

LIETUVOS RESPUBLIKOS SPORTO ĮSTATYMO NR. I-1151 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO IR SU JUO SUSIJUSIŲ ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys. Įstatymų projektų tikslai ir uždaviniai.

Lietuvos Respublikos sporto įstatymo Nr. I-1151 pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas Nr. 1) bei su juo susiję 8 įstatymų projektai – Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 98¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas Nr. 2), Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo Nr. IX-705 13, 16 ir 40 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas Nr. 3), Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2 ir 17 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymas Nr. 4), Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 68 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymas Nr. 5), Lietuvos Respublikos Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo Nr. XIII-198 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas Nr. 6), Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 45 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas Nr. 7), Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas Nr. 8), Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymo Nr. I-1151 pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1540 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas Nr. 9), (toliau kartu – Įstatymų projektai) – parengti įgyvendinant 2021–2030 metų nacionaliniame pažangos plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“ (toliau – 2021–2030 metų Nacionalinis pažangos planas), nustatytą 4.4 uždavinį „Siekti gausinti aukščiausius Lietuvos sporto pasiekimus“, Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2021 m. kovo 10 d. Išankstinio tyrimo ataskaitą „Aukšto meistriško sporto valdymas“ Nr. ITE-1 (toliau – Aukšto meistriško sporto valdymo ataskaita), kurios tikslas išanalizuoti aukšto meistriško sporto sistemą, vykstančius ar planuojamus pokyčius ir nustatyti su tuo susijusias problemas.

Aukšto meistriško sporto specialisto sąvoka šiuo metu galiojančio Sporto įstatymo 2 straipsnio 7 dalyje iš esmės dubliuoja šio straipsnio 33 dalyje apibrėžtą sąvoką, nes abi jos apibrėžia specialistą, dirbantį su aukšto meistriško sportininkais, rengiantį juos varžyboms, vadovaujantį jiems varžybų metu, o visa tai yra aukšto meistriško sporto srities sudėtiniai ir neatsiejami komponentai. Todėl yra keistinos Sporto įstatymo 2 straipsnio 7 ir 33 dalys, jas apjungiant į vieną dalį ir asmenį, dirbantį su aukšto meistriško sportininkais, apibrėžiant kaip aukšto meistriško sporto trenerį. Atitinkamai pagal šį pakeitimą atliekami su Įstatymo projektu Nr. 1 susijusių Įstatymo projekto Nr. 2, Įstatymo projekto Nr. 3, Įstatymo projekto Nr. 4, Įstatymo projekto Nr. 5, Įstatymo projekto Nr. 6, Įstatymo projekto Nr. 7, Įstatymo projekto Nr. 8 sąvokų pakeitimai. Įstatymo projekte Nr. 4 nurodomas tik aukšto meistriško sporto treneris, kadangi teisinis reguliavimas ir keliama reikalavimai susiję tik su sportininkais, kuriuos rengia tik aukšto meistriško sporto treneriai. Taip pat Įstatymo projekto Nr. 4 1 straipsnio 1 dalyje dėstomo Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 2 straipsnio 8 dalyje atsisakoma nuorodos į Sporto įstatymą, vieną bendrą nuorodą į Sporto įstatymą siūloma įtvirtinti Įstatymo projekto Nr. 4 1 straipsnio 2 dalyje dėstomo Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 2 straipsnio 39 dalyje. Taip pat siūloma Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 37 punkte nurodyti visas sporto judėjimams Lietuvoje vadovaujančios nevyriausybines organizacijas, kurios išvardytos Sporto įstatymo projekto 19 straipsnio 3 dalyje, o 40 punkte nurodyti ir sporto renginius, siekiant kad ši nuostata nebūtų taikoma tik aukšto meistriško sportui.

Sporto įstatymo 11 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad fizinio aktyvumo ir sporto pratys gali vykdyti fizinio aktyvumo ar sporto specialistai ir instruktoriai, vadovaujami fizinio aktyvumo ar sporto specialistų. Atsižvelgiant į Sporto įstatymo 2 straipsnio 12 dalyje numatytą fizinio aktyvumo pratys sąvoką (fizinio aktyvumo specialisto vadovaujama aktyvi fizinė asmens veikla, nesiekiant

pasirengti aukšto meistriskumo sporto varžyboms ir (ar) dalyvauti jose), Sporto įstatymo 11 straipsnio 1 dalyje numatytas reikalavimas turėtų būti taikomas vykdant aktyvią fizinę veiklą įgyvendinant formaliojo (pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo, formaliojo profesinio mokymo programas) ir neformaliojo švietimo programas (ikimokyklinio, priešmokyklinio, neformaliojo vaikų švietimo ir formalųjį švietimą papildančio ugdymo programas). Tačiau minėtas reikalavimas nėra suderintas su Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme nustatytais reikalavimais mokytojams (48 straipsnio 6 dalis numato, kad jeigu kiti įstatymai mokytojams nustato kitokius reikalavimus, negu numatyti šio straipsnio 1 ir 3 dalyse, taikomi kituose įstatymuose nustatyti reikalavimai), neatsižvelgiama į aktyvios fizinės veiklos intensyvumą skirtingose švietimo programose, mokytojų kompetencijas, reikalavimus dalykinei mokytojų kvalifikacijai.

Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymo Nr. I-1540 pakeitimo įstatymo, kurio 1 straipsnyje išdėstytas *Sporto įstatymo 11 straipsnis* nustatė reikalavimus fizinio aktyvumo ir sporto pratyboms, 2 straipsnyje nenumatytas pereinamasis laikotarpis mokytojams, vykdantiems fizinio aktyvumo ir sporto pratybas pagal formaliojo ir neformaliojo švietimo programas. Vaikų sportinės pratybos yra vienos populiariausių vaikų neformaliojo švietimo veiklų, kurias vykdo vaikų neformaliojo švietimo mokytojai. Šiuo metu neformaliojo švietimo mokytojai, vykdantys sporto pratybas švietimo sistemoje, turi atitikti sporto specialistams keliamus reikalavimus, tačiau dalis jų neturi reikiamos sportinės kvalifikacijos ir tai užkerta jiems kelią vykdyti tokią veiklą neįgijus papildomų kompetencijų, kurių tam tikrais atvejais jie turi įgiję pakankamai kartu su atitinkamos srities aukštuoju išsilavinimu (ikimokyklinis, priešmokyklinis, pradinis ugdymas).

Sporto specialisto profesija yra mobili tarptautiniu lygiu, aukšto meistriskumo treneriai sutarčių su klubais pagrindu dažnai keičia darbus užsienio šalyse, taip pat į Lietuvą atvyksta sporto instruktoriai iš kitų šalių, siūlydami įvairias fizinio aktyvumo paslaugas. Šiuo metu galiojančiame Sporto įstatyme trūksta nuostatos apie užsienio šalyje įgytos kvalifikacijos pripažinimą Lietuvoje.

Teikiamų Įstatymų projektų **tikslai:**

1. Sukurti vientisą sporto modelį nuo fizinio aktyvumo pagrindų iki įtraukimo į aukšto meistriskumo sportą.
2. Sukurti institutą, padedantį sportininkams spręsti ginčus su sporto šakų federacijomis, olimpiniam, paralimpiniam, regos, klausos, judėjimo ar intelekto negalią turinčių asmenų sporto, studentų sporto judėjimams Lietuvoje vadovaujančiomis nevyriausybinėmis organizacijomis.
3. Sudaryti sąlygas mokiniams, kurie yra sportininkai, mokytis ir sportuoti bendrojo ugdymo mokyklose.
4. Stiprinti nacionalinių skėtinių nevyriausybinių organizacijų administracinius gebėjimus.
5. Didinti nacionalinių sporto šakų federacijų sąmoningumą kovojant su dopingo vartojimu sporte.
6. Sporto šakų federacijų ir sporto organizacijų veiklą grįsti gerojo valdymo principais.
7. Patikslinti teisinį reguliavimą, siekiant aiškumo ir išvengiant skirtingų teisės normų interpretacijų.

Uždaviniai:

1 uždavinys. Užtikrinti sisteminių sporto veiklos sutarčių su sportininkais sudarymą, įtvirtinant pareigų pusiausvyrą ir sąlygą valstybės stipendijai gauti (*Sporto įstatymo projekto 11 ir 26 straipsniai*).

2 uždavinys. Sudaryti teisinį pagrindą pripažinti kitose valstybėse įgytą profesinę sporto kvalifikaciją, pakeisti aukšto meistriskumo sporto ir fizinio aktyvumo specialistų sąvoką ir juos atitinkamai vadinti treneriais, pratęsti reikiamoms kompetencijoms įgyti terminą iki 2029 metų bei įnešti teisinio reglamentavimo aiškumą dėl fizinio aktyvumo ar aukšto meistriskumo sporto pratybas švietimo sistemoje vykdančių mokytojų (*Sporto įstatymo projekto 1, 2, 6, 11, 12 ir 25 straipsniai*).

3 uždavinys. Bendrojo ugdymo mokyklose įsteigti atskiras klases, sudarant galimybes mokiniams sportininkams siekti aukšto meistriskumo sporto laimėjimų (*Sporto įstatymo projekto 13 straipsnis*).

4 uždavinys. Aiškiai nustatyti nacionalinių fizinio aktyvumo programų sąrašo sudarymo tvarką, papildant Nacionalinės sporto tarybos funkcijas, nustatyti sudarymo kriterijus (*Sporto įstatymo projekto 2, 7 ir 18 straipsniai*).

5 uždavinys. Sukurti vientisą aukšto meistriško ir fizinio aktyvumo finansavimo mechanizmą, numatant sporto šakų ir olimpinio, paralimpinio, regos, klausos, judėjimo ar intelekto negalią turinčių asmenų sporto, studentų sporto judėjimų plėtojimą ir populiarinimą per fizinį aktyvumą, įtvirtinant finansavimo kriterijus (*Sporto įstatymo projekto 2 ir 19 straipsniai*).

6 uždavinys. Sukurti nacionalinių skėtinių nevyriausybinų organizacijų institucinio stiprinimo finansavimo mechanizmą (*Sporto įstatymo projekto 2, 6 ir 19 straipsniai*).

7 uždavinys. Išgryninti tarptautinių aukšto meistriško sporto varžybų organizavimo Lietuvoje finansavimo mechanizmą, patikslinant Nacionalinės sporto tarybos funkcijas, nustatyti aiškius reikalavimus (*Sporto įstatymo projekto 7, 19 ir 21 straipsniai*).

8 uždavinys. Įsteigti sportininkų teisių atstovą (*Sporto įstatymo projekto 1 ir 9 straipsniai*).

9 uždavinys. Didinti sporto šakų federacijų ir sporto organizacijų sąmoningumą kovojant su dopingo vartojimu sporte, numatyti ir stiprinti priemones kovoje su dopingo vartojimu sporte, išgryninti ir patikslinti nacionalinės antidopingo organizacijos funkcijas (*Sporto įstatymo projekto 14, 19, 20, 21 ir 22 straipsniai*).

10 uždavinys. Nustatyti griežtesnius reikalavimus dėl asmenų teistumo ir darbuotojų teisių pažeidimų, sporto organizacijoms, siekiant gauti valstybės biudžeto lėšų (*Sporto įstatymo projekto 22 straipsnis*).

11 uždavinys. Patikslinti teisinį reguliavimą:

11.1. Sporto įstatymo nuostatas pagal naują Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo redakciją, įsigaliojusią nuo 2023 m. balandžio 1 d.;

11.2. Sporto įstatymo nuostatas pagal Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymo naują redakciją, įsigaliojusią nuo 2024 m. sausio 1 d.;

11.3. patikslinti nuostatą dėl stebėsenos, įtraukiant ir statistinius fizinio aktyvumo ir aukšto meistriško sporto tyrimus, taip pat pagal Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo redakciją, įsigaliojusią nuo 2024 m. sausio 1 d.;

11.4. patikslinti reikalavimą dėl sporto organizacijų, siekiančių gauti valstybės biudžeto lėšas, valdymo organų narių rotacijos;

11.5. patikslinti ir aiškiai įvardyti sąlygas valstybės stipendijai 4 metams skirti;

11.6. vienoje straipsnio dalyje nustatyti visas valstybės stipendijos neskyrimo ir nemokėjimo aplinkybes;

11.7. užtikrinti tinkamą ir savalaikę informacijos apie aplinkybes, susijusias su sportininkų ligos išmokomis, keitimąsi tarp valstybės institucijų;

11.8. patikslinti Sporto įstatymo 2 straipsnyje apibrėžtas sąvokas (*aukšto meistriško sporto, aukšto meistriško sporto varžybų, fizinio aktyvumo*).

Įstatymo projektas Nr. 2, Įstatymo projektas Nr. 3, Įstatymo projektas Nr. 4, Įstatymo projektas Nr. 5, Įstatymo projektas Nr. 6, Įstatymo projektas Nr. 7, Įstatymo projektas Nr. 8 keičiami dėl šiuo metu galiojančio Sporto įstatymo 2 straipsnio 7 dalyje įtvirtintos sąvokos *aukšto meistriško sporto specialistas* keitimo ją apjungiant su 2 straipsnio 33 dalies sąvoka *treneris* ir įtvirtinant naują sąvoką *aukšto meistriško sporto treneris*, todėl pirmiau minėtuose teisės aktuose sąvoka *treneris* atitinkamai keičiama sąvoka *aukšto meistriško sporto treneris*, taip pat tikslinamos su aukšto meistriško sportu susijusios sąvokos – sporto veikla, sporto varžybos, sporto pratybos (atsižvelgiant ir į Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2021/555 2021 m. kovo 24 d. dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės). Įstatymo projektas Nr. 9 keičiamas siekiant pratęsti terminą kūno kultūros ir sporto veiklos leidimus turintiems asmenims įgyti reikiamą kvalifikaciją arba teisę dirbti pagal naujai Įstatymo projektu Nr. 1 nustatomus kvalifikacinius reikalavimus. Įstatymo projektu Nr. 10 siūloma nustatyti, kad fizinio aktyvumo ar aukšto meistriško sporto treneriams, fizinio aktyvumo ar aukšto meistriško sporto instruktoriams papildomai taikomi Sporto įstatyme nustatyti reikalavimai.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai.

Įstatymų projektus inicijavo ir parengė Švietimo, mokslo ir sporto ministerija.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai.

Su 1 uždaviniu (užtikrinti sisteminių sporto veiklos sutarčių su sportininkais sudarymą, įtvirtinant pareigų pusiausvyrą ir sąlygą valstybės stipendijai gauti) susijusių teisinių santykių reglamentavimas:

Sporto šakų federacijos, įgyvendinančios aukšto meistriško sporto programas, privalo sudaryti sporto veiklos sutartis su sportininkais, kurie rengiami įgyvendinant aukšto meistriško sporto programas ir (ar) gauna valstybės stipendiją (*Sporto įstatymo 10 straipsnio 2 dalis*). Sportininkui pareiga sudaryti sporto veiklos sutartį ar kaip sąlyga gauti valstybės stipendiją nėra nustatyta. Teisėjo sąvoka nėra apibrėžta.

Sporto veiklos sutartims taikomos Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nuostatos (tai nėra darbo sutartis), paprastai sudaromos atsižvelgiant į sporto šakos specifiką.

Su 2 uždaviniu (sudaryti teisinį pagrindą pripažinti kitose valstybėse įgytą profesinę sporto kvalifikaciją, pakeisti aukšto meistriško sporto ir fizinio aktyvumo specialistų sąvoką ir juos atitinkamai vadinti treneriais, pratęsti reikiamoms kompetencijoms įgyti terminą iki 2029 metų bei įnešti teisinio reglamentavimo aiškumą dėl fizinio aktyvumo ar aukšto meistriško sporto pratybas švietimo sistemoje vykdančių mokytojų) susijusių teisinių santykių reglamentavimas:

2.1. Dėl teisinio pagrindo sudarymo pripažinti užsienyje įgytą profesinę sporto kvalifikaciją.

Sporto įstatyme neįtvirtintas kitoje valstybėje įgytos profesinės sporto kvalifikacijos atitikties įvertinimas ir pripažinimas siekiant teisės dirbti ar teikti fizinio aktyvumo ar aukšto meistriško sporto specialistų ir fizinio aktyvumo ar aukšto meistriško sporto instruktorių paslaugas Lietuvoje.

2.2. Dėl sporto specialistų sąvokų patikslinimo, teisės dirbti pratęsimo, įgytos teisės dirbti įteisinimo.

Pagal esamų sąvokų apibrėžtis, **aukšto meistriško sporto specialistas** – nustatytus reikalavimus atitinkantis asmuo, vadovaujantis sportininko aukšto meistriško sporto pratyboms, o **treneris** – nustatytus reikalavimus atitinkantis aukšto meistriško sporto specialistas, rengiantis sportininką (sportininkus) aukšto meistriško sporto varžyboms ir (ar) jam (jiems) vadovaujantis šiose varžybose.

*Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2021/555 2021 m. kovo 24 d. dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės*¹ (toliau – Direktyva dėl ginklų įsigijimo) 9 straipsnio 6 dalies b papunktyje įvardyti tik du subjektai, kurie gali išduoti pažymėjimus įsigyti ar laikyti A kategorijos ginklus: valstybės oficialiai pripažinta šaudymo sporto organizacija – tai yra nacionalinė šaudymo sporto šakos federacija (pavyzdžiui, Lietuvos praktinio šaudymo sporto federacija, kuri yra Tarptautinės praktinio šaudymo sporto konfederacijos narė ir atsakinga už praktinio šaudymo sporto šaką ir jos plėtojimą Lietuvoje) arba tarptautiniu mastu įsteigta ir oficialiai pripažinta šaudymo sporto federacija – tai yra tarptautinė šaudymo sporto šakos federacija (pavyzdžiui, Tarptautinė praktinio šaudymo sporto konfederacija). Direktyva dėl ginklų įsigijimo nustato, kad varžybos turi būti pripažintos sporto šakos federacijos. Kaip nustato Sporto įstatymo 2 straipsnio 9 dalis, sporto šakos federacija į savo oficialų sporto renginių kalendorių įtraukia visas aukšto meistriško sporto varžybas, kuriose varžosi sportininkai – tokios varžybos ir yra pripažintos tos sporto šakos federacijos, kaip kad ir nurodoma Direktyvoje dėl ginklų įsigijimo (ir atitinkamai Ginklų ir šaudmenų įstatymo 13 straipsnio 14 dalyje).

Taigi sporto klubas ar kita organizacija, norinti išduoti patvirtinančias pažymas ar pažymėjimus dėl A kategorijos ginklų, vadovaujantis Direktyva dėl ginklų įsigijimo, turi turėti šaudymo sporto šakos federacijos įgaliojimą atlikti tokius veiksmus (sporto šakos federacijos nustatyta tvarka). Priešingu atveju yra pažeidžiamos ne tik Direktyvos dėl ginklų direktyvos, ir Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 13 straipsnio 14 dalies nuostatos, tačiau ir keliama grėsmė.

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32021L0555>

Pažymėtina ir tai, kad Direktyvos dėl ginklų įsigijimo 9 straipsnio 6 dalyje nustatytas teisinis reguliavimas siejamas tik su „šauliu sportininku, kuris aktyviai treniruojasi rengdamasis šaudymo varžyboms arba dalyvauja šaudymo varžybose, kurias yra pripažinusi atitinkamos valstybės narės oficialiai pripažinta šaudymo sporto organizacija arba tarptautiniu mastu įsteigta ir oficialiai pripažinta šaudymo sporto federacija“. Taigi atsakomybė pagal Direktyvą dėl minėtų A kategorijos ginklų įsigijimo tenka tarptautinei ar nacionalinei sporto šakos federacijai.

Lietuvoje yra įsteigtos šaudymo organizacijos, kurios nėra sporto šakų federacijų narėmis. Šioms šaudymo organizacijoms priklausantys ir mėgėjišku šaudymu užsiimantys asmenys (pvz., tobulina įgūdžius, reikalingus praktinio šaudymo situacijose, medžioklėje ir pan.) nesiekia aukšto meistriskumo sporto rezultatų, tačiau organizuoja įvairius šaudymo užsiėmimus (treniruotes ir pan.) ir juose dalyvauja turėdami leidimus įsigyti ir turėti ginklus. Tokių šaudymo organizacijų nariams Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatyme nėra įtvirtintos atskiros nuostatos, kuria vadovaujantis šie asmenys įgytų teisę įsigyti A kategorijos ginklus, išvardytus Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 3 straipsnio 6, 7 ir 8 punktuose.

Pagal *Kūno kultūros ir sporto įstatymo Nr. I-1151 pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1540 2 straipsnio 7 dalį*, asmenys, kuriems iki šio įstatymo įsigaliojimo buvo išduoti kūno kultūros ir sporto veiklos leidimai ir šių leidimų galiojimo terminas nebuvo pasibaigęs, yra laikomi įgijusiais fizinio aktyvumo ar aukšto meistriskumo sporto specialisto (toliau – fizinio aktyvumo ar sporto specialistas) arba fizinio aktyvumo ar aukšto meistriskumo sporto instruktoriaus (toliau – instruktorius) statusą iki šio įstatymo įsigaliojimo. Tokie asmenys turi teisę dirbti fizinio aktyvumo ar sporto specialistais arba instruktoriais ar teikti fizinio aktyvumo ar sporto specialistų paslaugas iki 2024 m. rugsėjo 1 d., o iki minėto termino neįgiję fizinio aktyvumo ar sporto specialisto ar instruktoriaus statuso, jie šią teisę prarastų.

Administracinių nusižengimų kodekso 98¹ straipsnyje nustatyta atsakomybė už asmens, neatitinkančio Sporto įstatymo 11 straipsnyje nustatytų reikalavimų, įdarbinimą ar su juo paslaugų sutarties sudarymą.

Sporto įstatyme nenustatyta teisė dirbti sportinio darbo asmenims, baigusiems mokymus kolegijose.

2.3. Dėl siekimo fizinio aktyvumo ar sporto pratybų kokybiško įgyvendinimo formaliojo ir neformaliojo švietimo programose, nustatyti būtinus ir proporcingus reikalavimus mokytojams, vykdančioms fizinio aktyvumo ar sporto pratybas.

Sporto įstatymo 11 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad fizinio aktyvumo ir sporto pratybas gali vykdyti fizinio aktyvumo ar sporto specialistai ir instruktoriai, vadovaujami fizinio aktyvumo ar sporto specialistų. Atsižvelgiant į Sporto įstatymo 2 straipsnio 12 dalyje numatytą fizinio aktyvumo pratybų sąvoką (*fizinio aktyvumo specialisto vadovaujama aktyvi fizinė asmens veikla, nesiekiant pasirengti aukšto meistriskumo sporto varžyboms ir (ar) dalyvauti jose*), Sporto įstatymo 11 straipsnio 1 dalyje numatytas reikalavimas turėtų būti taikomas vykdant aktyvią fizinę veiklą įgyvendinant formaliojo (pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo, formaliojo profesinio mokymo programas) ir neformaliojo švietimo programas (ikimokyklinio, priešmokyklinio, neformaliojo vaikų švietimo ir formalųjį švietimą papildančio ugdymo programas). Tačiau minėtas reikalavimas nėra suderintas su Švietimo įstatyme nustatytais reikalavimais mokytojams (48 straipsnio 6 dalis numato, kad jeigu kiti įstatymai mokytojams nustato kitokius reikalavimus, negu numatyti šio straipsnio 1 ir 3 dalyse, taikomi kituose įstatymuose nustatyti reikalavimai), neatsižvelgiama į aktyvios fizinės veiklos intensyvumą skirtingose švietimo programose, mokytojų turimas kompetencijas.

Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymo Nr. I-1151 pakeitimo įstatyme Nr. XIII-1540, kurio 1 straipsniu išdėstytas Lietuvos Respublikos sporto įstatymo 11 straipsnis nustatė reikalavimus fizinio aktyvumo ir sporto pratyboms, nenumatytas pereinamasis laikotarpis mokytojams, vykdančioms fizinio aktyvumo ir sporto pratybas pagal formaliojo ir neformaliojo švietimo programas.

Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2014 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. V-774 „Dėl Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašo patvirtinimo“, 15.2 papunktis nustato, kad formalųjį švietimą papildančio

ugdymo kūno kultūros ir sporto programos mokytoju gali dirbti asmuo, turintis *aukštąjį, aukštesnįjį, įgytą iki 2009 metų, specialųjį vidurinį, įgytą iki 1995 metų, išsilavinimą, baigęs atitinkamą sporto programą*; turintis *aukštąjį, aukštesnįjį, įgytą iki 2009 metų, specialųjį vidurinį, įgytą iki 1995 metų, išsilavinimą, nebaigęs atitinkamos sporto programos, bet įgijęs Kūno kultūros ir sporto departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės išduotą kūno kultūros ir sporto veiklos leidimą*; *baigęs profesinio mokymo programą, įgijęs vidurinį išsilavinimą ir kvalifikaciją, turintis 3 metų atitinkamos srities darbo stažą, nebaigęs atitinkamos sporto programos, bet įgijęs Kūno kultūros ir sporto departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės išduotą kūno kultūros ir sporto veiklos leidimą.*

Vaiko teisių pagrindų įstatyme nėra daroma nuoroda į Sporto įstatymą ir jame nustatytus apribojimus, susijusius su fizinio aktyvumo ar aukšto meistriškumo sporto treneriais, fizinio aktyvumo ar aukšto meistriškumo sporto instruktoriais.

Su 3 uždaviniu (bendrojo ugdymo mokyklose įsteigti atskiras klases, sudarant galimybes mokiniams sportininkams siekti aukšto meistriškumo sporto laimėjimų) susijusių teisinių santykių reglamentavimas:

Šiuo metu galiojantis Sporto įstatymas nereglamentuoja.

Su 4 uždaviniu (aiškiai nustatyti nacionalinių fizinio aktyvumo programų sąrašo sudarymo tvarką, papildant Nacionalinės sporto tarybos funkcijas, nustatyti sudarymo kriterijus) susijusių teisinių santykių reglamentavimas:

Nacionalinės fizinio aktyvumo programos sąvokoje įvardyta, kad tikslai, kuriuos apima reikalavimai, programoje yra nustatomi pagal švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatytus reikalavimus (Sporto įstatymo 2 straipsnio 19 dalis).

Nacionalinei sporto tarybai nėra priskirtos funkcijos, susijusios su nacionalinėmis fizinio aktyvumo programomis (Sporto įstatymo 7 straipsnis).

Nacionalinių fizinio aktyvumo programų sąrašą ir joms keliamus reikalavimus nustato švietimo, mokslo ir sporto ministras, tačiau nėra reglamentuojama, kaip nacionalinės fizinio aktyvumo programos yra atrenkamos iš sąrašo, taip pat kad reikalavimai apima tikslus ir siektinus rezultatus (Sporto įstatymo 17 straipsnio 2 dalis).

Sporto įstatyme nėra įtvirtinti kriterijai, kuriais vadovaujantis švietimo, mokslo ir sporto ministras nustato nacionalinių fizinio aktyvumo programų reikalavimus (išskyrus Sporto įstatymo 2 dalyje nurodytą reikalavimą, kad nacionalinė fizinio aktyvumo programa turi būti vykdoma ne mažiau kaip pusėje Lietuvos savivaldybių).

Sporto įstatymo 17 straipsnio 6 dalies 1–9 punktuose nėra nuosekliai išdėstytos funkcijos, ne visuose punktuose įvardyta, kokia tvarka vadovaujasi.

Su 5 uždaviniu (sukurti vientisą aukšto meistriškumo ir fizinio aktyvumo finansavimo mechanizmą, numatant sporto šakų ir olimpinio, paralimpinio, regos, klausos, judėjimo ar intelekto negalią turinčių asmenų sporto, studentų sporto judėjimų plėtojimą ir populiarinimą per fizinį aktyvumą, įtvirtinant finansavimo kriterijus) susijusių teisinių santykių reglamentavimas:

Šiuo metu galiojantis Sporto įstatymas nereglamentuoja vientiso aukšto meistriškumo ir fizinio aktyvumo finansavimo mechanizmo, numatant sporto šakų ir olimpinio, paralimpinio, regos, klausos, judėjimo ar intelekto negalią turinčių asmenų sporto, studentų sporto judėjimų plėtojimą ir populiarinimą per fizinį aktyvumą.

Sporto įstatymo 2 straipsnio 6 dalyje įtvirtinta aukšto meistriškumo sporto programos sąvoka.

Sporto įstatymo 18 straipsnio 3 dalyje viena iš nurodytų subjektų finansuojamų funkcijų yra išskirtinių sportinių gabumų turinčių vaikų atranka ir rengimas, tačiau nėra išskirtos amžiaus grupės.

Sporto įstatyme nėra įtvirtinti kriterijai, kuriais vadovaujantis valstybės biudžeto lėšos skiriamos Sporto įstatymo 18 straipsnio 3 dalyje nurodytų subjektų pateiktoms aukšto meistriškumo sporto programoms. Šiuo metu kriterijai ir visos valstybės biudžeto lėšų skyrimo sporto organizacijų pateiktoms aukšto meistriškumo sporto programoms mechanizmas yra įtvirtintas švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakyme. Nacionalinė sporto taryba nesvarsto kriterijų, kuriais vadovaujantis

valstybės biudžeto lėšos skiriamos Sporto įstatymo 18 straipsnio 3 dalyje nurodytų subjektų pateiktoms aukšto meistriško sporto programoms.

Su 6 uždaviniu (sukurti nacionalinių skėtinių nevyriausybinių organizacijų institucinio stiprinimo finansavimo mechanizmą) susijusių teisinių santykių reglamentavimas:

Šiuo metu galiojantis Sporto įstatymas nereglementuoja.

Su 7 uždaviniu (išgryninti tarptautinių aukšto meistriško sporto varžybų organizavimo Lietuvoje finansavimo mechanizmą, patikslinant Nacionalinės sporto tarybos funkcijas, nustatyti aiškius reikalavimus) susijusių teisinių santykių reglamentavimas:

Nacionalinė sporto taryba svarsto poreikį organizuoti visas Sporto įstatymo 18 straipsnio 7 dalyje nurodytas tarptautines aukšto meistriško sporto varžybas (*Sporto įstatymo 7 straipsnio 2 dalis*).

Visos į Lietuvoje organizuojamos tarptautinės sporto šakos federacijos kalendorių įtrauktos tarptautinių aukšto meistriško sporto varžybos gali būti finansuojamos tik konkursiniu būdu, teikiant tarptautinių aukšto meistriško sporto varžybų projektus (t. y. per Sporto įstatymo 18 straipsnio 3 dalyje nurodytų subjektų pateiktas aukšto meistriško sporto programas nėra numatyta galimybė tokias varžybas finansuoti) (*Sporto įstatymo 18 straipsnio 6 dalis*).

Nacionalinė sporto tarybai pavesta svarstyti dėl visų į tarptautinės sporto šakos federacijos kalendorių įtrauktų tarptautinių aukšto meistriško sporto varžybų organizavimo Lietuvoje poreikio (*Sporto įstatymo 7 straipsnio 2 dalis*).

Nėra aiškiai įvardyta, kad sporto šakos federacija, siekianti gauti valstybės biudžeto lėšų tarptautinių aukšto meistriško sporto varžybų projektui, taip pat turi atitikti Sporto įstatymo 19 straipsnyje nurodytus kriterijus (t. y. kaip ir teikdama aukšto meistriško sporto programą).

Su 8 uždaviniu (įsteigti sportininkų teisių atstovą) susijusių teisinių santykių reglamentavimas:

Šiuo metu galiojantis Sporto įstatymas nereglementuoja.

Su 9 uždaviniu (didinti sporto šakų federacijų ir sporto organizacijų sąmoningumą kovojant su dopingo vartojimu sporte, numatyti ir stiprinti priemones kovojant su dopingo vartojimu sporte, išgryninti ir patikslinti nacionalinės antidopingo organizacijos funkcijas) susijusių teisinių santykių reglamentavimas:

9.1. Dėl siekimo užkirsti kelią dopingo vartojimui sporte.

Pasaulinį antidopingo kodeksą pasirašiusios šalys yra tarptautinės sporto šakų federacijos, reikalavimai joms yra nurodyti Pasauliniame antidopingo kodekse. Lietuvos sporto šakų federacijų pareigos yra numatytos nacionalinėse antidopingo taisyklėse – Lietuvos antidopingo agentūros Lietuvos antidopingo taisyklėse, patvirtintose viešosios įstaigos LIETUVOS ANTIDOPINGO AGENTŪROS direktoriaus 2020 m. spalio 6 d. įsakymu Nr. V20-4 „Dėl Lietuvos antidopingo agentūros Antidopingo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Lietuvos antidopingo taisyklės) – pavyzdžiui, testavimą vykdo tik pagal jų tarptautinės sporto šakos federacijos dokumentu patvirtintą įgaliojimą, pasitelkdamos Lietuvos antidopingo agentūrą arba kitą mėginių ėmimo instituciją mėginams imti pagal Pasaulinio antidopingo kodekso Tarptautinį testavimo ir tyrimų standartą; visos sporto šakų federacijos, derindamos su Lietuvos antidopingo agentūra, vykdo švietimą antidopingo srityje ir kt. Sporto įstatymo 19 straipsnio 1 dalyje nurodytus kriterijus turi atitikti sporto šakų federacijos, siekiančios gauti valstybės biudžeto lėšų savo aukšto meistriško sporto programai įgyvendinti. Šiuo metu galiojanti *Sporto įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 6 punkto* nuostata įpareigoja sporto šakų federacijas savo įstatuose ar veiklos dokumentuose įtvirtinti atsakomybę už Pasaulinio antidopingo kodekso pažeidimus – atitinkamai turėtų būti įtvirtintas reikalavimas laikytis nacionalinių antidopingo taisyklių. Visos sporto šakų federacijos, kurių aukšto meistriško sporto programoms įgyvendinti yra skiriamos valstybės biudžeto lėšos, savo įstatuose arba kituose veiklos dokumentuose nusimatė, kad laikosi Pasaulinio antidopingo kodekso reikalavimų, tačiau realiai veiklą antidopingo srityje vykdo tik apie 10 procentų visų valstybės biudžeto lėšas aukšto meistriško sporto programoms įgyvendinti gaunančių sporto šakų federacijų.

Sporto įstatyme nėra aiškiai nustatytas nacionalinės antidopingo agentūros vaidmuo, susijęs su sporto šakų federacijoms, olimpiniam, paralimpiniam, regos, klausos ar judėjimo negalia turinčių

asmenų sporto, studentų sporto judėjimams Lietuvoje vadovaujančioms nevyriausybiniams organizacijoms keliamų reikalavimų įgyvendinimu, siekiant gauti valstybės biudžeto lėšas aukšto meistriškumo sporto programai. T. y. nėra aišku, kada nacionalinė antidopingo organizacija vertina, ar valstybės biudžeto lėšų prašantys juridiniai asmenys įgyvendina antidopingo reikalavimą (nurodytą Sporto įstatymo projekto 22 straipsnio 1 dalies 6 punkte), ir kada ir kuo vadovaudamasi informaciją apie šio reikalavimo įgyvendinimą teikia švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliotai institucijai.

9.2. Dėl sporto šakų federacijų ir sporto organizacijų sąmoningumo kovojant su dopingo vartojimu sporte didinimo.

Pasaulinio antidopingo kodekse nurodyta, kad tik jį pasirašę subjektai priima Pasaulinį antidopingo kodeksą ir įsipareigoja jį įgyvendinti (Pasaulinio antidopingo kodekso priede Apibrėžtys įtvirtinta sąvoka: „*pasirašiusios šalys* – subjektai, kurie priima Kodeksą ir įsipareigoja Kodeksą įgyvendinti, kaip numatyta 23 straipsnyje“). Sporto įstatymo 13 straipsnio 3 dalyje, 19 straipsnio 1 dalies 4 punkto b papunktyje ir 3 dalyje, 20 straipsnio 1 dalies 6 punkte yra keliamas reikalavimas subjektams pripažinti Pasaulinį antidopingo kodeksą, todėl praktikoje kartais pasitaiko interpretacijų, ar Pasaulinio antidopingo kodekso *pripažinimas* yra tapatu Pasaulinio antidopingo kodekso pasirašymui ir Pasaulinio antidopingo kodekso įgyvendinimui visa apimtimi, kaip tai įtvirtinta Pasauliniame antidopingo kodekse.

Šiuo metu Sporto įstatyme nėra numatyta, kad sporto veiklos sutartyje turi būti aptartos sąlygos, susijusios su nacionalinių antidopingo taisyklių laikymusi, nėra įtvirtintas reikalavimas (sporto šakų federacijoms, olimpiniam, paralimpiniam, sąlygos, susijusios su regos, klausos ar judėjimo negalią turinčių asmenų sporto, studentų sporto judėjimams Lietuvoje vadovaujančioms nevyriausybiniams organizacijoms) interneto svetainėje skelbti nuorodą į nacionalinės antidopingo organizacijos interneto svetainę arba nacionalinėse antidopingo taisyklėse nurodytą informaciją, sporto šakos federacijos oficialų sporto renginių kalendorių.

Sporto įstatymo 24 straipsnio 8 dalies 3 ir 6 punktuose ir 25 straipsnio 3 dalies 3 ir 6 punktuose nėra numatytas atvejis, kai būtų pritaikyta tik baudžiamoji atsakomybė – iki teistumo išnykimo ar panaikinimo.

9.2.3. Siūloma papildyti tarptautinių sporto varžybų projektų vertinimo kriterijus nauju kovos su dopingo vartojimu sporte kriterijumi.

Šiuo metu galiojančio Sporto įstatymo 3 straipsnio 3 punkte įtvirtintas bendras antidopingo principas, tačiau vertinant pateiktas tarptautinių aukšto meistriškumo sporto varžybų projektų paraiškas finansuoti Lietuvoje organizuojamas tarptautines aukšto meistriškumo sporto varžybas, paraiškos nėra vertinamos antidopingo aspektu.

Sporto įstatyme nėra nustatyta, kad valstybės biudžeto lėšos aukšto meistriškumo sporto programai arba TAMS varžybų projektui negali būti skiriamos, jeigu juridinis asmuo prašo skirti valstybės biudžeto lėšų aukšto meistriškumo sporto programai įgyvendinti, tačiau jis neįgyvendina nacionalinių antidopingo taisyklių, šios programos priemonės nedera su Pasauliniu antidopingo kodeksu ir nacionalinėmis antidopingo taisyklėmis arba tos sporto šakos tarptautinė sporto šakos federacija, kurios nariu yra juridinis asmuo, nepripažįsta Pasaulinio antidopingo kodekso.

9.3. Dėl nacionalinės antidopingo organizacijos funkcijų ir nacionalinės antidopingo programos finansavimo valstybės biudžeto lėšomis principų išgryninimo ir patikslinimo.

Sporto įstatymo 2 straipsnio 18 dalyje apibrėžiant nacionalinės antidopingo organizacijos sąvoką nenurodyta, kad tai yra Vyriausybės įgaliota įstaiga. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyta, kad viešosioms įstaigoms, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė, viešojo administravimo įgaliojimai gali būti suteikti įstatymu, tiesiogiai taikomu Europos Sąjungos teisės aktu, ratifikuota Lietuvos Respublikos tarptautine sutartimi, kai tame teisės akte nurodomi konkretūs viešojo administravimo įgaliojimai, o sprendimą dėl viešosios įstaigos, kuriai šie viešojo administravimo įgaliojimai bus suteikti, pavedama priimti Vyriausybei arba Vyriausybės nutarimu, priimamu įgyvendinant įstatymų, tiesiogiai taikomų Europos Sąjungos teisės aktų ar ratifikuotų Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių nuostatas, kai tame Vyriausybės nutarime nurodoma veikianti ar numatoma steigti viešojo įstaiga ir jai nustatomi konkretūs viešojo administravimo įgaliojimai.

Sporto įstatymo 19 straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad „nacionalinei antidopingo organizacijai, siekiančiai gauti valstybės ir (ar) savivaldybių biudžeto lėšų nacionalinei antidopingo programai įgyvendinti, *mutatis mutandis* taikomi šio straipsnio 1 dalies 7–10 punktuose nustatyti kriterijai“, tačiau kai kurie minėtuose papunkčiuose nurodyti reikalavimai ne visiškai atitinka Lietuvos antidopingo agentūros vykdomos veiklos pobūdžio ir jos steigimo dokumentus:

1. *Turėti savo įstatuose nustatyta tvarka patvirtintą strateginį veiklos planą, kuriame numatyti nacionalinės antidopingo agentūros tikslai ir planuojami rezultatai per artimiausių 4 metų laikotarpį ir su kuriuo turi derėti nacionalinės antidopingo agentūros teikiama nacionalinė antidopingo programa:* Lietuvos antidopingo agentūra yra valstybės įsteigta viešoji įstaiga, kurios savininko teisės ir pareigas įgyvendina Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. Šiuo metu galiojantys teisės aktai nenustato pareigos viešajai įstaigai turėti patvirtintą strateginį veiklos planą, dėl to taip pat Lietuvos antidopingo agentūrai tenka ir papildoma administracinė našta, kadangi jos rengiama 4 metų nacionalinė antidopingo programa, kuri turi derėti su Pasauliniu antidopingo kodekso reikalavimais, iš esmės atkartoja strateginį veiklos planą;

2. *Interneto svetainėje skelbti einamųjų kalendorinių metų duomenis (išskyrus duomenis, kuriuos įstatymai draudžia viešinti): metinio biudžeto sąmatą (išskiriant veiklai administruoti numatytas išlaidas), strateginį veiklos planą, nacionalinę antidopingo programą, kuriai įgyvendinti prašoma valstybės biudžeto lėšų, nacionalinių antidopingo programų, kurioms įgyvendinti buvo skirta valstybės biudžeto lėšų, įgyvendinimo ataskaitas:* Lietuvos antidopingo agentūros interneto svetainei keliami reikalavimai atitinka viešojo juridinio asmens interneto svetainei keliamus reikalavimus (pavyzdžiui, skelbiama darbo užmokesčio informacija, antikorupcinė informacija, vadovo darbotvarkė ir pan.); Lietuvos antidopingo agentūra negali viešinti kai kurių veiklos planų, nes su testavimais ir tyrimais susijusi veikla yra konfidenciali, Lietuvos antidopingo agentūros interneto svetainė turi atitikto Pasaulinio antidopingo kodekso reikalavimas (pavyzdžiui, Lietuvos antidopingo agentūra privalo viešai skelbti už antidopingo taisyklių pažeidimus nubaustus asmenis) ir informacija turi būti aktuali (pavyzdžiui, paskelbtas aktualus draudžiamų medžiagų sąrašas; leidimų vartoti gydymui išdavimo tvarka ir pan.);

3. *Įsipareigoti skirti ne mažesnio kaip švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyto dydžio (dalį nuo skirtų valstybės biudžeto lėšų sumos) nuosavų ar kitų šaltinių lėšų bendrąją finansavimą nacionalinei antidopingo programai įgyvendinti:* siekiant užtikrinti Lietuvos antidopingo agentūros veiklos nepriklausomumą ir skaidrumą, nacionalinėms antidopingo agentūroms nėra rekomenduojama vykdyti kitos veiklos, kuri leistų užsidirbti nuosavų lėšų, taip pat nėra skatinamas nacionalinių antidopingo agentūrų rėmimas – tai yra aptarusi ir Europos Tarybos Antidopingo konvencijos Stebėsenos grupė 2018 m. rugpjūčio 31 d. rekomendacijose dėl nacionalinių antidopingo organizacijų veiklos nepriklausomumo². Lietuvos antidopingo agentūra gauna pajamų vykdydama švietimą antidopingo klausimais ir sportininkų testavimą. Lietuvos antidopingo agentūros įkainius už teikiamas paslaugas nustato Švietimo, mokslo ir sporto ministerija³. Vertinant nacionalinės antidopingo organizacijos veiklos specifiškumą, taip pat tai, kad sporto šakų federacijoms lėšos yra skiriamos iš valstybės biudžeto, už mokymus antidopingo tema numatytas įkainis yra simbolinis (priklausomai nuo grupėje dalyvaujančių asmenų skaičiaus, vienam asmeniui – nuo 5 iki 10 Eur). Testavimo įkainis yra apskaičiuotas atsižvelgiant į tai, kad mėginio ištyrimo kaina susideda iš: Lietuvos antidopingo agentūros apmokyto pareigūno paslaugų, duomenų apdorojimo sistemos naudojimo, specialios įrangos naudojimo, greitojo pašto paslaugų ir Pasaulinės antidopingo agentūros akredituotų laboratorijų paslaugų kompensavimo (vieno mėginio paėmimo, transportavimo ir ištyrimo kaina sudaro apie 500 Eur). Iš minėtų paslaugų per pastaruosius metus Lietuvos antidopingo agentūra uždirbo apie 20 tūkst. Eur, todėl įsipareigoti skirti nustatyto dydžio nuosavų ar iš kitų šaltinių lėšų (dalimi nuo skirtų valstybės biudžeto lėšų sumos) prie nacionalinės antidopingo programos įgyvendinimo neturi galimybės. Lietuvos antidopingo agentūros veiklos nevykdymas, jeigu nacionalinei antidopingo programai įgyvendinti nebūtų skiriamos valstybės

² <https://rm.coe.int/10-t-do-rec-2018-01-en-independence-of-nados/16808e9962>

³ https://www.antidopingas.lt/wp-content/uploads/2021/08/1384_ysak_del_ikainiu_Antidopingo_.pdf

biudžeto lėšos arba būtų pareikalauta jas grąžinti, sukeltų neigiamas pasekmes visam Lietuvos sportui.

Atsižvelgdamas į tai, šiuo metu švietimo, mokslo ir sporto ministras nacionalinei antidopingo programai nėra nustatęs bendrojo finansavimo dydžio (dalį nuo skirtų valstybės biudžeto lėšų sumos) iš nuosavų lėšų ar kitų šaltinių.

Pažymėtina, kad Lietuvos antidopingo agentūros rengiama nacionalinė antidopingo programa turi atitikti Pasaulinio antidopingo kodekso⁴ reikalavimus. Kiekviena valstybės rengia programą pagal savo valstybės ypatumus, tačiau Pasaulinė antidopingo agentūra kontroliuoja jų atitikimą Pasauliniam antidopingo kodeksui, o jo įgyvendinimas yra prižiūrimas pagal vieningą 2021 metų Pasaulinio antidopingo kodekso Tarptautinį standartą dėl kodekso laikymosi pasirašiusiųjų šalių veikloje⁵. Pasaulinė antidopingo agentūra, Europos Taryba ir UNESCO prižiūri ratifikuotų tarptautinių dokumentų įgyvendinimą: šalys gauna specializuotus klausimynus, kuriuos per nustatytą terminą privalo užpildyti, atsakymai yra vertinami ir šalis yra informuojama apie tinkamą arba netinkamą konvencijų įgyvendinimą. Jeigu nustatomi trūkumai, šaliai suteikiamas laikotarpis arba pateikti komentarai, arba koreguoti informaciją, atlikti reikalingus veiksmus, kad situaciją galima būtų vertinti teigiamai: „Visos Kodekso nuostatos yra privalomos iš esmės ir kiekviena antidopingo organizacija bei sportininkas ar kitas asmuo privalo jų laikytis. Tačiau Kodeksas nepakeičia ir nepanaikina būtinybės kiekvienai antidopingo organizacijai priimti išsamias antidopingo taisykles. Nors kai kurias Kodekso nuostatas kiekviena antidopingo organizacija privalo įtraukti į savo antidopingo taisykles be esminių pakeitimų, kitose Kodekso nuostatose yra nustatyti privalomi orientaciniai principai, suteikiantys galimybę kiekvienai antidopingo organizacijai lanksčiai formuluoti savo taisykles ar nustatantys reikalavimus, kurių privalo laikytis kiekviena antidopingo organizacija, tačiau neprivalo kartoti savo antidopingo taisyklėse.“

Lietuvos antidopingo agentūra veiklą vykdo nuo 2005 metų, tačiau siekiant tinkamai įgyvendinti Pasaulinio antidopingo kodekso reikalavimus, valstybės turi sudaryti sąlygas nacionalinėms antidopingo organizacijoms veikti nepriklausomai. Europos Tarybos Antidopingo konvencijos Stebėsenos grupė 2018 m. rugpjūčio 31 d. priėmė rekomendacijas dėl nacionalinių antidopingo organizacijų veiklos nepriklausomumo⁶, kuriose siūloma valstybėms:

- 1) nacionalinei antidopingo organizacijai sudaryti tinkamą pagrindą įstatymuose arba kitomis priemonėmis užtikrinti, kad jos galėtų vykdyti Pasaulinio antidopingo kodekso reikalavimus;
- 2) gerbti nacionalinės antidopingo organizacijos autonomiją ir užtikrinti, kad nebūtų kišami į jos operatyvinius sprendimus ir veiklą;
- 3) reikalauti, kad nacionalinės antidopingo organizacijos taisyklės, politika ir operatyvinė veikla atitiktų Pasaulinį antidopingo kodeksą ir kad Pasaulinė antidopingo agentūra galėtų stebėti ir užtikrinti, kad laikomasi Pasaulinio antidopingo kodekso įsipareigojimų;
- 4) nustatyti priežiūros ir atskaitomybės priemonės, kurios užtikrintų galimybę nacionalinėms antidopingo organizacijoms naudotis viešomis lėšomis ir nepažeisti nacionalinės antidopingo organizacijos nepriklausomumo;
- 5) suteikia tokį finansavimą, kad nacionalinė antidopingo organizacija galėtų veiksmingai vykdyti pareigas, kurių reikalaujama pagal 1993 m. balandžio 1 d. Europos Tarybos Antidopingo konvenciją (ratifikuota Lietuvos Respublikos Seimo 1995 m. lapkričio 7 d. nutarimu Nr. I-1087 „Dėl Europos antidopingo konvencijos ratifikavimo“), Pasaulinio antidopingo kodeksą ir tarptautinius standartus;
- 6) patvirtina politiką, atspindinčią pagrindinį principą, kad visos nacionalinės antidopingo organizacijos turėtų išlaikyti ir skatinti gero valdymo principus.

Todėl naikintina galimybė reikalauti nacionalinę antidopingo organizaciją prisidėti nuosavomis ar iš kitų šaltinių lėšomis (dalimi nuo skirtų valstybės biudžeto lėšų sumos) prie nacionalinės antidopingo programos įgyvendinimo. Taip pat atsisakytina, kaip neaktualaus, nacionalinės antidopingo programos 4 metų laikotarpio pratęsimo.

⁴ https://www.antidopingas.lt/wp-content/uploads/2020/11/2021_PASAULINIS-ANTIDOPINGO-KODEKSAS-LT.pdf

⁵ https://www.antidopingas.lt/wp-content/uploads/2023/02/international_standard_isccs_2021_LT.pdf

⁶ <https://rm.coe.int/10-t-do-rec-2018-01-en-independence-of-nados/16808e9962>

Tai nesukels neigiamų pasekmių, bus įtvirtinta aiškesnė Lietuvos antidopingo agentūros finansavimo tvarka ir nurodytos specifinės veiklos, kurios įgyvendinti gali tik nacionalinė antidopingo organizacija (pavyzdžiui, tirti antidopingo taisyklių pažeidimus, veikti kaip antidopingo švietimo įstaiga ir pan.).

4. *Steigimo dokumente įtvirtinti valdymo organų narių rotaciją, numatant 4 kadencijas po 2 metus arba 2 kadencijas po 4 metus tam pačiam asmeniui ir 4 metų pertrauka šioms kadencijoms pasibaigus:* Lietuvos antidopingo agentūros, kurios teisinė forma yra viešoji įstaiga, valdymo organų rotacijai yra keliami kaip valstybės viešajai įstaigai keliami reikalavimai. Lietuvos antidopingo agentūros įstatų, kuriuos patvirtinto švietimo, mokslo ir sporto ministras, 33 punkte nurodyta, kad „Įstaigos vadovo kadencija trunka ne ilgiau kaip 5 (penkerius) metus. Tas pats asmuo negali būti skiriamas eiti įstaigos vadovo pareigas daugiau nei 2 (dviem) kadencijoms iš eilės.“ Toks vadovų kadencijų nustatymas iš esmės skiriasi nuo sporto šakos federacijoms keliamų reikalavimų.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Lietuvos antidopingo agentūrai netaikytini Sporto įstatymo 19 straipsnio 1 dalyje nurodyti kriterijai.

Su 10 uždaviniu (nustatyti griežtesnius reikalavimus dėl asmenų teistumo ir darbuotojų teisių pažeidimų, sporto organizacijoms, siekiant gauti valstybės biudžeto lėšų) susijusių teisinių santykių reglamentavimas:

Sporto organizacijų vadovo, kolegialaus valdymo organo nario, finansininko teistumui už sunkius ar labai sunkius nusikaltimus išnykus ar teistumą panaikinus, valstybės biudžeto lėšos gali būti skiriamos tokioms sporto organizacijoms, kur minėti asmenys priima sprendimus dėl tokiai sporto organizacijai skirtų valstybės biudžeto lėšų panaudojimo (*Sporto įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 7 punkto a papunktis*).

Taip pat valstybės biudžeto lėšos gali būti skiriamos sporto organizacijoms, kurios grubiai pažeidė darbuotojų teises (pvz., nelegalaus darbo ar pavojingų darbo sąlygų sudarymo atvejais) bei pamynusiems asmenų lygiateisiškumo principą (pvz., diskriminacijos, priekabiavimo atvejais) (*Sporto įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 7 punkto b papunktis*).

Pagal analogiją – Švietimo įstatymo 5¹ straipsnio 1 punktas nustato, kad asmuo negali būti laikomas nepriekaištingos reputacijos, jeigu jis yra teistas už sunkų ir (ar) labai sunkų nusikaltimą, *neatsižvelgiant į tai, ar teistumas yra išnykęs, ar panaikintas*, ar teistas už kitą tyčinį nusikaltimą, – jeigu teistumas neišnykęs ar nepanaikintas.

Su 11 uždaviniu (patikslinti teisinį reguliavimą) susijusių teisinių santykių reglamentavimas:

11.1. dėl pakeitimų, susijusių su nauja Vietos savivaldos įstatymo redakcija, įsigaliojusia nuo 2023 m. balandžio 1 d.:

Sporto įstatyme įvardytos savivaldybės institucijos neatitinka nurodytų Vietos savivaldos įstatyme (t. y. savivaldybės atstovaujamoji institucija – savivaldybės taryba, savivaldybės vykdomoji institucija – savivaldybės meras) ir joms priskirtų funkcijų.

11.2. dėl pakeitimų, susijusių su nauja Asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymo redakcija, įsigaliojusia nuo 2024 m. sausio 1 d.:

Sporto įstatyme vartojamos sąvokos neatitinka vartojamų *Asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatyme* (žodis „neįgalieji“).

11.3. patikslinti nuostatą dėl stebėsenos, įtraukiant ir statistinius fizinio aktyvumo ir aukšto meistriškumo sporto tyrimus, taip pat pagal Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo redakciją, įsigaliojusią nuo 2024 m. sausio 1 d.:

Šiuo metu Sporto įstatymas reglamentuoja tik stebėsenos vykdymą (*Sporto įstatymo 5 straipsnis*). Vadovaujantis Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos ir duomenų valdysenos įstatymo 2 straipsnio 9 punktu ir Lietuvos oficialiosios statistikos rengimo ir sklaidos gairių, patvirtintų Valstybės duomenų agentūros generalinio direktoriaus 2023 m. vasario 28 d. įsakymu Nr. DI-54, 6.1 papunktyje numatytu reikalavimu dėl statistinių tyrimų įtraukimo į Oficialiosios statistikos programos I dalį, statistiniai tyrimai oficialiąją statistiką tvarkančiai įstaigai turi būti pavedami Europos Sąjungos teisės aktais, Lietuvos Respublikos įstatymais ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais.

Kaip minėta, vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 2 punktu, viešąją įstaigą įgalioti gali Vyriausybė. Stebėseną vykdo ir viešoji įstaiga Lietuvos antidopingo agentūra, kuri yra viešoji įstaiga.

Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatyme vartojama formuluotė „valstybės informacinių išteklių“ (Sporto įstatyme – formuluotė „valstybės registrų“), žinybinis sporto registras laikytinas registro informacine sistema, taip pat įstatyme turi būti įtvirtinti sporto registro informacinėje sistemoje registruojami objektai, duomenys. Šiuo metu tokie duomenys yra nurodyti Sporto registro nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. spalio 25 d. nutarimu Nr. 821 „Dėl Sporto registro įsteigimo, Sporto registro nuostatų patvirtinimo ir Sporto registro veiklos pradžios nustatymo“.

11.4. patikslinti reikalavimą dėl sporto organizacijų, siekiančių gauti valstybės biudžeto lėšas, valdymo organų narių rotacijos;

Šiuo metu visiems Sporto įstatymo 18 straipsnio 3 dalyje nurodytiems subjektams keliamas reikalavimas taikyti valdymo organų narių rotaciją, numatant 4 kadencijas po 2 metus arba 2 kadencijas po 4 metus tam pačiam asmeniui ir 4 metų pertrauka šioms kadencijoms pasibaigus (Sporto įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 10 punktas).

11.5. patikslinti ir aiškiai įvardyti sąlygas valstybės stipendijai 4 metams skirti:

Praktikoje kyla neaiškumų taikant Sporto įstatymo 24 straipsnio 5 dalį nustatančią, kad „sportininkas, tapęs olimpinio žaidynių 1–16 vietos, paralimpinių, kurčiųjų žaidynių ar pasaulio čempionatų 1–6 vietos, Europos čempionatų, Europos žaidynių (jeigu tam tikros sporto šakos Europos čempionatai neorganizuojami) 1–3 vietos, pasaulio neįgaliųjų čempionatų 1 vietos laimėtoju, turi teisę valstybės stipendiją gauti 4 metus nuo tam tikro laimėjimo pasiekimo dienos arba iki kitų tos pačios kategorijos tarptautinių aukšto meistriskumo sporto varžybų, kurios vyksta po tų tarptautinių aukšto meistriskumo sporto varžybų, kuriose buvo pasiektas tam tikras laimėjimas, paskutinės dienos, jeigu dėl valstybės stipendijos skyrimo į švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliotą instituciją jis kreipėsi ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo šio laimėjimo pasiekimo dienos.

11.6. vienoje straipsnio dalyje nustatyti visas valstybės stipendijos neskyrimo ir nemokėjimo aplinkybes:

Sporto įstatymo 24 straipsnio 8 dalis nustato aplinkybes, kada valstybės stipendija sportininkui neskiriama, o paskirtoji nemokama. Tačiau viena valstybės stipendijos mokėjimo nutraukimo aplinkybė nurodyta ir Sporto įstatymo 24 straipsnio 5 dalyje (t. y. jei sportininkas per 2 metus nuo tam tikro laimėjimo pasiekimo dienos nedalyvavo bent vienoje iš nurodytų tarptautinių aukšto meistriskumo sporto varžybų (išskyrus atvejus, kai jis šiose sporto varžybose nedalyvavo dėl aplinkybių, nustatytų švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka)).

11.7. užtikrinti tinkamą ir savalaikį informacijos apie aplinkybes, susijusias su sportininkų ligos išmokomis, keitimąsi tarp valstybės institucijų:

Sporto įstatymo 24 straipsnio 10 dalyje pareiga apie gaunamą valstybinę pensiją arba vieną iš išmokų (ligos, profesinės reabilitacijos, motinystės, tėvystės, vaiko priežiūros) yra nustatyta sportininkui (tačiau ne tarp valstybės institucijų, t. y. Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įgaliotos Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigos neinformuoja švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliotos institucijos).

11.8. patikslinti Sporto įstatymo 2 straipsnyje apibrėžtas sąvokas (aukšto meistriskumo sporto, aukšto meistriskumo sporto varžybų, fizinio aktyvumo):

Aukšto meistriskumo sporto sąvokos (Sporto įstatymo 2 straipsnio 3 dalis) ir aukšto meistriskumo sporto varžybų sąvokos (Sporto įstatymo 2 straipsnio 9 dalis) apibrėžtyje įtraukti ir į jaunučių amžiaus grupę patenkantys vaikai. Ankstyva specializacija sporte vertinama neigiamai. Į jaunučių amžiaus grupę patenkantys vaikai sportininkai dažnai neturi pasirinkę pagrindinio aukšto meistriskumo sporto ir sportuoja kelias sporto šakas ar kelias sporto šakos rungtis. Jaunesnio amžiaus sportininkų emocinė ir fizinė branda dar tik formuojasi, o aukšto meistriskumo sporto pasiekimai priklauso būtent nuo jų emocinės ir fizinės brandos lygmens. Konkurencinis spaudimas aukšto meistriskumo sporte gali lemti jaunesnio amžiaus sportininkų pervargimą, turėti neigiamos įtakos

mokymosi rezultatams, emocinei būklei. Atsižvelgiant į išvardytas priežastis, siūlytina jaunučių amžiaus grupės sportininkų nepriskirti sportininkams.

Fizinio aktyvumo sąvoka apibrėžta Sporto įstatymo 2 straipsnio 15 dalyje. Ši sąvoka neapima ir socialinių įgūdžių ugdymo, kurie yra ypatingai svarbi fizinio aktyvumo dalis. Apie sporto, fizinio aktyvumo socialinę reikšmę pasisakyta 2007 m. liepos 11 d. Baltojoje knygoje apie sportą⁷. Sportas – vis didesnės reikšmės įgaunantis socialinis ir ekonominis reiškinys, labai padedantis siekti Europos Sąjungos strateginių solidarumo ir gerovės tikslų. Baltojoje knygoje apie sportą vartojama Europos Tarybos nustatyta „sporto“ apibrėžtis: „visos fizinės veiklos formos, kuriomis organizuotai ar individualiai siekiama tobulinti fizinę ištvermę ir psichinę gerovę, formuoti socialinius santykius ar siekti rezultatų įvairaus lygio varžybose“. 2000 m. gruodžio mėn. Europos Vadovų Tarybos deklaracijoje dėl tam tikrų sporto ir jo socialinės funkcijos ypatumų Europoje pripažįstama sporto svarba Europos visuomenėje ir teigiama, kad į sportą reikėtų atsižvelgti įgyvendinant bendras politikos kryptis (Nicos deklaracija). Taip pat pažymima, kad „nors ir neturėdama jokių tiesioginių galių šioje srityje, imdamasi veiksmų pagal įvairias Sutarties nuostatas, Bendrija turi atsižvelgti į sportui būdingas socialines, švietimo ir kultūros funkcijas, siekdama, kad būtų laikomasi ir paisoma etikos kodekso ir solidarumo, kurie būtini sporto socialiniam vaidmeniui išsaugoti.“ Sportas ne tik gerina Europos piliečių sveikatą, bet turi ir auklėjamojo poveikio, vaidina socialinį, kultūrinį ir rekreacinį vaidmenį. Be to, visuomeninis sporto vaidmuo teikia galimybių stiprinti Europos Sąjungos išorės santykius. Sporto judėjimas labiau nei bet kuris kitas socialinio pobūdžio judėjimas skatina sveikatos stiprinamąją fizinę veiklą.

Komisija mano, kad galima geriau išnaudoti sporto teikiamas galimybes, visų pirma reikia įtraukti sportą, kaip socialinės įtraukties skatinimo priemonę, į Europos Sąjungos ir valstybių narių politikos kryptis, veiksmus ir programas. Be to, sportas gali padėti kurti darbo vietas ir skatinti ekonomikos augimą, ypač palankių sąlygų neturinčių regionų atgaivinimą. Pelno nesiekianti sporto veikla, puoselėjanti pažeidžiamų grupių socialinę sanglaudą ir socialinę įtrauktį, gali būti laikoma bendro intereso socialinėmis paslaugomis. Toliau taikant atvirą koordinavimo metodą socialinės apsaugos ir socialinės įtraukties srityje sportas bus naudojamas kaip priemonė ir rodiklis. Tiriant socialinės atskirties priežastis, svarbiu aspektu bus laikomos galimybės sportuoti ir (arba) priklausymas socialinėms sporto organizacijoms, todėl į tai bus atsižvelgiama įvairių tyrimų, seminarų ir konferencijų metu bei rengiant politikos pasiūlymus ir veiksmų planus.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Su 1 uždaviniu (užtikrinti sisteminių sporto veiklos sutarčių su sportininkais sudarymą, įtvirtinant pareigų pusiausvyrą ir sąlygą valstybės stipendijai gauti) susijusios naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

1.1. Siekiant išlaikyti vienodą sportininkų ir sportininkus rengiančių sporto šakų federacijų ir paralimpiniam, regos, klausos, judėjimo ar intelekto negalią turinčių asmenų sporto judėjimams Lietuvoje vadovaujančių nevyriausybinė organizacijų pareigų pusiausvyrą, siūloma nustatyti ir sportininkams pareigą sudaryti sporto veiklos sutartį ir tai nustatyti kaip sąlygą valstybės stipendijai gauti (Sporto įstatymo projekto 26 straipsnio 7 dalies 11 papunktis).

Šiuo metu galiojančio Sporto įstatymo 10 straipsnio 2 dalis nustato pareigą sporto šakų federacijoms sudaryti sporto veiklos sutartis su sportininkais, kurie rengiami įgyvendinant aukšto meistriškumo sporto programas ir (ar) gauna valstybės stipendiją. Jei sporto šakos federacija nesudaro sporto veiklos sutarties su minėtais sportininkais, ji neatitinka Sporto įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 12 papunktyje nurodyto kriterijaus (t. y. yra sudariusi sporto veiklos sutartis su sportininkais, kurie rengiami įgyvendinant aukšto meistriškumo sporto programas ir (ar) gauna valstybės stipendiją) ir jos parengtai aukšto meistriškumo sporto programai valstybės biudžeto lėšos neskiriamos. Taigi tuo atveju, jei, pavyzdžiui, sportininkas atsisakytų pasirašyti sporto veiklos sutartį su jį rengiančia sporto šakos federacija net ir be pagrįstų priežasčių, sporto šakos federacijai nebūtų skirtos valstybės

⁷ [EUR-Lex - 52007DC0391 - LT - EUR-Lex \(europa.eu\)](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ.do?uri=CELEX:52007DC0391:LT:EUR-Lex)

biudžeto lėšos jos pateiktai aukšto meistriško sporto programai įgyvendinti, o sportininkas ir toliau gautų valstybės stipendiją, nepriklausomai nuo to, ar yra pasirašęs sporto veiklos sutartį, ar ne.

Pasiūlymo teikimą paskatino praktinės Sporto įstatymo taikymo problemos. Pastebėtina, kad minėta nuostata yra nauja, prievolė įsigaliojo 2023 m. sausio 1 d. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, 2022 metais vertindama 2021 metų sporto šakų federacijų ir paralimpiniam, regos, klausos, judėjimo ar intelekto negalią turinčių asmenų sporto judėjimams vadovaujančių organizacijų aukšto meistriško sporto programos vadybos ir gero valdymo gebėjimus, skatino savanorišką sporto veiklos sutarčių pasirašymą. Aukšto meistriško sporto programų vertinimo metu pasigilinus į sporto veiklos sutarčių turinį, identifikuotos aukščiau minimos problemos. 2021 metais iš viso sporto veiklos sutartis su sporto šakų federacijomis savanoriškai sudarė 104 sportininkai, iš jų 69 į olimpinių žaidynių programą įtrauktų rungčių sportininkai ir 35 į olimpinių programą neįtrauktų rungčių sportininkai. Atsiradus prievolei sudaryti sporto veiklos sutartis su valstybės stipendijas gaunančiais ir sporto šakų federacijų rengiamais sportininkais, dėl neapibrėžtumo kas yra laikoma „rengiamais sportininkais“, tokių sportininkų būtų apie 12 000 (per 66 sporto šakas). Administracinė našta yra didelė ir nepamatuota, o prievolė nesukuria jokios pridėtinės vertės. Įvardijama problema yra esminė, nes esant prievolei tik iš vienos pusės pasirašyti sporto veiklos sutartį (t. y. iš sporto šakos federacijos), įgyvendinant aukšto meistriško sporto programą ir neapibrėžus rengiamų sportininkų rato ar neįtraukus atitinkamų nuostatų, Sporto įstatymo 10 straipsnio 2 dalyje keliami reikalavimai yra neįgyvendinami arba įgyvendinami tik formaliai. Sporto šakų federacijos yra atsakingos už sportininkų rengimą, išlaikymą ir rezultato pasiekimą, todėl net nesant prievolės pasirašyti sporto veiklos sutartis su sportininku, siekdamos joms iškeltų tikslų, pačios identifikavo sportininkų branduolį, tvirtindamos atitinkamų sportininkų sąrašus ir pasirašydavo sutartis su sportininkais nesant nustatytos prievolės. Be to, pastebėtina ir tai, kad sporto šakų federacijos ar sporto organizacijos neturi pakankamos kompetencijos, gebėjimų ar žmogiškųjų resursų kvalifikuotai parengti tokią sutartį, kuri nešališkai atspindėtų visų pusių interesus.

Pastebėtina, kad nurodyti sportininkai ir minėtos sporto organizacijos sporto veiklos sutartis turės pasirašyti per 6 mėn. nuo naujos Sporto įstatymo redakcijos įsigaliojimo, t. y. iki 2025 m. liepos 1 d. (*Įstatymo projekto Nr. 1 2 straipsnio 7 dalis*).

1.2. Atsižvelgiant į tai ir siekiant užkirsti kelią galimoms interpretacijoms ir ginčams tarp sporto šakos federacijos ir sportininko dėl sporto veiklos sutarties nuostatų, siūloma **pavesti švietimo, mokslo ir sporto ministrui patvirtinti sporto veiklos sutarties formą**, kurią su sportininkais turės pasirašyti sportininkus rengiančios paralimpiniam, regos, klausos, judėjimo ar intelekto negalią turinčių asmenų sporto judėjimams Lietuvoje vadovaujančios nevyriausybinių organizacijos ir sporto šakų federacijos, įgyvendinančios sporto programas (su aukšto meistriško sportu susijusias priemones) (išskyrus olimpinio, studentų sporto judėjimus, kuriems vadovaujančios nevyriausybinių organizacijos sportininkų nerengia). Švietimo, mokslo ir sporto ministrui patvirtinus sporto veiklos sutarties formą sumažės sporto šakų federacijoms ir sportininkui tenkanti administracinė našta, išlaidos, skiriamos sporto veiklos sutarčiai parengti ir deryboms su sportininku, bei ginčams, kurie kyla neradus sutarimo dėl sporto veiklos sutarties nuostatų. Skaidrėja atskaitomybė, subalansuojamos pareigų bei teisių sąlygos, išipareigojimų kontrolė, tikslingai naudojamos valstybės biudžeto lėšos, skirtos sportininkams rengti ir aukšto meistriško sporto programoms įgyvendinti.

1.3. Sporto įstatymo 10 straipsnio 2 dalyje nurodoma „rengiami“ sportininkai nėra aiškiai įvardyti, t. y. nėra sukonkretintos rengiamų sportininkų apimtys, su kuriais sporto šakos federacija privalo pasirašyti sporto veiklos sutartį. Siekiant užtikrinti sisteminį sporto veiklos sutarčių su sportininkais sudarymą, siūloma **patikslinti su kuriais sportininkais, rengiamais įgyvendinant sporto programas, privalo būti sudaromos sporto veiklos sutartys**, t. y. siūloma nurodyti, kad su sportininkais, kurie **yra suaugusiųjų ar jaunimo amžiaus grupių nacionalinių rinktinių nariai** ir (ar) gauna valstybės stipendiją. Į šių sportininkų rengimą įgyvendinant aukšto meistriško sporto programas yra investuojamos didžiausios valstybės biudžeto lėšos. Valstybės biudžeto lėšomis rengiami sportininkai turėtų išipareigoti tinkamai rengtis aukšto meistriško sporto varžyboms ir atstovauti Lietuvai.

Jei siūlomi pakeitimai nebus priimti, yra rizika, kad šiuo metu galiojančios Sporto įstatymo 10 straipsnio 2 dalies nuostatos bus įgyvendintos tik formaliai iš sportininko pusės, o iš sporto šakos federacijos – siekiant aukšto meistriskumo sporto programos finansavimo valstybės biudžeto lėšomis.

Patikslinus nuostatas, sporto veiklos sutarčių nuo 12 000 sumažėtų iki maksimaliai 500 sportininkų 66 sporto šakų federacijose.

1.4. Atsižvelgiant į tai, kad Sporto įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje minimi ir teisėjai, kurie gali sudaryti darbo sutartis, ir Sporto įstatyme nesant apibrėžtos teisėjo sąvokos, siūloma papildyti nauja *teisėjo sąvoka (Sporto įstatymo projekto 2 straipsnio 34 dalis)*.

Su 2 uždaviniu (sudaryti teisinį pagrindą pripažinti kitose valstybėse įgytą profesinę sporto kvalifikaciją, pakeisti aukšto meistriskumo sporto ir fizinio aktyvumo specialistų sąvoką ir juos atitinkamai vadinti treneriais, pratęsti reikiamoms kompetencijoms įgyti terminą iki 2029 metų bei įnešti teisinio reglamentavimo aiškumą dėl fizinio aktyvumo ar aukšto meistriskumo sporto pratybas švietimo sistemoje vykdančių mokytojų) susijusios naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

2.1. Dėl teisinio pagrindo sudarymo pripažinti užsienyje įgytą profesinę sporto kvalifikaciją:

1) skatinant pritraukti daugiau kompetentingų sporto darbuotojų į Lietuvos sporto darbo rinką, papildyti teisinį reglamentavimą nuostata, sudarančia sąlygas pripažinti kitose valstybėse įgytą profesinę kvalifikaciją;

2) sudarant sąlygas laisvam darbo jėgos judėjimui, nustatyti vienodas sąlygas teisei į darbą iš kitų valstybių atvykusiems asmenims pagal atliktas kvalifikacijos pripažinimui reikalingas procedūras.

Siūloma *Sporto įstatymo projekto 12 straipsnio 2 dalies 1 punkte* neminėti studijų krypties arba krypčių grupės sąvokos kaip perteklinės, nes sporto kvalifikacinis laipsnis, kuris nurodomas bakalauro arba magistro diplome, įrodo faktą apie baigtas sporto studijų krypčių grupei priskiriamos studijų krypties (pasiekimų sporto arba laisvalaikio sporto).

Sporto įstatymo projekto 12 straipsnio 5 ir 6 dalimis įtvirtinama nauja nuostata dėl Europos Sąjungos valstybių narių piliečių, Europos ekonominės erdvės valstybių piliečių, Šveicarijos Konfederacijos piliečių, trečiųjų valstybių piliečių profesinės sporto trenerio arba instruktoriaus kvalifikacijos, įgytos Europos Sąjungos, Europos ekonominės erdvės valstybėse ir Šveicarijos Konfederacijoje bei trečiosiose valstybėse pripažinimo siekiant dirbti sporto trenerio arba instruktoriaus darbą Lietuvoje. Atsižvelgiant į tai, kad sporto specialistams Sporto įstatymu nustatomi darbui reikalingi kvalifikaciniai reikalavimai ir dėl to šios kvalifikacijos atitinka Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatyme įtvirtintą reglamentuojamos kvalifikacijos sąvoką, vadovaujantis Europos Tarybos direktyva 2005/36/EB dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo ir Komisijos 2019 m. kovo 14 d. deleguotuoju reglamentu (ES) 2019/907, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2005/36/EB dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo 49b straipsnį nustatomas bendrasis slidinėjimo instruktorių rengimo testas, Sporto įstatymo projekto 12 straipsnio 5 dalyje įtvirtinama nuostata apie kitose valstybėse įgytos fizinio aktyvumo ar aukšto meistriskumo sporto trenerio ar instruktoriaus profesinės kvalifikacijos pripažinimą. Sporto įstatymo projekto 12 straipsnio 6 dalies atskira nuostata reikalinga siekiant nustatyti teisę dirbti asmenims, išlaikiusiems bendrąjį rengimo testą ir kuriems šio testo išlaikymą patvirtinantį pažymėjimą išduoda valstybės narės kompetentinga institucija. Šiuo metu toks bendrojo rengimo slidinėjimo instruktorių testas nurodytas 2019 m. kovo 14 d. Europos Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) 2019/907 (toliau – Reglamentas 2019/907), pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2005/36/EB dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo 49b straipsnį. Vadovaujantis 2023 m. vasario 23 d. priimto Reglamento 2019/907 pakeitimo 2023/865, kuriuo dėl kompetencijos pažymėjimų ir profesinių kvalifikacijų tam tikrose valstybėse narėse iš dalies keičiamas Deleguotasis reglamentas (ES) 2019/907, 1 straipsniu (pagal kurį keičiamas Reglamentas 2019/907 8 straipsnis) *“1. Slidinėjimo instruktoriams, kuriems taikomas šis reglamentas ir kurie sėkmingai išlaikė BRT arba pagal šio reglamento 7 straipsnį naudojami įgytomis teisėmis, per Reglamentu (ES) Nr. 1024/2012 sukurtą Vidaus rinkos informacinę sistemą (IMI) išduodamas kompetencijos pažymėjimas. Pažymėjimą, kuriuo patvirtinama, kad BRT išlaikytas, išduoda valstybės*

narės kompetentinga institucija.“. Tai yra, Reglamento 2019/907 I priede išvardytas kvalifikacijas turintiems asmenims, išlaikius bendrąjį slidinėjimo instruktorių rengimo testą, kompetencijos pažymėjimą išduoda valstybių narių kompetentingos institucijos. Lietuvos atveju, neformalią Lietuvos slidinėjimo instruktorių asociacijos slidinėjimo instruktoriaus kvalifikaciją, įtrauktą į Reglamento 2019/907 I priedą, turintiems asmenims, išlaikiusiems bendrąjį rengimo testą kompetencijos pažymėjimą per Vidaus rinkos informacinę sistemą išduotų Lietuvos Respublikos kompetentinga institucija, šio pažymėjimo siekiant dirbti Lietuvoje pripažinti pagal Reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymą nereikėtų (nebūtų atliekamas asmens baigtos mokymų programos turinio ir (ar) įgytų kompetencijų įvertinimas) ir todėl šiam atvejui netaikytina Sporto įstatymo projekto 12 straipsnio 5 dalis, numatanti užsienyje išduotų kvalifikacijos pažymėjimų pripažinimą. Pažymėtina, kad asmenys, išlaikę bendrąjį rengimo testą, galėtų dirbti tik pagal kompetencijos pažymėjime nurodytą kvalifikaciją.

Pažymėtina, kad sporto trenerio ar instruktoriaus profesinė kvalifikacija yra reglamentuojama kvalifikacija (kvalifikaciniai reikalavimai dirbti šį darbą nustatomi Sporto įstatymu), todėl Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai ar jos įgaliotai įstaigai įpareigojimas atlikti užsienyje įgytos trenerio ar instruktoriaus profesinės kvalifikacijos pripažinimą kyla vadovaujantis Reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo 15 straipsnio 1 dalimi, nepriklausomai nuo tokio pripažinimo poreikio masto.

2.2. Dėl sporto specialistų sąvokų patikslinimo, teisės dirbti pratęsimu, įgytos teisės dirbti įteisinimo.

Įvertinus jau dirbančių sporto specialistų išlaikymo darbo rinkoje būtinybę bei Sporto įstatymo projektu sudaromas platesnio kvalifikacijos įgijimo tiekėjų pasiūlos sąlygas, siekiama sudaryti teisinę prielaidą jau dirbantiems specialistams įgyti naujus Sporto įstatymo reikalavimus atitinkantį statusą per ilgesnį laikotarpį, su sąlyga, kad per 2 metus nuo šio Sporto įstatymo projekto įsigaliojimo jie pradės mokytis arba studijuoti, siekdami įgyti Sporto įstatymu nustatytą teisę į darbą.

1. *Sporto įstatymo projekto 1 straipsnio 1 dalis*, reglamentuojanti šio įstatymo reglamentavimo sritis, suderinama su toliau įstatyme daromais pakeitimais.

2. Siūloma nustatyti, kad aukšto meistriško sporto pratybos yra aukšto meistriško sporto **trenerio**, o ne aukšto meistriško sporto **specialisto** vadovaujama arba savarankiška sportininko veikla (*Sporto įstatymo projekto 2 straipsnio 4 dalis*).

3. *Sporto įstatymo 2 straipsnio 7 dalyje* nurodytą sąvoką *aukšto meistriško sporto specialistas* siūloma keisti sąvoka *aukšto meistriško sporto treneris* (*Sporto įstatymo projekto 2 straipsnio 5 dalis*), kuri apjungtų *Sporto įstatymo 2 straipsnio 33 dalyje* (kuria siūloma pripažinti netekusia galios) apibrėžto **trenerio** ir *Sporto įstatymo 2 straipsnio 7 dalyje* apibrėžto **aukšto meistriško sporto specialisto** funkcijas – asmens darbą su aukšto meistriško sportininkais, jų rengimą aukšto meistriško sporto varžyboms ir vadovavimą sportininkams šių varžybų metu.

4. Pažymėtina, kad sąvokos *sporto specialistas* aprėptis yra plati ir bendrinio pobūdžio, kuri pagal šių specialistų atliekamas funkcijas ir jiems keliamus kvalifikacinius reikalavimus turėtų būti susiaurinta į **trenerius** ir **instruktorius**. Atitinkamai, siūloma keisti:

4.1. *Fizinio aktyvumo pratybų sąvoką* nustatant, kad fizinio aktyvumo pratybos yra fizinio aktyvumo **trenerio**, o ne fizinio aktyvumo **specialisto** vedama aktyvi fizinė veikla (*Sporto įstatymo projekto 2 straipsnio 10 dalis*).

4.2. Vietoje sąvokos *fizinio aktyvumo specialistas* įtvirtinant sąvoką *fizinio aktyvumo treneris* (*Sporto įstatymo projekto 2 straipsnio 12 dalis*).

4.3. Atsisakyti *Sporto įstatymo 2 straipsnio 33 dalyje* apibrėžtos sąvokos **treneris**, kadangi ji dubliuoja **aukšto meistriško sporto specialisto** funkcijas, be to, kvalifikaciniai reikalavimai **treneriui** nėra nustatyti *Sporto įstatymo 11 straipsnyje*.

4.4. *Sporto įstatymo projekto 6 straipsnio 5 dalies 7 punkte, 11 straipsnio pavadinime ir 11 straipsnio 1 dalyje* sąvoką *treneriai* siūloma pakeisti sąvoka *aukšto meistriško sporto treneriai* atitinkamai pagal *Sporto įstatymo projekto 2 straipsnio 5 dalies* sąvokų pakeitimą.

4.5. *Sporto įstatymo III skyriaus pavadinimą* siūloma keisti atitinkamai pagal 2 straipsnyje atliekamus sąvokų pakeitimus ir formuluoti „Fizinio aktyvumo ir aukšto meistriškumo sporto treneriai, fizinio aktyvumo ir aukšto meistriškumo sporto instruktoriai“.

5. *Sporto įstatymo 11 straipsnį* patikslinti taip:

5.1. *Sporto įstatymo projekto 12 straipsnio 2 dalyje* siūloma nustatyti kvalifikacinius reikalavimus **fizinio aktyvumo ar aukšto meistriškumo sporto treneriui** (pagal naują siūlomą *fizinio aktyvumo ar aukšto meistriškumo trenerio sąvoką*), *12 straipsnio 3 dalyje* – **fizinio aktyvumo instruktoriui ir aukšto meistriškumo sporto instruktoriui**.

5.2. *Sporto įstatymo projekto 12 straipsnio 2 dalies 2 ir 3 punktais* išskiriamos dvi mokymų kategorijos aukštojoje mokykloje, nes nuo 2019 m. sausio 1 d. iki 2019 m. gruodžio 27 d. mokymai buvo organizuojami universitetuose ir kolegijose, po šios datos – tik universitetuose. Minėtu pakeitimu buvo likusi teisinė spraga nepasisakant apie asmenis, baigusius mokymus kolegijose, nors jie buvo įgiję teisę į darbą.

Taip pat siekiant kryptingai diferencijuoti ir vertinant proporcingumą, siūloma nustatyti, kad ne bet koki aukštąjį išsilavinimą turintis asmuo, o tik sveikatos mokslų, gyvybės mokslų arba ugdymo mokslų kvalifikacinį laipsnį turintis ir baigęs mokymus aukštojoje mokykloje, vykdančioje sporto studijų krypties grupei priskiriamos studijų krypties studijas, gali dirbti fizinio aktyvumo ar aukšto meistriškumo sporto treneriu.

5.3. *Sporto įstatymo projekto 21 straipsnio 2 dalies 4 punkte* žodis „treneriai“ patikslinama formuluojant „aukšto meistriškumo sporto treneriai“ suderinant sistemiškai su Sporto įstatymo projekte daromais pakeitimais.

5.4. *Sporto įstatymo projekto 25 straipsnio 1, 5 ir 8 dalyse* žodis „treneriai“ patikslinama formuluojant „aukšto meistriškumo sporto treneriai“ suderinant sistemiškai su Sporto įstatymo projekte daromais pakeitimais.

5.5. *Įstatymo projekto Nr. 2, Įstatymo projekto Nr. 3, Įstatymo projekto Nr. 4, Įstatymo projekto Nr. 5, Įstatymo projekto Nr. 6, Įstatymo projekto Nr. 7, Įstatymo projekto Nr. 8 dalyse* žodis „treneriai“ patikslinama formuluojant „aukšto meistriškumo sporto treneriai“ suderinant su *Įstatymo projektu Nr. 1* siūlomais pakeitimais.

5.6. *Įstatymo projektu Nr. 9* asmenims, dirbantiems arba teikiantiems fizinio aktyvumo ar sporto paslaugas pagal Kūno kultūros ir sporto departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės išduotus kūno kultūros ir sporto veiklos leidimus (toliau – leidimas), teisė dirbti pratęsiama iki 2029 m. rugsėjo 1 d., su sąlyga, kad šie asmenys per 2 metus nuo šio Sporto įstatymo projekto įsigaliojimo pradės mokytis, siekdami įgyti Sporto įstatymo projekto 12 straipsnyje nustatytą teisę į darbą.

5.7. *Įstatymo projektu Nr. 2* siūloma Administracinių nusižengimų kodekso 98¹ straipsnyje žodžius „fizinio aktyvumo ar aukšto meistriškumo sporto specialistas“ keisti žodžiais „fizinio aktyvumo ar aukšto meistriškumo sporto treneris“.

5.8. *Įstatymo projektu Nr. 3 ir Įstatymo projektu Nr. 4* siūloma žodžius „sporto varžybos“ ir „sporto pratybos“ patikslinti formuluojant atitinkamai „aukšto meistriškumo sporto varžybos“ ir „aukšto meistriškumo sporto pratybos“, kadangi minimuose projektuose reguliavimas susijęs tik su aukšto meistriškumo sportu, t. p. žodis „treneris“ keičiamas į „aukšto meistriškumo sporto treneris“ pagal *Sporto įstatymo projekto 2 straipsnio 5 dalies* siūlomą keitimą.

5.9. *Įstatymo projektu Nr. 3* siūloma patikslinti Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 13 straipsnio 14 dalies nuostatas pagal Direktyvą dėl ginklų įsigijimo 9 straipsnio 6 dalies nuostatas, vietoje žodžių „šaudymo sporto atstovai“ įrašant žodį „sportininkai“.

Pastebėtina, kad siūlomu pakeitimu nėra siaurinamas ar griežtinamas teisinis reguliavimas – tai atitinka Direktyvos dėl ginklų įsigijimo teisinį reguliavimą, t. y. Direktyvos dėl ginklų įsigijimo 9 straipsnio 6 dalies b papunktyje aiškiai įvardyti tik du subjektai, kurie gali išduoti pažymėjimus įsigyti ar laikyti A kategorijos ginklus, išvardytus Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 3 straipsnio 6, 7 ir 8 punktuose: valstybės oficialiai pripažinta šaudymo sporto organizacija – tai yra nacionalinė šaudymo sporto šakos federacija (pavyzdžiui, Lietuvos praktinio šaudymo sporto federacija, kuri yra Tarptautinės praktinio šaudymo sporto konfederacijos narė ir atsakinga už praktinio šaudymo sporto šaką ir jos plėtojimą Lietuvoje) arba tarptautiniu mastu įsteigta ir oficialiai pripažinta šaudymo sporto

federacija – tai yra tarptautinė šaudymo sporto šakos federacija (pavyzdžiui, šiuo atveju tai yra Tarptautinės praktinio šaudymo sporto konfederacija). Pažymėtina ir tai, kad Direktyvos dėl ginklų įsigijimo 9 straipsnio 6 dalyje nustatytas teisinis reguliavimas siejamas tik su „šauliu sportininku, kuris aktyviai treniruojasi rengdamasis šaudymo varžyboms arba dalyvauja šaudymo varžybose, kurias yra pripažinusi atitinkamos valstybės narės oficialiai pripažinta šaudymo sporto organizacija arba tarptautiniu mastu įsteigta ir oficialiai pripažinta šaudymo sporto federacija“. Sportininkai dalyvauja ir varžosi tik aukšto meistriskumo sporto varžybose, kurias sporto šakos federacija įtraukia į savo oficialų sporto renginių kalendorių, t. y. visos aukšto meistriskumo sporto varžybos, kurias sporto šakos federacija įtraukia į savo oficialų sporto renginių kalendorių ir yra pripažintos tos sporto šakos federacijos, kaip kad ir nurodoma Direktyvoje dėl ginklų įsigijimo ir atitinkamai Ginklų ir šaudmenų įstatymo 13 straipsnio 14 dalyje.

Taip pat pažymėtina, kad A kategorijos ginklais, išvardytais Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 3 straipsnio 6, 7 ir 8 punktuose, jų šaudmenimis naudojamosi praktinio šaudymo sporte, kuri plėtoja Lietuvos praktinio šaudymo sporto federacija, o, pavyzdžiui, biatlono sporto šakoje (Lietuvos biatlono federacija) – C kategorijos ginklais, šauliams (Lietuvos šaulių sąjunga) aktualūs tik B ir C kategorijos ginklai.

Įstatymo projektu Nr. 3 siūlomas patikslintas Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 13 straipsnio 14 dalies teisinis reguliavimas atitinka Direktyvą dėl ginklų įsigijimo ir iš esmės nėra keičiamas, tik techniškai suvienodinamos sąvokos, jokių apribojimų šaudymo sportu užsiimantiems, tačiau neplanuojantiems ar neturintiems galimybių dalyvauti sporto šakos federacijos pripažintose aukšto meistriskumo sporto varžybose, asmenims nenustatoma.

Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 13 straipsnis papildytas nauja 14¹ dalimi, skirta Lietuvoje įkurtų šaudymo organizacijų, kurios nėra sporto šakų federacijų narėmis, priklausantiems asmenims, kurie dalyvauja šaudymo veiklose, užsiėmimuose (pvz., tobulina įgūdžius, reikalingus praktinio šaudymo situacijose, medžioklėje ir pan.), tačiau nesiekia aukšto meistriskumo sporto rezultatų, nesirengia aukšto meistriskumo sporto varžyboms ir jose nedalyvauja, ir įgytų teisę įsigyti A kategorijos ginklus, išvardytus Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 3 straipsnio 6, 7 ir 8 punktuose.

Atsižvelgiant į Sporto įstatymu nustatytą teisinį reguliavimą ir jame vartojamas sąvokas, o būtent aukšto meistriskumo sporto varžybos, aukšto meistriskumo sporto pratybos ir fizinio aktyvumo pratybos, atitinkamai siūloma patikslinti *Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 16 straipsnio 4 dalį*.

Siekiant užtikrinti tinkamą *Įstatymo projektu Nr. 3* siūlomų nuostatų įgyvendinimą, *Įstatymo projektu Nr. 3* 4 straipsnyje siūloma nurodyti, kad asmenų prašymai dėl leidimo laikyti A kategorijos ginklus, išvardytus Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 3 straipsnio 6, 7 ir 8 punktuose, pateikti ir nebaigti nagrinėti iki šio Įstatymo projekto Nr. 3 įsigaliojimo, baigiami nagrinėti pagal iki šio Įstatymo projekto Nr. 3 įsigaliojimo galiojusį teisinį reguliavimą. Taip pat asmenų prašymai dėl leidimo laikyti A kategorijos ginklus, išvardytus Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 3 straipsnio 6, 7 ir 8 punktuose, kurie apima paskutinių 12 mėnesių iki tokio prašymo pateikimo laikotarpio dalį iki šio Įstatymo projekto Nr. 3 įsigaliojimo, nagrinėjami pagal iki šio Įstatymo projekto Nr. 3 įsigaliojimo galiojusį teisinį reguliavimą.

5.10. *Įstatymo projektu Nr. 7* siūloma patikslinti žodį „treneris“ keičiant į žodžius „aukšto meistriskumo sporto treneris“ pagal Sporto įstatymo projekto Nr. 2 straipsnio 6 dalies siūlomą keitimą, bei sąvoką *sporto veikla* patikslinti ją keičiant sąvoka *aukšto meistriskumo sporto veikla*, nes minimo straipsnio nuostatos susijusios su aukšto meistriskumo sportu.

5.11. *Įstatymo projektu Nr. 8* žodis „varžybos“ praplečiamas keičiant į žodžius „aukšto meistriskumo sporto varžybos“, žodis „veikla“ keičiamas į žodžius „aukšto meistriskumo sporto veikla“, žodis „treneris“ keičiamas į žodžius „aukšto meistriskumo sporto treneris“. Siūloma atsisakyti termino „kūno kultūros (pratybos)“, nes minimo straipsnio nuostatos reglamentuoja aukšto meistriskumo sportą.

Sporto įstatymo projekto 12 straipsnio 2 dalies 2 punktu ir 3 dalies 2 punktu įtvirtinama teisė dirbti trenerio ar instruktoriaus darbą asmenims, laikotarpyje nuo 2019 m. sausio 1 d. iki 2019 m.

gruodžio 27 d. baigusiems mokymus švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka (Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. birželio 18 d. įsakymas Nr. V-727 „Dėl Mokymų, suteikiančių teisę dirbti fizinio aktyvumo ar aukšto meistriškumo sporto specialistu arba fizinio aktyvumo ar aukšto meistriškumo sporto instruktoriumi, organizavimo ir įgytų kompetencijų tobulinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“) kolegijose, nes šie mokymai yra analogiški mokymams, organizuojamiems universitetuose.

2.3. *Dėl fizinio aktyvumo ar sporto pratybų kokybiško įgyvendinimo formaliojo ir neformaliojo švietimo programose, nustatyti būtinus ir proporcingus reikalavimus mokytojams, vykdantiems fizinio aktyvumo ar sporto pratybas siekimo:*

1) siekiant visuminio ankstyvojo amžiaus vaikų ugdymo, sudaryti teises prielaidas vykdyti fizinio aktyvumo pratybas pedagogams, dirbantiems pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo programas, neįgyjant papildomų sporto kompetencijų;

2) siekiant užtikrinti kokybišką fizinio aktyvumo veiklų įgyvendinimą ir vaikų sveikatos saugą, užtikrinti, kad reikalavimai neformaliojo švietimo mokytojams turėti darbui pagal vaikų neformaliojo švietimo ir formalųjį švietimą papildančio ugdymo programas reikalingas sporto kompetencijas būtų adekvatūs pagal neformaliojo švietimo specifiką.

1. *Sporto įstatymo projekto 12 straipsnio 4 dalyje* siūloma atsisakyti perteklinių reikalavimų asmenims, vykdantiems fizinio aktyvumo pratybas pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo programas. Atsižvelgiant į tai, kad ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo specialistai įgyja pakankamai sportinių kompetencijų, reikalingų darbui su tokio amžiaus vaikais studijų metu pagal programas, į kurias yra integruotas fizinio ugdymo modulis (3–6 kreditai), siūloma panaikinti šiuo metu egzistuojančią prievolę ikimokyklinio, pradinio, vaikystės pedagogikos studijų programas baigusiems asmenims atitikti fizinio aktyvumo arba sporto trenerio (ankstesnį – *specialisto*) arba instruktoriaus statusą (*Sporto įstatymo projekto 12 straipsnio nauja 4 dalis*). Vadovaujantis Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašu, baigęs pradinio ugdymo mokytojų rengimo programą pedagogas yra laikomas turinčiu pakankamai kompetencijų profesionaliai mokyti visų bendrojo ugdymo programoje esančių dalykų, taip pat ir fizinio ugdymo dalyką. Pažymėtina, kad Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijoje, Europos Tarybos rekomendacijose dėl kokybiškų ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistemų Tarptautiniame švietimo standartų klasifikatoriuje pateiktos rekomendacijos akcentuoja sinkretišką (t. y. integralų) ankstyvojo amžiaus vaiko pasaulio suvokimą, kuriame *neišskiriamas didelės apimties sporto kompetencijų ugdymas*, bet *fizinis aktyvumas ugdomas integraliai* su asmens savimonės ir savitvardos, atsakingo sprendimų priėmimo ir rūpinimosi fizine ir psichine sveikata ugdymu, todėl šių vaiko gebėjimų (kartu su fizinio aktyvumo pagrindais) ugdymas *yra integruotas į ankstyvojo (ikimokyklinio ir priešmokyklinio) ugdymo ir pradinio ugdymo pedagogų rengimo programas*, todėl buvęs reikalavimas šiems pedagogams atitikti fizinio aktyvumo specialisto statusą yra perteklinis, neracionaliai didina šiems mokytojams tenkančių krūvį bei iškreipia pedagogų rengimo sistemą. Pradinių klasių mokytojams sumažinus kontaktinių valandų skaičių (108 val. per metus), sumažėja ir pasiruošimo pamokoms valandų skaičius. Mažesnėse mokyklose pradinių klasių mokytojai neturi etato ir šiuo metu, o ženkliai sumažinus kontaktinių ir nekontaktinių pamokų skaičių, jų darbo krūvis ir atlyginimas smarkiai nukentėtų ir neprisidėtų prie mokytojo prestižo kėlimo. Pažymėtina, kad naujos 12 straipsnio 4 dalies nuostatos nesuteikia minimiems mokytojams teisės dirbti sporto darbo arba vykdyti sporto pratybų kitose sporto (šiuo atveju – fizinio aktyvumo) srityse nei pagal šioje dalyje nurodytas ugdymo programas.

2. Siūloma *Sporto įstatymo projekto 12 straipsnio 4 dalyje* derinant su Švietimo įstatymo nuostatomis aiškiai numatyti reikalavimus asmenims, vykdantiems fizinio aktyvumo ir (ar) aukšto meistriškumo sporto pratybas pagal neformaliojo vaikų švietimo programas, formalųjį švietimą papildančio ugdymo programas ir profesinio mokymo programas. Pažymėtina, kad Švietimo įstatymo 48 straipsnio 6 dalyje numatyta, kad jeigu kiti įstatymai mokytojams nustato kitokius reikalavimus, negu numatyti šio straipsnio 1 ir 3 dalyse, taikomi kituose įstatymuose nustatyti reikalavimai, todėl siekiant, kad minėtiems asmenims būtų taikomi ir Sporto įstatymo, ir Švietimo įstatymo reikalavimai, *Sporto įstatymo projekto 12 straipsnio 4 dalyje* teikiama nuoroda į Švietimo įstatymą. Priėmus siūlomą reguliavimą mokytojai, vykdantys fizinio aktyvumo ir (ar) aukšto meistriškumo sporto

pratybas pagal neformaliojo vaikų švietimo programas, formalųjį švietimą papildančio ugdymo programas ir profesinio mokymo programas turės atitikti abiejų įstatymų reikalavimus, t. y. būti įgiję teisę dirbti mokytoju ir įgiję sporto kvalifikaciją arba kompetencijų. *Įstatymo projekto Nr. 1 2 straipsnio 4 dalimi* siūloma nustatyti 4 metų trukmės pereinamąjį laikotarpį mokytojams, įgyvendinantiems neformaliojo vaikų švietimo programas ar profesinio mokymo programas, kad šio laikotarpio metu šie asmenys spėtų įvykdyti *Sporto įstatymo 12 straipsnio 2 arba 3 dalyse* nustatytus kvalifikacinius reikalavimus su sąlyga, kad per 2 metus nuo šio Sporto įstatymo projekto įsigaliojimo jie pradės mokytis pagal *Sporto įstatymo 12 straipsnio 2 arba 3 dalyse* nurodytas programas. Tai padėtų spręsti problemą dėl 2019 metais įsigaliojusios Sporto įstatymo redakcijos, pagal kurią šiems asmenims nebuvo numatytas pereinamasis laikotarpis įgyti Sporto įstatyme nustatytą reikalaujamą fizinio aktyvumo specialisto statusą. Pereinamuoju laikotarpiu, iki 2029 m. rugsėjo 1 d., pagal sporto neformaliojo švietimo programas dirbantiems mokytojams galios Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašo šiuo metu įtvirtinti reikalavimai dėl teisės dirbti neformaliojo švietimo mokytoju, tačiau jie privalės per 2 metus nuo įstatymo įsigaliojimo pradėti mokytis arba studijuoti pagal Sporto įstatymo 12 straipsnio 2 dalies 2 punkte arba 3 dalies 2 punkte nurodytas programas. Išimtis numatyta mokytojams, turintiems kūno kultūros ir sporto veiklos leidimą arba baigusiems mokymus aukštojoje mokykloje, skirtus fizinio aktyvumo ar aukšto meistriškumo sporto specialisto kompetencijoms įgyti ir kurie ne mažiau nei 3 metus dirba pagal formalųjį švietimą papildančio sportinio ugdymo programas – tokie asmenys neterminuotai galės vykdyti ir formalųjį švietimą papildančio ugdymo, ir vaikų neformaliojo sportinio švietimo programas. Analogiškai, asmenys, turintys kūno kultūros ir sporto veiklos leidimą arba baigę mokymus aukštojoje mokykloje, skirtus fizinio aktyvumo ar aukšto meistriškumo sporto specialisto arba instruktoriaus kompetencijoms įgyti ir kurie ne mažiau nei 3 metus dirba pagal vaikų neformaliojo sportinio švietimo programas, galės toliau vykdyti fizinio aktyvumo pratybas pagal neformaliojo vaikų sportinio švietimo programas. Toks reguliavimas taikomas atsižvelgiant į tai, kad neformaliųjų mokymų (skirtų įgyti kūno kultūros ir sporto veiklos leidimus iki 2019 m. sausio 1 d. arba aukštojoje mokykloje) metu šie asmenys įgijo sportinių kompetencijų bei 3 metus rengdami jaunuosius sportininkus aukšto meistriškumo sporto varžyboms arba ugdydami vaikus pagal sportinio švietimo programas sukaupė sporto specialistams reikiamos darbinės patirties. Įvertinus tai, kad kitų sričių vaikų neformaliojo švietimo veiklų vykdytojams nėra keliamas privalomas reikalavimas turėti aukštąjį išsilavinimą, neformaliojo sportinio vaikų švietimo mokytojams, dirbantiems pagal vaikų neformaliojo sportinio švietimo (NVŠ) programas, nereikės baigti studijų arba tų mokymo programų aukštesiose mokyklose, į kurias priimami tik aukštąjį išsilavinimą turintys asmenys, nes savarankiškai vykdyti NVŠ programų pratybas bus galima aukštojoje mokykloje baigus instruktoriaus mokymus.

Sporto įstatymo projekto 12 straipsnio 7 dalyje nustatomi ribojimai: 2 punkte – sistemiškai sporte keliami susiję su manipuliavimu aukšto meistriškumo sporto varžybomis ir antidopingo taisyklių pažeidimais, 3, 4 ir 5 punktuose – pagal analogiją kaip ir Švietimo įstatyme, Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme.

Sporto įstatymo projekte siūloma nustatyti, kad dirbti fizinio aktyvumo ar aukšto meistriškumo sporto treneriu, fizinio aktyvumo ar aukšto meistriškumo sporto instruktoriumi ar teikti fizinio aktyvumo ar aukšto meistriškumo sporto trenerio arba fizinio aktyvumo instruktoriaus paslaugų negali asmuo, kuris piktnaudžiauja alkoholiu, psichotropinėmis, narkotinėmis ar kitomis psichiką veikiančiomis medžiagomis. Toks ribojimas nustatomas atsižvelgiant į nurodytų asmenų darbo pobūdį, tenkančias atsakomybes, siekį, kad atitinkamas paslaugas teiktų tik nepriekaištingos reputacijos asmenys. Pažymėtina, kad analogiškas reguliavimas įtvirtintas ir kituose įstatymuose, pvz., Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, Lietuvos Respublikos advokatūros įstatyme ir kt.

Atsižvelgiant į tai, kad yra parengtas Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo Nr. I-1234 2, 30, 36, 363, 364 ir 50 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 366 straipsniu įstatymo projektas (TAIS Nr. 24-6498), nustatantis, kad asmenims pagal atliekamo darbo, teikiamos paslaugos, veiklos, praktikos ar stažuotės pobūdį gali būti taikomi papildomi darbo, paslaugų teikimo, savanoriškos veiklos, praktikos, stažuotės, individualios veiklos apribojimai, nustatyti tam tikras sritis

reglamentuojančiuose įstatymuose, kartu su Įstatymo projektu Nr. 1 nėra teikiamas atskiras Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 30 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas.

Su 3 uždaviniu (bendrojo ugdymo mokyklose įsteigti atskiras klases, sudarant galimybes mokiniams sportininkams siekti aukšto meistriško sporto laimėjimų) susijusios naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Siekiant bendrojo ugdymo mokyklose sudaryti galimybes mokiniams-sportininkams siekti aukšto meistriško sporto laimėjimų, siūloma įsteigti atskiras klases. Siūloma nustatyti, kad bendrojo ugdymo mokyklose švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka gali būti steigiamos klasės, sudarytos iš sportuojančių mokinių, kurie yra rengiami pagal paralimpiniam, regos, klausos, judėjimo ar intelekto negalią turinčių asmenų sporto judėjimams Lietuvoje vadovaujančių nevyriausybinių organizacijų ar sporto šakų federacijų įgyvendinamas sporto programas (su aukšto meistriško sportu susijusias priemones) (*Sporto įstatymo projekto 13 straipsnio 2 dalis*). Atsižvelgiant į tai, kad Sporto įstatyme yra skirtas atskiras IV skyrius reglamentuojantis sportą švietimo sistemoje, minėtas nuostatas siūloma įtraukti šiame skyriuje (o ne Švietimo įstatyme).

Pažymėtina, kad Valstybės kontrolė Aukšto meistriško sporto valdymo ataskaitoje, kurios tikslas išanalizuoti aukšto meistriško sporto sistemą, vykstančius ar planuojamus pokyčius ir nustatyti su tuo susijusias problemas, tyrimo rezultatuose nustatyta, kad Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai vykdant aukšto meistriško sporto valdymo pokyčius, reikia tobulinti politikos formavimo, įgyvendinimo ir stebėsenos procesus, federacijų finansavimą ir atsiskaitymą susieti su nustatytais tikslais ir rezultatais, **imtis priemonių dėl sportininkų pamainos ugdymo**. Nustatyta, kad trūksta priemonių sportininkų pamainai ugdyti, nes šiuo metu perspektyvūs sportininkai identifikuojami ir ugdomi bendrojo ugdymo mokyklose, vykdančiose specializuoto ugdymo krypties programas (pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo kartu su sportiniu ugdymu) (toliau – sporto gimnazijos), klubuose ir sporto ugdymo centruose. Savivaldybės reikšmingai prisideda finansuodamos visų 89 sporto ugdymo centrų veiklą ir vykdydamos kitas vaikų įtraukimo į sporto veiklas priemones. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija siekia didinti vaikų įtraukimą į sportą, tačiau nevykdo priemonių sportininkų pamainai ugdyti, išskyrus ugdymą trijose sporto gimnazijose: Vilniuje, Panevėžyje ir Šiauliuose. Nesiimant priemonių ugdyti perspektyvią pamainą, gali būti neužtikrintas sportininkų, galinčių atstovauti aukšto meistriško sporto varžybose, skaičiaus didėjimas. Atsižvelgiant į Valstybės kontrolės pateikto tyrimo rezultatus ir įvertinus, kad toks poreikis steigti tokio pobūdžio klases yra palaikomas sporto šakų federacijų bei savivaldybių sporto centrų iniciatyva.

Kuriant minėtas klases, sporto organizacijos galės labiau įsitraukti į mokyklinio amžiaus sportininkų bendrojo ugdymo ir sportininko rengimo procesą, juos tarpusavyje derinti. Toks poreikis ypatingai naudingas komandinėms sporto šakoms, kurių sportininkų pasirengimo procesas neefektyvus dėl skirtingo mokymosi grafiko skirtingose vietovėse bei galimybės per dieną turėti tik vienas aukšto meistriško sporto pratybas. Esant bendrojo ugdymo įstaigos, nacionalinės sporto šakos federacijos ir sporto infrastruktūrą suteikiančios įstaigos sutikimui galėtų būti formuojamos klasės, sudarytos iš sportuojančių mokinių. Šis atskirų klasių modelis padidintų sporto infrastruktūros užimtumą ne piko valandomis, suderintas pamokų tvarkaraštis sportininkams leistų sportuoti du kartus per dieną, o sporto šakos federacija galėtų plėsti savo sporto šakos geografiją bei ugdyti sportininkų pamainą.

Šis Sporto įstatymo pakeitimas leistų bendrojo ugdymo mokyklose, klasės sraute skirstant mokinius į klases, sudaryti klasę iš sportuojančių mokinių, rengiamų pagal sporto programas (su aukšto meistriško sportu susijusias priemones), įgyvendinamas paralimpiniam, regos, klausos, judėjimo ar intelekto negalią turinčių asmenų sporto judėjimams Lietuvoje vadovaujančių nevyriausybinių organizacijų ar sporto šakų federacijų. Tokių klasių sudarymas leistų sportuojantiems mokiniams geriau derinti ugdymąsi pagal bendrojo ugdymo programas ir sportavimą: pamokų tvarkaraščiai būtų suderinti su treniruotėmis. Tokioms klasėms iš valstybės biudžeto bendrajam ugdymui vykdyti būtų skiriamas tokio pat dydžio klasės krepšelis kaip ir bendrajai klasei pagal Mokymo lėšų apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašą,

patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. liepos 11 d. nutarimu Nr. 679 „Mokymo lėšų apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Tokiose klasėse mažiausias ir didžiausias mokinių skaičius nustatytas Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. birželio 29 d. nutarimu Nr. 768 „Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių patvirtinimo“, 2 priede: mažiausias mokinių skaičius 1–10 (I–II gimnazijos) klasėje – 8 mokiniai, III–IV gimnazijos klasėje – 21, didžiausias mokinių skaičius 1–4 klasėse – 24 mokiniai, kitose klasėse – 30 mokinių.

Bendrojo ugdymo mokykloms minėtų sporto organizacijų ar sporto šakų federacijų įgyvendinamoms sporto programoms (su aukšto meistriškumo sportu susijusias priemonės), klasės krepšelyje valstybės biudžeto lėšos nebūtų skiriamos. Mokinių treniruotės finansuojamos kaip formalųjį švietimą papildantis ugdymas iš bendrojo ugdymo mokyklų savininkų biudžetų ir minėtų sporto organizacijų ar sporto šakų federacijų lėšomis.

Šiuo metu sporto šakos principu sukomplektuotos klasės veikia Vilniuje, Druskininkuose ir Klaipėdoje. Šios klasės veikia be papildomų valstybės biudžeto lėšų. Apklausus aukšto meistriškumo sporto programas įgyvendinančias 66 sporto šakų federacijas ir paralimpiniam, regos, klausos ar judėjimo negalią turinčių asmenų sporto judėjimams Lietuvoje vadovaujančias nevyriausybines organizacijas dėl tokių klasių poreikio, pasisakė 31 sporto organizacija. Indikuota, jog klasių, kuriose mokytųsi sportininkai, poreikiui pritaria 28 sporto organizacijos, iš jų trys neturi nuomonės arba būtinos sporto infrastuktūros. Organizacijos indikavo, kad toks poreikis steigti klases būtų didžiausiuose Lietuvos miestuose, steigiant vidutiniškai nuo 1 iki 3 klasių mieste, didžiausias poreikis nustatytas: Kauno, Vilniaus, Klaipėdos, Marijampolės, Alytaus, Panevėžio miestuose. Įvertinus teorines galimybes šiuose miestuose, galėtų būti įsteigta po 5–6 klases didmiesčiuose, apjungiant tam tikras sporto šakas į vieną klasę. Sportininkų rengimas, buriant juos į sporto klases, leistų nekuriant papildomų sporto gimnazijų atliepti tų sporto šakų lūkesčius, kurioms reikalingos sportavimo sąlygos miestuose ir kurios nepatenka į sporto gimnazijas.

Su 4 uždaviniu (aiškiai nustatyti nacionalinių fizinio aktyvumo programų sąrašo sudarymo tvarką, papildant Nacionalinės sporto tarybos funkcijas, nustatyti sudarymo kriterijus) susijusios naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

4.1. Siūloma patikslinti *nacionalinės fizinio aktyvumo programos* sąvoką, išbraukiant žodį „tikslai“ (*Sporto įstatymo projekto 2 straipsnio 18 dalis*), atsižvelgiant į tai, kad tikslus apima reikalavimai (tai, kad reikalavimai apima tikslus ir siektinus rezultatus, nurodyta Sporto įstatymo projekto 18 straipsnio 2 dalyje). Pažymėtina, kad nacionalinėmis fizinio aktyvumo programomis, kurios yra 4 metų trukmės planavimo dokumentas, yra siekiama konkrečių valstybės nustatytų tikslų ir rezultatų fizinio aktyvumo srityje.

4.2. Taip pat siūloma pavesti Nacionalinei sporto tarybai svarstyti galimų nacionalinių fizinio aktyvumo programų kryptis, tikslus ir uždavinius (*Sporto įstatymo projekto 7 straipsnio 2 dalies 4 punktas*). Toks pasiūlymas teikiamas su tikslu švietimo, mokslo ir sporto ministrui padėti apsispręsti dėl galimų nacionalinių fizinio aktyvumo programų ir jų įtraukimo į sąrašą (kuris nurodytas Sporto įstatymo projekto 18 straipsnio 2 dalyje). Kadangi Nacionalinės sporto tarybos sudėtyje yra įvairių sporto sričių atstovų (taip pat ir akademinės srities), jų diskusijos ir siūlymai nacionalinėms fizinio aktyvumo programoms ir joms keliamiems reikalavimams bus paremti vertingais patarimais ir mokslu grįžtais įrodymais, tai leis užtikrinti geresnę ir visapusiškesnę nacionalinių fizinio aktyvumo programų kokybę.

4.3. Šiuo metu galiojanti *Sporto įstatymo 18 straipsnio 2 dalis* nustato, kad nacionalinių fizinio aktyvumo programų sąrašą ir joms keliamus reikalavimus nustato švietimo, mokslo ir sporto ministras, tačiau nenustatyta, kaip nacionalinės fizinio aktyvumo programos yra atrenkamos iš sąrašo. Siūloma nustatyti, kad švietimo, mokslo ir sporto ministras, įvertinęs Nacionalinės sporto tarybos išvadas, tvirtina nacionalinių fizinio aktyvumo programų sąrašą, iš kurio finansuotinos nacionalinės fizinio aktyvumo programos atrenkamos švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka.

4.4. *Sporto įstatymo projekto 18 straipsnio 3 dalyje* siūloma įtvirtinti 5 kriterijus, kuriais vadovaudamasis švietimo, mokslo ir sporto ministras nacionalinėms fizinėms aktyvumo programoms nustatys reikalavimus, įskaitant tikslus ir siektinus rezultatus.

4.5. Siekiant aiškumo, siūloma sistemiškai išdėstyti Sporto įstatymo 18 straipsnio 7 dalį, nurodant kad visi 1–8 punktuose nurodyti veiksmai atliekami švietimo, mokslo ir sporto ministro tvarka (*Sporto įstatymo projekto 18 straipsnio 7 dalis*).

Su 5 uždaviniu (sukurti vientisą aukšto meistriškumo ir fizinio aktyvumo finansavimo mechanizmą, numatant sporto šakų ir olimpinio, paralimpinio, regos, klausos, judėjimo ar intelekto negalią turinčių asmenų sporto, studentų sporto judėjimų plėtojimą ir populiarinimą per fizinį aktyvumą, įtvirtinant finansavimo kriterijus) susijusios naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

5.1. Europos Tarybos rezoliucijoje dėl pagrindinių Europos sporto modelio požymių 2021/C 501/01 prašoma valstybių narių remti pagrindinius Europos sporto modelio požymius, tokius kaip: piramidinę struktūrą, masiškumu grindžiamą požiūrį ir solidarumą, socialines švietimo, kultūrinės ir sveikatos funkcijas bei kitas, skatinančias populiarinti sportinį judėjimą valstybėse įtraukiant į jį kuo daugiau žmonių. Sporto įstatyme sporto šakos federacija apibrėžta kaip narystės pagrindu įsteigta nevyriausybinė organizacija, kuri tam tikroje teritorijoje (visoje valstybės teritorijoje ar jos administraciniame vienetė) yra atsakinga už tam tikrą sporto šaką: plėtoja tą sporto šaką, atstovauja jos atstovų interesams, nustato jai būdingus reikalavimus ir (ar) užtikrina jų laikymąsi, rengia ir įgyvendina įvairias tos sporto šakos populiarinimo priemones (*Sporto įstatymo 2 straipsnio 29 dalis*). Tačiau šiuo metu valstybės finansinis mechanizmas sporto šakų federacijų atstovaujamos sporto šakų veikloms skiriamas tik vienai jų vykdomai funkcijai – aukšto meistriškumo sporto plėtojei ir sportiniams pasiekimams, o finansinė parama programiniu principu, sporto šakų federacijoms skatinant sporto šakos masiškumą, nenumatyta. Dėl šių priežasčių sporto šakos pagrindų plėtojimas vyksta pavienių sporto organizacijų iniciatyva, trūksta finansavimo bei su tuo susijusių žmogiškųjų išteklių, todėl priemonės, skatinančios sporto šakos plėtrą ir gyventojų išitraukimą į fiziškai aktyvias veiklas, vykdomos nepakankamai ir neprisideda prie fiziškai aktyvios Lietuvos gyventojų dalies didinimo (remiantis 2022 m. Eurobarometro tyrimo rezultatais, Lietuvoje nesimankštinančių ir nesportuojančių gyventojų yra daugiau nei pusė (53 procentai). Sporto įstatymo projektu siekiama atliepti pirmiau nurodytos Europos Tarybos rezoliucijos nuostatas remtis Europos sporto modeliu ir sukurti tvarų nacionalinį sporto pagrindų vystymo modelį. Tuo tikslu išplečiamas Sporto įstatymo 18 straipsnio reguliavimas ir įtraukiama nauja dalis dėl sporto šakų federacijų ir olimpinio, paralimpinio, regos, klausos, judėjimo ar intelekto negalią turinčių asmenų sporto, studentų sporto judėjimams vadovaujančių sporto organizacijų fizinio aktyvumo plėtojimo: *aukšto meistriškumo sporto programos* sąvoka keičiama į *sporto programos* sąvoka, nurodant, kad planuojamos ne tik aukšto meistriškumo sporto, bet ir sporto šakų plėtojimo ir populiarinimo per fizinį aktyvumą veiklos (*Sporto įstatymo projekto 2 straipsnio 28 dalis*), o sporto organizacija, siekdama gauti valstybės finansavimą ateinančių metų veikloms vykdyti, turės pateikti sporto programą, susidedančią iš dviejų dalių arba vieną iš jų, atsižvelgdama į savo sporto šakos specifiką: aukšto meistriškumo sporto (kaip ir šiuo metu) ir (ar) fizinio aktyvumo (*Sporto įstatymo projekto 19 straipsnio 3 dalis*).

Pažymėtina, kad Valstybės kontrolė Aukšto meistriškumo sporto valdymo ataskaitoje pabrėžė, kad sporto sistema Lietuvoje apima dvi sritis: fizinį aktyvumą ir aukšto meistriškumo sportą. Sportas yra visos asmens fizinės veiklos formos, kuriomis siekiama ugdyti ir tobulinti fizines ir psichines jo savybes bei įgūdžius ar stiprinti sveikatą. Veiklos nuo fizinio aktyvumo iki aukšto meistriškumo sporto pasiekimų, remiantis tarptautine praktika, atvaizduojamos sporto piramidės principu. Jos pagrindą sudaro vaikų ir suaugusių fizinį aktyvumą skatinančios veiklos, kitos dalys – aukšto meistriškumo sportas, kuris orientuojasi į pasiekimus aukščiausio lygio tarptautinėse varžybose.

2024 metų pradžioje Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos atlikta nacionalinių sporto šakų federacijų apklausa parodė, kad didžioji dauguma šių organizacijų pritaria jų įvertinimui per naujai siūlomus fizinio aktyvumo veiklas, pagal jas atitinkamai formuojant kitų metų sporto šakos federacijai skiriamą biudžetą. Iš 65 šiuo metu valstybės biudžeto lėšomis finansuojamų sporto šakų

federacijų atsakė 48, iš kurių 42 pritarė poreikiui tokią programą įgyvendinti ir tik 1 pasisakė prieš tokios programos kūrimą, 5 neturėjo nuomonės. 41 organizacija šiuo metu minimaliai vykdo ar vykdo kartu su savo nariais fizinio aktyvumo veiklas: užsiima švietėjiška veikla, organizuoja fizinio aktyvumo renginius ir pan. Įvertinus ir apklaustų sporto šakų federacijų nuomonę, bendras valstybės biudžeto lėšų poreikis metams siektų apie 2 mln. Eur.

Olimpiniam, paralimpiniam, regos, klausos, judėjimo ar intelekto negalią turinčių asmenų sporto, studentų sporto judėjimams Lietuvoje vadovaujančios nevyriausybinės organizacijos, sporto šakų federacijos, teikdamos sporto programos dalį dėl sporto šakų plėtojimo ir populiarinimo per fizinį aktyvumą, galės nurodyti fizinio aktyvumo renginius, per kuriuos bus populiarinamas fizinis aktyvumas (t. y. atsižvelgiant į tai, kad sporto renginys apima tiek aukšto meistriškumo, tiek fizinio aktyvumo renginius, o Sporto įstatymo projekto 2 straipsnio 31 dalyje sporto renginys apibrėžiamas kaip viešas renginys, kuriame *populiarinamas* sportas ir (arba) varžomasi), fizinio aktyvumo veiklas (atstovaujamos sporto šakos ar minėto sporto judėjimo), įskaitant visuomenės švietimo sporto, fizinio aktyvumo ir jais pasiekiamo sveikatos stiprinimo klausimais (t. y. atsižvelgiant į Sporto įstatymo projekto 2 straipsnio 14 dalyje nurodytą *fizinio aktyvumo* sąvoką), veiklas, skatinančias atstovaujamos sporto šakos ar minėto sporto judėjimo plėtojamą per fizinį aktyvumą (t. y. narių plėtimą, veiklų vykdymą per savo narius).

Olimpiniam, paralimpiniam, specialiosios olimpiados sporto judėjimams Lietuvoje vadovaujančios nevyriausybinės organizacijos (t. y. Lietuvos tautinis olimpinis komitetas, Lietuvos paralimpinis komitetas, Lietuvos specialiosios olimpiados komitetas) teiks sporto programas, kuriose nurodys savo vykdomas funkcijas, susijusias su pagrindinių olimpizmo, paralimpizmo, specialiosios olimpiados principų ir vertybių propagavimu, sportininkų delegavimu į olimpines, paralimpines, specialiosios olimpiados varžybas ir kt.

Neolimpiniais metais valstybės biudžeto lėšų poreikis olimpiniam, paralimpiniam sporto judėjimams Lietuvoje vadovaujančių nevyriausybinių organizacijų pateiktoms sporto programoms įgyvendinti yra 600 tūkst. Eur, olimpiniais metais, kai reikia sportininkus vežti į olimpines ir paralimpines žaidynes – 1 mln. Eur.

Papildomai pastebėtina, kad Sporto įstatymo projekto 19 straipsnio 3 dalyje nurodytos sporto šakų federacijų funkcijos, kurioms atlikti valstybė skiria finansavimą (šios funkcijos yra nurodytos ir šiuo metu galiojančiame Sporto įstatyme). Tuo tikslu sporto šakų federacijos šiuo metu rengs sporto programas. Sporto šakų federacijos vykdo ir kitas funkcijas, kurioms atlikti valstybė neskiria valstybės biudžeto lėšų. Sporto šakų federacijos rengia ir etikos kodeksus, kurie apima sportininkus, trenerius, kitus asmenis, ne tik žiūrovus. Įgyvendinant Lietuvos ratifikuotą Europos Tarybos konvenciją dėl integruoto požiūrio į saugumą, apsaugą ir paslaugas per futbolo rungtynes ir kitus sporto renginius, sporto šakų federacijų atliekamai brutalaus žiūrovų elgesio prevencijos funkcijai įgyvendinti valstybės biudžeto lėšos skiriamos per sporto šakos federacijos parengtą sporto programą.

5.2. Taip pat Įstatymo projektu siūloma patikslinti nuostatą „išskirtinių sportinių gabumų turinčių vaikų atranka ir rengimu“, nurodant sportininkų amžiaus grupes pagal tarptautinių sporto šakų federacijų nustatytas – jaunučių, jaunių, jaunimo amžiaus grupes (į visas šias amžiaus grupes patektų vaikai) (*Sporto įstatymo projekto 19 straipsnio 3 dalis*). Taigi valstybės finansavimo priemonė talentingiems sportininkams galėtų būti taikoma ne tik vaikų amžiaus grupei, bet apimtų ir 19–23 metų jaunuolius.

Papildomai pastebėtina, kad sistemiškai vertinant aukšto meistriškumo sportą, jaunučių amžiaus grupė nepriskiriama aukšto meistriškumo sportui. Išskirtinių sportinių gabumų turinčių asmenų atranka ir rengimas nėra išimtinai susijęs su aukšto meistriškumo sporte dalyvaujančiomis amžiaus grupėmis. Talentingų sportininkų sporto organizacijos ieško ir jaunučių amžiaus grupėje, investuoja į tokius sportininkus ir ruošia juos ateityje tapti aukšto meistriškumo sportininkais ir dalyvauti aukšto meistriškumo sporto varžybose. Tai yra viena iš sporto šakų federacijų atliekamų funkcijų, kurios įgyvendinimas yra finansuojamas valstybės biudžeto lėšomis (sporto šakų federacijos tuo tikslu parengia sporto programą).

2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos sporto plėtros programoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės

2022 m. kovo 16 d. nutarimu Nr. 240 „Dėl 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos sporto plėtros programos patvirtinimo“ nurodyta problema, kad esama aukšto meistriskumo sportininkų pamainos identifikavimo, talentų pritraukimo sistema lemia, kad turime 2,5–3 kartus mažesnę nei kitose šalyse sportininkų skaičių.

Sporto organizacijos neturi finansinio įrankio, kuriuo galėtų finansuoti išskirtinių sportinių gabumų turinčių sportininkų (jaunučių, jaunių, jaunimo amžiaus) atpažinimą, atranką ir rengimą. Sporto federacijose nesiimant priemonių surasti ir ugdyti perspektyvius sportininkus, gali būti neužtikrintas sportininkų, galinčių atstovauti aukšto meistriskumo sporto varžybose, skaičiaus didėjimas ir sportininkų pamainos ugdymas.

Finansinio įrankio sukūrimas – tai yra esminė investicija siekiant atrasti ir parengti jaunos ir talentingas aukšto meistriskumo sportininkus, kurie ateityje galėtų atstovauti Lietuvai tarptautinėje sporto arenoje. Federacijos būtų skatinamos tam, kad turėdamos galimybę mokslu ir medicina pagrįstais duomenimis pirmiausia identifikuoti talentingą, gabų, tam tikrai sporto šakai labiausiai tinkantį sportininką. Papildomai samdomų specialistų dėka galėtų įsitikinti jauno sportininko motyvacijos tvirtumu, o prisitraukus patyrusius trenerius, mentorius bei prijungiant prie jų jaunos specialistus, užtikrintų tiek talentingų sportininkų tiek juos rengiančių jaunų specialistų tobulėjimą, patirties perdavimą, t. y. investuotų į tą tikslinę grupę, kuri galėtų pasiekti pačių aukščiausių rezultatų.

Norint, kad jaunučių, jaunių, jaunimo amžiaus sportininkai taptų elitiniais sportininkais, reikia intensyviai treniruotis, o sporto organizacijos, siekdamos užtikrinti, kad būtų išlaikomas nepertraukiamas sportininkų rengimas ir dalyvavimas visų amžiaus grupių tarptautinėse aukšto meistriskumo sporto varžybose, privalo užtikrinti, kad atitinkamoje sporto šakoje būtų veiksminga ir tikslinga sportininkų atranka, jų rengimas ir savybių ugdymas skatinamas nuo kuo ankstyvesnio amžiaus. Svarbu pastebėti, kad be gabių ir talentingų sportininkų atpažinimo priemonių ar nesiremiant mokslinių tyrimų duomenimis rengiami jauni sportininkai dažnai neatitinka tos sporto šakos specifinių reiklavių ir lavinamos ne tos savybės, kurioms sportininkas yra talentingas. Taip prarandamas tiek trenerio tiek sportininko pasirengimo laikas, kol pastebima, kad asmens gebėjimai yra limituoti vienoje sporto šakoje, tačiau labai vertingi, jei būtų pasirinkęs kitą sporto šaką ar rungtį. Neidentifikavus talentų, nesiremiant sporto mokslo praktika, tyrimais bei dažnai pasirenkant klaidingas pasirengimo metodikas, rezultatų pasiekimas lėtėja, prarandama trenerio motyvacija dirbti, o sportininko tobulėti – mažėja aukšto meistriskumo sportininkų skaičius. Jeigu sporto šakos federacija, neturės sukurto tvaraus jaunesnio amžiaus asmenų atrankos ir rengimo modelio, tai ilgainiui sporto šaka neturės sportininkų, kurie galės atstovauti šaliai tarptautinėse suaugusiųjų amžiaus grupių varžybose, jų rezultatai bus žemi ar vidutiniai, o investuojamos lėšos neduos jokio rezultato grąžos. Investuojant ne į tuos sportininkus, kurie turi gabumų, ilgainiui sporto šaka išsims savo sporto pasiekimų limitus, svarių Lietuvai laimėjimų nebus, o naujos elitinės sportininkų kartos atradimas bei parengimas truks dar mažiausiai 8 metus.

Sporto organizacija turi investuoti į išskirtinių gabumų turinčių jaunesnio amžiaus sportininkų paiešką ir identifikavimą kuo ankstyvesniame amžiuje, nukreipiant turimas ar papildomas lėšas gabių sportininkų identifikavimą ir rengimą.

Pažymėtina ir tai, kad Valstybės kontrolė Aukšto meistriskumo sporto valdymo ataskaitoje pasisakė, kad siekiant tvarios sporto plėtros visais lygiais, svarbu skatinti sportininkų pamainos ugdymą ir į jį investuoti. Ypatingas dėmesys turi būti skiriamas talentų identifikavimui. Remti gabių vaikų sporto ugdymą numatyta Valstybės pažangos strategijoje Valstybės pažangos strategijoje „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gegužės 15 d. nutarimu Nr. XI-2015 „Dėl Valstybės pažangos strategijos „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ patvirtinimo“ ir Nacionaliniame pažangos plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų Nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“. Aukščiausiams Lietuvos sporto pasiekimams gausinti turi būti sukurta efektyvi sportininkų auginimo sistema. Svarbu sistemingai identifikuoti perspektyvius sportininkus, suplanuoti priemones, tikslingas lėšas ir reikalingas paslaugas jiems išsiugdyti aukščiausiu lygiu.

Išskirtinių sportinių gabumų turinčių jaunučių, jaunių, jaunimo amžiaus grupių asmenų atrankai ir rengimui per sporto programas papildomai reikės 2 mln. Eur per metus valstybės biudžeto lėšų, jas paskirstant 50–65 sporto šakų federacijoms.

5.3. Sporto įstatymo projektu siūloma įstatymo lygmeniu įtvirtinti bendruosius vertinimo kriterijus (*Sporto įstatymo projekto 19 straipsnio 4 dalis*), pagal kuriuos būtų paskirstomos valstybės biudžeto lėšos nurodytų sporto organizacijų pateiktoms sporto programoms, išskiriant bendruosius vertinimo kriterijus aukšto meistriškumo sportui ir sporto šakų plėtojimui ir populiarinimui per fizinį aktyvumą. Šiuos bendruosius vertinimo kriterijus pavedama detalizuoti švietimo, mokslo ir sporto ministrui, taip pat patvirtinti specialiuosius vertinimo kriterijus, nustatyti valstybės biudžeto lėšų skyrimo proporcijas (bendrųjų vertinimo kriterijų, jų detalizavimo ir specialiųjų vertinimo kriterijų) bei taikomus svorio koeficientus (*Sporto įstatymo projekto 19 straipsnio 5 dalis*). Valstybės biudžeto lėšos sporto programoms (aukšto meistriškumo sporto veikloms) būtų paskirstomos vertinant sporto šakų federacijų duomenis, pavyzdžiui:

a) sportininkų laimėjimai tarptautinėse aukšto meistriškumo sporto varžybose: vertinama įvairiais aspektais, vieta, varžovų skaičius rungtyje, aplenktų varžovų skaičius, varžybų lygis ir pan.;

b) sporto šakos aukšto meistriškumo sporto varžybose dalyvaujančių sportininkų skaičius: vertinama sportininkų skaičius, skirstant pagal amžiaus grupes (jaunių, jaunimo, suaugusiųjų) ir pan.;

c) veiklos rezultatai, t. y. organizacinės, veiklos efektyvumo ir administracinės: vertinami įvairūs duomenys, kurie skatina sporto šakų federacijas laikyti ar diegti geros vadybos principus, tarptautinės kategorijos teisėjų skaičius, moterų skaičius sporto šakos federacijos valdymo organuose, deleguotų asmenų skaičius į tarptautinės sporto šakos federacijos valdymo organus, pritrauktas rėmėjų paramos dydis ir pan.

Valstybės biudžeto lėšos sporto programoms (sporto šakų plėtojimui ir populiarinimui per fizinį aktyvumą veikloms) paskirstomos vertinant sporto šakų federacijų duomenis, pavyzdžiui:

a) fizinio aktyvumo pratybų ir jose dalyvaujančių asmenų skaičius: vertinama fizinio aktyvo pratybų skaičius, pobūdis, jose dalyvaujančių asmenų skaičius, dalyvaujantys asmenys pagal amžiaus grupes ir pan.;

b) fizinio aktyvumo renginių ir juose dalyvaujančių asmenų skaičius: vertinama fizinio aktyvumo renginių skaičius, pobūdis, juose dalyvaujančių asmenų skaičius ir pan.;

c) veiklos, skirtos šviesti visuomenę sporto šakos, sporto vertybių, fizinio aktyvumo ir juo pasiekiamo sveikatos stiprinimo klausimais: vertinama renginių skaičius, pobūdis ir pan.;

d) veiklos rezultatai, t. y. organizacinės, veiklos efektyvumo ir administracinės: vertinami įvairūs duomenys, kurie skatina sporto šakų federacijas laikyti ar diegti geros vadybos principus ir pan.

Taip pat siūloma atitinkamai papildyti Nacionalinės sporto tarybos funkcijas, numatant, kad Nacionalinė sporto taryba svarsto šių bendrųjų vertinimo kriterijų detalizavimą (*Sporto įstatymo projekto 7 straipsnio 2 dalies 3 punktas*) ir teikia švietimo, mokslo ir sporto ministrui pasiūlymus.

Su 6 uždaviniu (sukurti nacionalinių skėtinių nevyriausybinių organizacijų institucinio stiprinimo finansavimo mechanizmą) susijusios naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Siūloma valstybės biudžeto lėšomis finansuoti 4 metų trukmės nacionalinių skėtinių nevyriausybinių organizacijų institucinio stiprinimo programą (*Sporto įstatymo projekto 2 straipsnio 20 dalis*). Šią programą įgyvendinti galėtų pretenduoti viena ar kelios nacionalinės skėtinės nevyriausybines organizacijos, veikiančios aukšto meistriškumo sporto srityje. Nacionalinių skėtinių nevyriausybinių organizacijų institucinio stiprinimo programoje nurodomi švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatytus reikalavimus, tikslus ir siektinus rezultatus atitinkantys uždaviniai ir priemonės jiems įgyvendinti, įgyvendinimo terminai, priemonių įgyvendinimo vertinimo kriterijai ir jų reikšmės.

Siūlomo finansavimo tikslas – stiprinti nacionalines skėtines nevyriausybines sporto organizacijas, t. y. investuoti į sektorių, užtikrinant patikimų valstybės partnerių tvarų vystymąsi. Silpni instituciniai gebėjimai neužtikrina kokybiškų skėtinių organizacijų vystymosi procesų, tikslinės grupės atstovų (sporto šakų federacijų) visiško pasiekiamumo ir kokybiško jų atstovavimo.

Šiuo metu nacionalinės skėtinės organizacijos neturi administracinių gebėjimų, negali aktyviai ir efektyviai atstovauti vienijamų sporto organizacijų.

Pastebėtina, kad kitų alternatyvų stiprinti sporto srityje veikiančių sporto organizacijų institucinius gebėjimus Lietuvoje nėra. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Nevyriausybinų organizacijų vienijančių asociacijų institucinio stiprinimo projektų atrankos konkursui paraiškas gali teikti tik skėtinės nevyriausybinių organizacijos, veikiančios nevyriausybinių organizacijų nacionalinės politikos plėtos, vaiko gerovės, neįgaliųjų, moterų ir vyrų lygių galimybių, žmogaus teisių apsaugos, šeimų stiprinimo, bendruomenių stiprinimo, socialinės atskirties ir skurdo mažinimo, švietimo ir mokslo, vystomojo bendradarbiavimo ir humanitarinės pagalbos teikimo, vartotojų teisių apsaugos, pasaulio lietuvių, sveikatos apsaugos, aplinkos apsaugos ir socialinio verslo plėtos viešosios politikos srityse, vienija tik pelno nesiekiančius juridinius asmenis ir turi atstovą, dalyvaujantį valstybės institucijų patvirtintos sudėties tarybų, komitetų, komisijų, darbo grupių, padedančių valstybei formuoti viešąją politiką, veikloje. Dėl to sporto srityje veikiančios nevyriausybinių organizacijos nuo 2022 m. negali teikti paraiškų Nevyriausybinių organizacijų vienijančių asociacijų institucinio stiprinimo projektų atrankos konkursui – paraiškos atmetamos, nurodant, kad pareiškėjas veikia sporto viešosios politikos srityje, kuri nėra konkurso finansuojamų viešosios politikos sritis, todėl pareiškėjas neatitinka minėto kriterijaus.

Nacionalinėms skėtinėms nevyriausybiniams organizacijoms keliamas reikalavimas būti vienintele, Lietuvą atstovaujančia, toje srityje veikiančios tarptautinės (Europos arba pasaulio) nevyriausybinių sporto organizacijos nare (*Sporto įstatymo projekto 19 straipsnio 6 dalis*), t. y. kad būtų stiprinamos tos nacionalinės skėtinės nevyriausybinių organizacijos, kurios veikia ir atstovauja tarptautiniu mastu, perima gerąją tarptautinę praktiką. Nacionalinėms skėtinėms nevyriausybiniams organizacijoms, atrinktomis konkurso būdu ir įgyvendinančioms minėtą programą, būtų paskirstytas šiai programai numatytas finansavimas. Vieniems biudžetiniams metams nacionalinių skėtinių nevyriausybinių organizacijų institucinio stiprinimo programai poreikis 200 tūkst. Eur. Valstybės biudžeto lėšomis finansuojamos skėtinių organizacijų (išskyrus Sporto įstatymo projekto 19 straipsnio 3 dalyje nurodytus subjektus), esančių tarptautinės (Europos arba pasaulio) nevyriausybinių sporto organizacijos vienintelėmis, atstovaujančiomis Lietuvą, narėmis, atliekamos funkcijos, susijusios su instituciniu stiprinimu. Nacionalinei skėtinių nevyriausybinių organizacijų institucinio stiprinimo programai keliamus reikalavimus nustatys švietimo, mokslo ir sporto ministras. Nacionalinių skėtinių nevyriausybinių organizacijų institucinio stiprinimo programa valstybės biudžeto lėšomis finansuojamos švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka. Švietimo, mokslo ir sporto ministras valstybės biudžeto lėšomis finansuojamai nacionalinių skėtinių nevyriausybinių organizacijų institucinio stiprinimo programai gali nustatyti bendrojo finansavimo dydį (dalį nuo skirtų valstybės biudžeto lėšų sumos) iš nuosavų lėšų ar kitų šaltinių (*Sporto įstatymo projekto 19 straipsnio 2 dalis*) – siūloma nustatyti kaip ir sporto programai.

Nacionalinių skėtinių nevyriausybinių organizacijų institucinio stiprinimo programą siekiančios įgyvendinti nacionalinėms skėtinėms nevyriausybiniams organizacijoms *mutatis mutandis* taikomi Sporto įstatymo projekto 21 straipsnio 1 dalies 1, 6–11 punktuose nustatyti kriterijai.

Švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliota institucija savo interneto svetainėje skelbia su nacionalinių skėtinių nevyriausybinių organizacijų institucinio stiprinimo programa susijusią, *Sporto įstatymo projekto 19 straipsnio 9 dalyje* nurodytą, informaciją.

Atitinkamai siūloma papildyti švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliotos institucijos funkcijas, numatant nacionalinių skėtinių nacionalinių nevyriausybinių organizacijų institucinio stiprinimo programos administravimą ir finansavimą (*Sporto įstatymo projekto 6 straipsnio 5 dalies 2 punktas*).

Su 7 uždaviniu (išgryninti tarptautinių aukšto meistriškumo sporto varžybų organizavimo Lietuvoje sąlygas, patikslinant Nacionalinės sporto tarybos funkcijas, nustatyti aiškius reikalavimus) susijusios naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

7.1. Siūloma aiškiai įvardyti tarptautines aukšto meistriskumo sporto varžybas (toliau –TAMS varžybos), kurių poreikį organizuoti Lietuvoje svarsto Nacionalinė sporto taryba, t. y. į tarptautinės sporto šakos federacijos kalendorių įtrauktus pasaulio ir (ar) Europos čempionatus, pasaulio ir (ar) Europos taurių finalinius etapus, dėl kurių organizavimo Lietuvoje Sporto įstatymo projekto 19 straipsnio 3 dalyje nurodyti subjektai kreipėsi dėl Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pritarimo pateikimo tarptautinei sporto šakos federacijai ar tarptautiniam subjektui tarptautinės sporto šakos federacijos ar tarptautinio subjekto nustatyta tvarka (*Sporto įstatymo projekto 7 straipsnio 2 dalis*).

Kasmet TAMS varžyboms finansuoti skiriama apie 1 mln. Eur valstybės biudžeto lėšų, tačiau poreikis yra 3,5 kartus didesnis. Tam, kad būtų galima planuoti organizavimo ir finansavimo procesą šių reikšmingų Lietuvai varžybų, būtina planuoti jų organizavimo Lietuvoje poreikį iš anksto – dar iki Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai pateikiant pritarimą tarptautinei sporto šakos federacijai ar tarptautiniam subjektui tarptautinės sporto šakos federacijos ar tarptautinio subjekto nustatyta tvarka organizuoti tokias TAMS varžybas Lietuvoje, nes sporto šakų federacijos dalyvaudamos konkurse dėl pasaulinio ar Europinio lygio TAMS varžybų organizavimo galimybės Lietuvoje, savo ketinimus privalės derinti su Nacionaline sporto taryba, kuri, atsižvelgdama į kiekvienais metais planuojamų organizuoti TAMS varžybų skaičių, pritaris poreikiui organizuoti TAMS varžybas ar siūlys perkelti į kitus metus.

Įvedus tokią prievolę, tikėtina, kad į Nacionalinę sporto tarybą kasmet dėl tokio poreikio kreipsis apie 4–7 sporto šakų federacijos. Pavyzdžiui, 2020 metais finansuotos 10 sporto šakų federacijų, surengusių 2 pasaulinio lygio, 1 Europos lygio varžybas bei kitas TAMS varžybas, 2021 metais – 26 sporto šakų federacijos, surengusios 3 pasaulinio lygio, 8 Europos lygio varžybas bei kitas TAMS varžybas, 2022 metais – 29 sporto šakų federacijos, surengusios 3 pasaulinio lygio ir 6 Europos lygio varžybas bei kitas TAMS varžybas, 2023 metais – 32 sporto šakų federacijos, surengusios 11 pasaulinio lygio ir 10 Europos lygio varžybas bei kitas TAMS varžybas.

7.2. Siekiant Lietuvoje organizuoti kuo daugiau TAMS varžybų, tokiu būdu garsinant Lietuvos vardą pasaulyje, didinti sportininkų meistriskumą ir populiarinti atitinkamą sporto šaką, siūloma, kad TAMS varžybų organizavimas Lietuvoje finansuojamas įgyvendinant Sporto įstatymo 18 straipsnio 3 dalyje nurodyto subjekto pateiktą sporto programą ir (ar) įgyvendinant TAMS varžybų projektus. Todėl *Sporto įstatymo 18 straipsnio 3 dalyje* siūloma išbraukti žodžius skliausteliuose „išskyrus šio straipsnio 6 dalyje nurodytas tarptautines aukšto meistriskumo sporto varžybas“. Augant poreikiui rengti TAMS varžybas ir patvirtinus bendruosius ir specialiuosius vertinimo kriterijus TAMS varžybų finansavimui, išlieka poreikis organizuoti žemesnio rango TAMS varžybas, skirtas sukomplektuoti rinktinę, užtikrinti skaidrią atrankos sistemą į pasaulio ar Europos čempionatus, todėl būtina palikti galimybę sporto šakos federacijai finansuoti tokio lygio TAMS varžybas sporto programai (aukšto meistriskumo sporto veikloms) įgyvendinti skirtomis valstybės biudžeto lėšomis. Šis sprendimas taip pat sudaro galimybę reikšmingą biudžetą turinčioms sporto šakoms papildomai nedalyvauti TAMS varžybų projektinio finansavimo konkurse, o išlaidas pasidengti einamosiomis sporto programai skirtomis valstybės biudžeto lėšomis, paliekant didesnę lėšų rezervą tiems, kas tokio biudžeto sporto programos lėšomis nesugeneravo.

7.3. Siūloma nustatyti, kad TAMS varžybų projektą teikiantis subjektas turi atitikti Sporto įstatymo projekto 21 straipsnyje nustatytus kriterijus, kurie taikomi tiems patiems subjektams ir šiuo metu teikiant aukšto meistriskumo sporto programą. Toks pasiūlymas teikiamas siekiant, kad tiek sporto programų, tiek ir TAMS projektų vykdytojams, kurie sutampa, būtų taikomi tie patys kriterijai.

Su 8 uždaviniu (įsteigti sportininkų teisių atstovą) susijusios naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Šiuo metu Lietuvoje nėra sukurto sportininkų teisių gynimo instituto, kuris konsultuotų sportininkus apie jų teises ir pareigas, susijusias su jų rengimu ar dalyvavimu aukšto meistriskumo sporto varžybose, tikslingai vykdytų šviečiamąją veiklą apie sportininkų teises ir pareigas. Sportininkų teisių atstovo institutą siūloma steigti taip pat atsižvelgiant į sportininkų, sporto bendruomenės išsakytą poreikį.

Apžvelgus kitų valstybių patirtį, situacija užtikrinant sportininkų teisių gynimą yra skirtinga. Daugumoje valstybių sporto ginčų sprendimo institutus steigia ne valstybė, o olimpiniai komitetai

arba kartu su skėtinėmis organizacijomis (pavyzdžiui, Estijos olimpinio komiteto įsteigtas Sporto integralumo centras, Sporto arbitražas, Suomijos olimpinio komiteto – Sporto arbitražo taryba, Švedijos sporto konfederacijos – Sporto arbitražo kolegija (dopingo atvejams), Šveicarijoje olimpinio komiteto kartu su skėtine sporto organizacija – Sporto drausmės rūmai, Čekijos olimpinio komiteto – ombudsmenas, Jungtinės Karalystės pagrindinės sporto organizacijos – Sporto ginčų sprendimo (arbitražo, tarpininkavimo, tribunolo, tyrimo) paslaugų teikėjas (apima dopingo atvejus), Kipre – Sporto aukščiausiasis teisminis komitetas, įsteigtas pusiau vyriausybės Kipro sporto organizacijos (nagrinėja ginčus tarp asmenų (teisėjų, sporto federacijų vadovų, trenerių ir kt.), sportininkų, asociacijų, sporto šakų federacijų ir sporto klubų), Jungtinių Amerikos Valstijų olimpinio ir paralimpinio komiteto – Rinktinės ombudsmeno biuras). Tokie sporto ginčų sprendimo institutai padeda spręsti ne visų sportininkų, pagalbinio personalo ar kitus kilusius ginčus ar nagrinėja skundus – keliamas reikalavimas būti tos sporto organizacijos nariu, taikomas mokestis (pavyzdžiui, Estijoje – 100 Eur, Suomijoje – 300 Eur, Jungtinėje Karalystėje – nuo 1 iki 6 tūkst. svarų). Kelios valstybės yra įsteigusios sporto ginčų nagrinėjimo institutus, reglamentuojant jų veiklą, pavyzdžiui, Kanada – Sporto ginčų sprendimo centrą pagal Fizinio aktyvumo ir sporto įstatymą, Australija – Sporto tribunolą pagal Nacionalinio sporto tribunolo įstatymą (apima dopingo atvejus).

Lietuvoje siūloma remtis Slovėnijos patirtimi ir sportininkų teisių atstovo institutą įsteigti valstybei. Slovėnijoje ombudsmenas (sportininkų teisių gynėjas) yra įsteigtas 2017 m. pagal Sporto įstatymą, jį 5 metams skiria Vyriausybė, veiklos ir finansavimo sąlygas nustato ministras. Ombudsmenas gina sportininkų ir sporto darbuotojų teises, nagrinėja sporto programų rengėjų, valstybės, vietos savivaldos institucijų, kitų viešosios valdžios atstovų skundus, pastabas, pasiūlymus ir iniciatyvas, skelbia geros ir blogos sporto praktikos pavyzdžius, informuoja visuomenę. 2018 m. Vyriausybė paskyrė ombudsmeną, turintį sporto patirties (buvusį lengvosios atletikos olimpietį), o 2023 m. – teisininką, įgijusį sporto teisės daktaro laipsnį.

Sporto įstatymo projektu siūloma įsteigti sportininkų teisių atstovą, kuris konsultuos sportininkus, prižiūrės, kaip yra įgyvendinamos sportininkų teisės ir pareigos, susijusios su sportininkų rengimu ir dalyvavimu aukšto meistriškumo sporto varžybose, taip pat pagal savo kompetenciją nagrinės sportininkų skundus, susijusius su Sporto įstatymo projekto 19 straipsnio 3 dalyje nurodytų subjektų veikla (*Sporto įstatymo projekto 9 straipsnis*). Atitinkamai *Sporto įstatymo projekto 1 straipsnio 1 dalyje* nurodyta, kad Sporto įstatymas taip pat reglamentuoja ir sportininkų teisių atstovo veiklą. Dažniausiai pasitaikantys skundai iš sportininkų sporto šakų federacijoms, dėl kurių sportininkai galėtų kreiptis į sportininkų teisių atstovą, susiję su: sportininkų pasirengimo finansavimu, atranka į nacionalinę rinktinę, netinkamo elgesio traktavimo ir nuobaudų dėl jo skyrimas, santykių su nacionalinės rinktinės ar vyriausiuoju treneriu, kurį paskiria sporto šakos federacija ir kuris nėra asmeninis sportininko treneris.

Siūloma, kad sportininkų teisių atstovą konkurso būdu į pareigas 4 metams skirtų švietimo, mokslo ir sporto ministras (pavyzdžiui, Nacionalinė sporto agentūra prie Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos sportininkams skiria valstybės stipendijas, moka valstybės premijas, skiria finansavimą sporto programai, pagal kurią sportininkai yra rengiami, todėl sportininkai gali nenorėti kreiptis, manydami, kad tai galės įtakoti jų pasirengimo procesą). Pareigas galėtų eiti ne daugiau kaip 2 kadencijas iš eilės, keliant reikalavimą turėti aukštąjį universitetinį išsilavinimą, taip pat dėl nepriekaištingos reputacijos (kaip ir valstybės tarnautojams Valstybės tarnybos įstatyme nustatyti kriterijai). Siekiant užtikrinti sportininkų teisių atstovo nepriklausomumą, siūloma nustatyti, kad sportininkų teisių atstovas veikia savarankiškai, jo veiklos ir organizacinę nepriklausomumą, veiklai reikalingus išteklius užtikrins švietimo, mokslo ir sporto ministras. Sportininkų teisių atstovas skundus nagrinės ir savo pasiūlymus (rekomendacijas) teiks savarankiškai. Sportininkų teisių atstovą techniškai ir ūkiškai aptarnaus viešoji įstaiga Lietuvos antidopingo agentūra.

Į sportininkų teisių atstovą galės kreiptis visi sportininkai. Sportininkų teisių atstovas atliks tyrimus dėl sportininkų teisių pažeidimų gauto skundo pagrindu arba savo iniciatyva, perduos tyrimo medžiagą ikiteisminio tyrimo įstaigai ar prokurorui, jeigu nustatys nusikalstamos veikos požymius, kreipsis į sportininkų teisės pažeidžiančias sporto organizacijas ir siūlys nutraukti sportininkų teises

pažeidžiančius veiksmus, pakeisti ar panaikinti su tuo susijusį aktą, teiks pasiūlymus sporto organizacijoms dėl tyrimo metu nustatytų pažeidimų ištaisymo, taip pat valstybės institucijoms dėl sporto srities teisinio reglamentavimo tobulinimo, siekiant užkirsti kelią nustatytiems pažeidimams ateityje. Sportininkų teisių atstovas vykdys svarbią švietėjišką veiklą: ne rečiau kaip du kartus per metus sportininkams, Sporto įstatymo projekto 19 straipsnio 3 dalyje nurodytiems subjektams organizuos mokymus apie sportininkų teises ir pareigas, kaip išvengti galimų pažeidimų ateityje, taip pat viešins nuasmenintą apibendrintą informaciją apie gautų sportininkų kreipimusį pobūdį, nustatytus pažeidimus, jų pobūdį, skaičių, pateiktas rekomendacijas, pasiūlymus, priemones, kurių imtasi siekiant nustatytų pažeidimų padariniams pašalinti ir užkirsti kelią tokiems pažeidimams ateityje, rengs apžvalgas apie nustatytus pažeidimus, pateiktas rekomendacijas, pasiūlymus.

Taip pat siūloma sudaryti ekspertų grupę, kurią sportininkų teisių atstovas galės pasitelkti specialių žinių turinčius savo srities specialistus (pavyzdžiui, sporto medikus, psichologus, mediatorius, teisininkus, kt.). Ekspertų grupę švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka sudarys ir jos personalinę sudėtį tvirtins švietimo, mokslo ir sporto ministras. Ekspertais bus atrenkami nepriekaištingos reputacijos asmenys (kaip ir valstybės tarnautojams Valstybės tarnybos įstatyme nustatyti kriterijai), nešališki, tiesiogiai nesusiję, nedalyvaujantys sportininkų rengimo procese. Švietimo, mokslo ir sporto ministras tvirtins nuostatus ir darbo reglamentą. Ekspertų darbą ekspertų grupėje siūloma apmokėti Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo nustatyta tvarka.

Su 9 uždaviniu (didinti sporto šakų federacijų ir sporto organizacijų sąmoningumą kovojant su dopingo vartojimu sporte, numatyti ir stiprinti priemones kovoje su dopingo vartojimu sporte, išgryninti ir patikslinti nacionalinės antidopingo organizacijos funkcijas) susijusios naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

9.1. Dėl siekio užkirsti kelią dopingo vartojimui sporte:

Siekiant aiškiai nustatyti sporto šakų federacijoms, olimpiniam, paralimpiniam, regos, klausos ar judėjimo negalią turinčių asmenų sporto, studentų sporto judėjimams Lietuvoje vadovaujančioms nevyriausybinėms organizacijoms pareigą laikytis nacionalinių antidopingo taisyklių, siūloma nustatyti reikalavimą savo veiklos dokumentuose įtvirtinti atsakomybę už nacionalinių antidopingo taisyklių pažeidimus (*Sporto įstatymo projekto 21 straipsnio 1 dalies 6 punktas*).

Pastebėtina, kad yra siūlomas lankstus variantas, kad sporto šakų federacijos neturėtų privaloma tvarka keisti tik įstatų, bet įsipareigojimą laikytis galėtų numatyti ir kituose savo veiklos dokumentuose (pavyzdžiui, įsipareigojimas laikytis nacionalinių antidopingo taisyklių gali būti priimamas ir sporto šakos federacijos valdybos sprendimu). Toks reikalavimas – lanksti sąlyga, sporto šakų federacijoms nesukelianti didelės administracinės naštos. Tai prisidės prie kovos su dopingo vartojimu prevencijos ir sporto šakų federacijų sąmoningumo didinimo.

Siūloma aiškiai nustatyti nacionalinės antidopingo agentūros vaidmenį, susijusį su sporto šakų federacijoms, olimpiniam, paralimpiniam, regos, klausos ar judėjimo negalią turinčių asmenų sporto, studentų sporto judėjimams Lietuvoje vadovaujančioms nevyriausybinėms organizacijoms keliamų reikalavimų įgyvendinimą, siekiant gauti valstybės biudžeto lėšas aukšto meistriškumo sporto programai – nacionalinė antidopingo organizacija vertins, ar valstybės biudžeto lėšų prašantys juridiniai asmenys įgyvendina antidopingo reikalavimą (nurodytą Sporto įstatymo projekto 22 straipsnio 1 dalies 6 punkte), ir apie šio reikalavimo įgyvendinimą teiks informaciją švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliotai institucijai nacionalinėse antidopingo taisyklėse nustatyta tvarka (*Sporto įstatymo projekto 20 straipsnio 1 dalies 3 punktas*). Toks siūlymas teikiamas siekiant nustatyti aiškų bendradarbiavimo mechanizmą tarp Lietuvos antidopingo agentūros ir švietimo, mokslo ir sporto ministerijos įgaliotos institucijos.

Pastebėtina, kad Lietuvos valstybė kasmet skiria apie 15–17 mln. Eur valstybės biudžeto lėšų sporto šakų federacijoms (pvz., 2023 m. – 68 sporto šakų federacijoms skirta 17 995 292,75 Eur⁸; 2022 m. – apie 14 mln. Eur skirta 67 sporto šakų federacijoms), tačiau sporto šakų federacijos veiklą antidopingo srityje vykdo gana vangiai:

⁸ <https://www.ltusportas.lt/wp-content/uploads/2023/01/Isakymas.pdf>

- 2023 m. (1–3 mėn.) dėl švietimo vykdymo į Lietuvos antidopingo agentūrą kreipėsi 9 sporto šakų federacijos (2022 m. – 13 sporto šakų federacijų; 2021 m. – 7 sporto šakų federacijos);
- 2023 m. (1–3 mėn.) dėl testavimo nacionaliniuose sporto renginiuose kreipėsi tik viena sporto šakos federacija (2022 m. – 4 sporto šakų federacijos, 2021 m. – 1 sporto šakos federacija);
- 2023 m. (1–3 mėn.) dėl testavimo tarptautiniuose čempionatuose organizuojamuose Lietuvoje (kuriems valstybė taip pat papildomai skiria valstybės biudžeto lėšų) kol kas nesikreipė nei viena sporto šakos federacija (2022–2021 m. – po 2 sporto šakų federacijas).

Įgyvendinant nacionalinę antidopingo programą ir vykdant testavimus dažniausiai atsakomybė už antidopingo taisyklių pažeidimus taikoma sportininkams, retais atvejais – sportininką aptarnaujančiam personalui. Apie 90 proc. visų valstybės biudžeto lėšų finansavimą gaunančių sporto šakų federacijų nevykdo jokios realios veiklos antidopingo srityje.

9.2. Dėl sporto šakų federacijų ir sporto organizacijų sąmoningumo kovojant su dopingo vartojimu sporte didinimo:

9.2.1. Sporto įstatymo projekto 14 straipsnio 3 dalyje, 21 straipsnio 1 dalies 4 punkto b papunktyje ir 3 dalyje, 22 straipsnio 1 dalies 6 punkte nurodyti, kad Pasaulinis antidopingo kodeksas turi būti pasirašytas (o ne pripažįstamas), atsižvelgiant į tai, kad Pasaulinį antidopingo kodeksą pasirašę subjektai priima Pasaulinį antidopingo kodeksą ir įsipareigoja jį įgyvendinti (Pasaulinio antidopingo kodekso priede Apibrėžtys įtvirtinta sąvoka: „pasirašiusios šalys – subjektai, kurie priima Kodeksą ir įsipareigoja Kodeksą įgyvendinti, kaip numatyta 23 straipsnyje“).

9.2.2. Siūloma nustatyti sporto šakų federacijoms, olimpiniam, paralimpiniam, regos, klausos ar judėjimo negalią turinčių asmenų sporto, studentų sporto judėjimams Lietuvoje vadovaujančioms nevyriausybinėms organizacijoms konkrečius reikalavimus, priemones, kurių įgyvendinimas didintų sporto šakų federacijų, minėtų sporto organizacijų sąmoningumą kovojant su dopingo vartojimu:

9.2.2.1. Interneto svetainėje skelbti nuorodą į nacionalinės antidopingo organizacijos interneto svetainę arba nacionalinėse antidopingo taisyklėse nurodytą informaciją.

Sporto įstatymo projekte siūloma įtvirtinti priemones, kurias privalo įgyvendinti sporto šakos federacija, jeigu ji siekia gauti valstybės biudžeto lėšų aukšto meistriškumo sporto programai: laikytis nacionalinių antidopingo taisyklių; savo interneto svetainėje skelbti nuorodą į Lietuvos antidopingo agentūros interneto svetainę arba nacionalinių antidopingo taisyklių nustatyta tvarka skelbti nurodytą aktualią informaciją; nacionalinėse antidopingo taisyklėse nustatyta tvarka reguliariai organizuoti mokymus nacionalinių rinktinių nariams. Visi šie siūlomi Sporto įstatymo pakeitimai yra prevencinio pobūdžio priemonės, didinančios sporto bendruomenės suvokimą apie sąžiningą sportą. Kova su dopingo vartojimu yra tik viena iš sporto vientisumo ir nenusipėjamumo grėsmių, tačiau šiuo metu pasaulyje tai viena iš temų, kuri yra labiausiai struktūruota ir unifikuota (tos pačios taisyklės galioja visame pasaulyje).

Siūloma nustatyti, kad sporto šakos federacija savo interneto svetainėje, be šiuo metu nurodytų interneto svetainėje skelbtinų einamųjų kalendorinių metų duomenų (išskyrus duomenis, kuriuos įstatymai draudžia viešinti) (t. y. federacijos priimamus sprendimus, susijusius su visų amžiaus grupių nacionalinių rinktinių, sudarymu (tarp jų ir šių rinktinių sudarymo kriterijus), federacijos metinio biudžeto sąmatą (išskiriant federacijos veiklai administruoti numatytas išlaidas), etikos kodeksą, strateginį veiklos planą, aukšto meistriškumo sporto programą, kuriai įgyvendinti prašoma valstybės biudžeto lėšų, aukšto meistriškumo sporto programų, kurioms įgyvendinti buvo skirta valstybės biudžeto lėšų, įgyvendinimo ataskaitas), taip pat **skelbtų ir nuorodą į nacionalinės antidopingo organizacijos interneto svetainę arba nacionalinėse antidopingo taisyklėse nurodytą informaciją nustatyta tvarka (Sporto įstatymo projekto 21 straipsnio 1 dalies 8 punktą).** Toks pasiūlymas teikiamas atsižvelgiant į tai, kad sporto šakų federacijų interneto puslapius dažnai lanko ne tik sportininkai, bet ir jų tėvai (pavyzdžiui, domisi aukšto meistriškumo sporto varžybų rezultatais), treneriai, kiti su sportininkais dirbantys specialistai, sporto medikai, kiti su aukšto meistriškumo sportu susiję asmenys, todėl reikalavimas sporto šakos federacijos interneto svetainėje skelbti nuorodą į aktualią antidopingo informaciją ir (arba) nuorodą į Lietuvos antidopingo agentūros interneto svetainę <https://www.antidopingas.lt> padidins galimų problemų, susijusių su dopingo ir jo vartojimu, sprendimo variantų žinomumą ir suteikti patikimos informacijos apie tai kas yra dopingas,

kokios pasekmės jį vartojant, kokią žalą daro dopingo vartojimas žmogaus organizmui ir t. t. Lietuvos antidopingo agentūros puslapyje skelbiama ir informacija reikalinga sportininkams, aktualiausi pakeitimai (t. y. draudžiamų medžiagų sąrašų pakeitimai), taip pat skelbiama informacija apie testavimo procedūras. Nacionalinių antidopingo organizacijų interneto svetainėse yra skelbiama unifikuota ir Pasaulinio antidopingo kodekso reikalavimus atitinkanti informacija. Suinteresuotiems asmenims kreipiantis Lietuvos antidopingo agentūros interneto svetainėje nurodytais kontaktais, Lietuvos antidopingo agentūra užtikrina, kad atsakymai būtų greiti ir patikimi.

Sporto įstatymo projekto 21 straipsnio 1 dalies 8 punkte siūloma alternatyva, jeigu sporto šakos federacija nori, pačiai pasirinkti arba skelbti arba nuorodą į Lietuvos antidopingo agentūros interneto svetainę, arba tam tikrą aktualią informaciją nacionalinėse antidopingo taisyklėse nustatyta tvarka. Jeigu sporto šakos federacija pasirinks pastarąją alternatyvą, sporto šakos federacija privalės skelbti nacionalinėse antidopingo taisyklėse nustatytą sąrašą dokumentų ir informacijos, kurią privalo skelbti (pavyzdžiui, informaciją apie aktualų draudžiamų medžiagų ir metodų sąrašą; reikalavimus testavimo procedūroms; informaciją sportininkams dėl buvimo vietos pildymo Antidopingo administracijos ir valdymo sistemoje (angl. ADAMS), leidimų vartoti vaistus gydymui išdavimo procedūras ir pan.). Dabar sporto šakų federacijos privalo skelbti tam tikrą informaciją viešai, t. y. privalo skelbti informaciją apie sportininkui ar kitam asmeniui paskirtą sankciją už antidopingo taisyklių pažeidimą.

Papildomai pastebėtina, kad Sporto įstatymo projekto 20 straipsnio 1 dalies 9 punkte vartojama *leidimų vartoti gydymui* sąvoka yra apibrėžta Konvencijoje prieš dopingo vartojimą sporte (2 straipsnio 23 dalis). Kaip kad ir nurodyta Sporto įstatymo projekto 2 straipsnio 35 dalyje, kitos Sporto įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip apibrėžiamos Tarptautinėje konvencijoje prieš dopingo vartojimą sporte.

9.2.2.2. Interneto svetainėje skelbti nuorodą į sporto šakos federacijos oficialų sporto renginių kalendorių.

Toks pasiūlymas teikiamas, siekiant užtikrinti valstybės biudžeto lėšas sporto programoms įgyvendinti gaunančių sporto šakų federacijų vykdomos veiklos viešumą ir skaidrumą. Tai pagelbės ir teisėsaugos institucijoms (Švietimo, mokslo ir sporto ministerija ar jai pavaldžios įstaigos sulaukia nemažai paklausimų, ar tam tikras renginys yra įtrauktas į sporto šakos federacijos kalendorių).

9.2.2.3. Tobulinti sąlygas, susijusias su antidopingo taisyklių pažeidimais.

Sporto veiklos sutartyje, kurios formą tvirtina švietimo, mokslo ir sporto ministras, numatyti sąlygas, susijusias su nacionalinių antidopingo taisyklių laikymusi (*Sporto įstatymo projekto 11 straipsnio 3 dalis*).

Toks sporto veiklos sutarties reikalavimas padidins ir sporto šakų federacijų, ir sportininkų, su kuriais sudaroma sporto veiklos sutartis, suvokimą, kokios yra pasirašančių šalių teisės ir pareigos antidopingo srityje. Tokios nuostatos įtvirtinimas prisidės ir prie kovos su dopingo vartojimu prevencijos bei švietimo. Lietuvos antidopingo taisyklės yra parengtos pagal Pasaulinį antidopingo kodeksą, suderintos su Pasauline antidopingo agentūra ir yra skelbiamos Lietuvos antidopingo agentūros interneto svetainėje⁹. Lietuvos antidopingo taisyklės atnaujinamos kai pasikeičia Pasaulinis antidopingo kodeksas.

Sporto įstatymo 24 straipsnio 8 dalies 3 ir 6 punktai ir 25 straipsnio 3 dalies 3 ir 6 punktai papildyti atveju, kai būtų pritaikyta tik baudžiamoji atsakomybė – iki teistumo išnykimo ar panaikinimo.

9.2.3. Siūloma papildyti tarptautinių sporto varžybų projektų vertinimo kriterijus nauju kovos su dopingo vartojimu sporte kriterijumi.

Siūloma papildyti *Sporto įstatymo 18 straipsnio 7 dalį nauju 8 punktu* ir TAMS varžybų projektų atrankos bendruosius vertinimo kriterijus papildyti **kovos su dopingo vartojimu sporte kriterijumi**. Organizuojant TAMS varžybas ne visos tarptautinės sporto šakų federacijos kelia reikalavimą testuoti sportininkus. Atlikti testavimus ar ne, kviešti antidopingo švietimo atstovus į sporto renginį ar ne, renkasi pačios sporto šakų federacijos, išskyrus kai tai privalomai nustato

⁹ https://www.antidopingas.lt/wp-content/uploads/2020/11/2021_LIETUVOS-ANTIDOPINGO-TAISYKLES-LT.pdf

tarptautinė sporto šakos federacija. 2022 metais TAMS varžyboms organizuoti Lietuvoje Švietimo, mokslo ir sporto ministerija skyrė 150 000 Eur¹⁰ (9 TAMS varžyboms), tačiau tik dviejose TAMS varžybose buvo vykdomas testavimas, kurį organizavo pati Lietuvos antidopingo agentūra (ne sporto šakos federacija). 2021 metams TAMS varžyboms Lietuvoje organizuoti skirta 1 219 000 Eur (24 TAMS varžyboms), testavimas buvo vykdomas Lietuvos antidopingo agentūros iniciatyva 4 TAMS varžybose (iš jų 2 TAMS varžybose testavimas buvo vykdomas tarptautinės sporto šakos federacijos nurodymu).

Siūloma patikslinti *Sporto įstatymo 22 straipsnio 2 dalies 6 punktą* ir aiškiai nustatyti, kad valstybės biudžeto lėšos aukšto meistriskumo sporto programai arba TAMS varžybų projektui negali būti skiriamos, jeigu juridinis asmuo prašo skirti valstybės biudžeto lėšų aukšto meistriskumo sporto programai įgyvendinti, tačiau jis **neįgyvendina nacionalinių antidopingo taisyklių**, šios **programos priemonės nedera su** Pasauliniu antidopingo kodeksu ir **nacionalinėmis antidopingo taisyklėmis** arba tos sporto šakos tarptautinė sporto šakos federacija, kurios nariu yra juridinis asmuo, nepripažįsta Pasaulinio antidopingo kodekso. Kaip jau minėta, nacionalinės antidopingo taisyklės – dokumentas, kuriame numatytos sporto šakų federacijų pareigos. Nustačius aiškų pagrindą, kad sporto šakų federacijų neveikimas antidopingo srityje yra pagrindas neskirti valstybės biudžeto lėšų (aukšto meistriskumo sporto programai arba TAMS varžybų projektui), sporto šakų federacijos bus labiau suinteresuotos bendradarbiauti su Lietuvos antidopingo agentūra, aktyviau vykdyti švietimo veiklas. Lietuvos antidopingo agentūra apie tokią veiklą reguliariai raštu (kartą į pusmetį) informuos NSA apie sporto šakų federacijų veiklą įgyvendinant nacionalines antidopingo taisykles. Toks nacionalinių antidopingo taisyklių priežiūros modelis iš esmės tapatus 2021 metų Pasaulinio antidopingo kodekso Tarptautiniam standartui dėl kodekso laikymosi pasirašiusiųjų šalių veikloje¹¹ ir yra plačiai taikomas kitose valstybėse. Veiklos principas nesukels sporto šakų federacijoms papildomos naštos, nes siekiama, kad sporto šakų federacijos aktyviai naudotųsi Lietuvos antidopingo agentūros teikiamomis paslaugomis.

9.3. Dėl nacionalinės antidopingo organizacijos funkcijų ir nacionalinės antidopingo programos finansavimo valstybės biudžeto lėšomis principų išgryninimo ir patikslinimo:

Sporto įstatymo projekte siūloma apibrėžti sąvoką *nacionalinės antidopingo taisyklės* (*Sporto įstatymo projekto 2 straipsnio 18 dalis*) ir patikslinti *nacionalinės antidopingo organizacijos* sąvoką (*Sporto įstatymo projekto 2 dalies 15 dalis*), nurodant, kad tai Vyriausybės įgaliota įstaiga, *antidopingo taisyklių pažeidimo* sąvoką (*Sporto įstatymo projekto 2 straipsnio 1 dalis*), atsisakyti *antidopingo organizacijos* sąvokos (*Sporto įstatymo 2 straipsnio 2 dalis*), kurios apibrėžtis atitinka Tarptautinės konvencijos prieš dopingo vartojimą sporte 2 straipsnio 3 dalyje apibrėžtos sąvokos *antidopingo taisyklių pažeidimas sporte* apibrėžtį (o patys terminai skiriasi).

Siūloma aiškiai įvardyti nacionalinės antidopingo organizacijos – Lietuvos antidopingo agentūros – funkcijas ir nacionalinės antidopingo programos finansavimo valstybės biudžeto lėšomis principus išdėstyti atskirame straipsnyje. Sporto įstatymo projekte siūloma išskirti atskirą straipsnį, kuriame būtų aiškiai nurodytos nacionalinės antidopingo organizacijos – Lietuvos antidopingo agentūros – funkcijos, atsižvelgiant į Lietuvos antidopingo agentūros veiklos specifiškumą pagal tarptautinius dokumentus, Pasaulinį antidopingo kodeksą, Tarptautinę konvenciją prieš dopingo vartojimą sporte (*Sporto įstatymo projekto 20 straipsnis*).

Siekiant užtikrinti Lietuvos antidopingo agentūros nepriklausomumą, *Sporto įstatymo projekto 20 straipsnio 1 dalies 2 punkte* siūloma nustatyti, kad Lietuvos antidopingo agentūra parengia nacionalines antidopingo taisykles ir su Pasauline antidopingo organizacija suderintą galutinį jų variantą pateikia patvirtinti švietimo, mokslo ir sporto ministrui.

Pažymėtina, kad **nacionalinių antidopingo organizacijų veiklai, keliamas veiklos nepriklausomumo reikalavimas. Tai nustato tarptautiniai dokumentai.** Pagal 2005 m. spalio 19 d. Tarptautinę konvenciją prieš dopingo vartojimą sporte (ratifikuota Lietuvos Respublikos įstatymu dėl Tarptautinės konvencijos prieš dopingo vartojimą sporte ratifikavimo) nustatyta, kad „2. Antidopingo organizacija – tai subjektas, atsakingas už bet kokios dopingo kontrolės proceso

¹⁰ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/06166fd0282811edb4cae1b158f98ea5>

¹¹ https://www.antidopingas.lt/wp-content/uploads/2023/02/international_standard_isccs_2021_LT.pdf

dalies inicijavimo, įgyvendinimo ar vykdymo taisyklių patvirtinimą. <...>“. Pagal Europos tarybos rekomendacijas Dėl nacionalinių antidopingo organizacijų veiklos siūloma šalims „suteikti tinkamą pagrindą įstatymais arba naudojant kitas priemones, kad viena nacionalinė antidopingo organizacija (NADO) galėtų vykdyti visas Kodekse nustatytas (ir su konvencija susijusias) pareigas, atitinkančias platesnius teisės aktus; gerbti NADO savarankiškumą ir užtikrina, kad nebūtų kišami į jos operatyvinius sprendimus ir veiklą;“. Nacionalinės antidopingo taisyklės – dokumentas, kuris yra derinamas su Pasauline antidopingo agentūra ir su nedidelėmis išimtimis visame pasaulyje tai standartizuotas dokumentas (t. y. visos vyriausybės ir kitos sporto organizacijoms taiko unifikuotas taisykles). Tik su Pasauline antidopingo agentūra suderintos taisyklės laikomos tinkamomis, priešingu atveju valstybė gali būti laikoma neatitinkančia kodekso reikalavimų.

Nacionalinei antidopingo programai įgyvendinti valstybės biudžeto lėšos skiriamos švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka. Lietuvos antidopingo agentūra rengia nacionalinę antidopingo programą, kurioje numatytos veiklos, susijusios su Pasaulinio antidopingo kodekso įgyvendinimu. Nacionalinės antidopingo organizacijos interneto svetainėje skelbiama informacija nurodyta *Sporto įstatymo projekto 20 straipsnio 3 dalyje*.

Su 10 uždaviniu (nustatyti griežtesnius reikalavimus dėl asmenų teistumo ir darbuotojų teisių pažeidimų, sporto organizacijoms, siekiant gauti valstybės biudžeto lėšų) susijusios naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Siekiant sporto šakų federacijų ir sporto organizacijų veiklą grįsti gerojo valdymo principais, taip pat atsižvelgiant į praktikoje galinčius pasitaikyti atvejus, kai sporto šakos federacijos valdyje dalyvauja teisti asmenys, siūloma nustatyti, kad valstybės biudžeto lėšos negali būti skiriamos, jei juridinio asmens vadovas, kolegialaus valdymo organo nariai, asmenys, turintys teisę juridinio asmens vardu sudaryti sandorį, buhalteriai ar kiti asmenys, tvarkantys juridinio asmens apskaitą, yra **teisti už sunkų ir (ar) labai sunkų nusikaltimą, neatsižvelgiant į tai, ar teistumas yra išnykęs, ar panaikintas** (*Sporto įstatymo projekto 22 straipsnio 1 dalies 7 punkto a papunktis*). Sporto įstatymo projekto 22 straipsnio 7 punkto a papunkčio turinys konstruojamas atsižvelgiant *inter alia* į tarptautinių sporto federacijų keliamus aukštus reikalavimus nepriekaištingai reputacijai. Taip, pvz., pavyzdinių FIFA įstatų IV skirsnio 32 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad „*the members of the Executive Committee <...> must not have been previously found guilty of a criminal offence*“.

Baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 11 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad tyčiniai nusikaltimai skirstomi į nesunkius, apysunkius, sunkius ir labai sunkius. Tik tyčiniai nusikaltimai gali būti sunkūs ir labai sunkūs. Analogiška nuostata vartojama ir kituose įstatymuose, pvz. Vidaus tarnybos statute, Vadovybės apsaugos įstatyme ir kt. Papildomai pastebėtina, kad įvertinus dėl papildymo nuostata dėl apribojimo (ar draudimo) dirbti su nepilnamečiais asmenimis, jeigu asmuo yra teistas pagal BK XXIII skyriuje „Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai vaikui ir šeimai“ numatytus straipsnius – netikslinga Sporto įstatymo projektą pildyti siūloma nuostata. Pirma, siūlomi darbo su vaikais ribojimai nėra numatyti Vaiko teisių apsaugos įstatyme. Antra, kai kurios BK XXIII skyriuje nurodytos nusikalstamos veikos nesukuria pavojingų padarinių, o jas įvykdę asmenys nelaikytini pavojingais visuomenei, pvz., „164 straipsnis. Vengimas išlaikyti vaiką“. Bet kuriuo atveju, jei asmuo bus baustas pagal atitinkamą BK XXIII skyriuje nurodytą straipsnį ir atitinkamas nusikaltimas nebus nurodytas Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 30 straipsnio 1 dalyje, tol, kol asmuo bus laikomas teistu, jis negalės dirbti atitinkamo darbo (tai suponuoja nuostata – ar teistas už kitą tyčinį nusikaltimą, – jeigu teistumas neišnykęs ar nepanaikintas).

Duomenys (teistumo ar neteistumo pažymos) būtų gaunami iš Įtariamųjų, kaltinamųjų ir nuteistųjų registro (IKNR)¹².

Taip pat siūloma, kad valstybės biudžeto lėšos nebūtų skiriamos sporto organizacijoms, kurios grubiai pažeidė darbuotojų teises (pvz., nelegalaus darbo ar pavojingų darbo sąlygų sudarymo atvejais) bei pamynusiems asmenų lygiateisiškumo principą (pvz., diskriminacijos, priekabiavimo atvejais), įtraukiant administracines nuobaudas arba administracinio poveikio priemones už su

¹² [IKNR paslaugos | Informatikos ir ryšių departamentas \(ird.lt\)](http://iknr.paslaugos.informatika.lt/)

asmens darbo, socialinėmis teisėmis bei su asmens lygiateisiškumu susijusius pažeidimus (*Sporto įstatymo projekto 22 straipsnio 1 dalies 7 punkto b papunktis*).

Su 11 uždaviniu (patikslinti teisinį reguliavimą) susijusios naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

11.1. Dėl pakeitimų, susijusių su nauja Vietos savivaldos įstatymo redakcija, įsigaliojusia nuo 2023 m. balandžio 1 d.:

Patikslintos savivaldybės institucijas apibūdinančios formuluotės – „savivaldybės atstovaujamoji institucija“ ir „savivaldybės vykdomoji institucija“, kaip kad: *Sporto įstatymo projekto 8 straipsnis, 16 straipsnio 1 dalis, 18 straipsnio 14 dalis, 19 straipsnio 1 dalis. Sporto įstatymo projekto 16 straipsnio 1 dalyje* nurodyta, kad organizatorius, organizuojamas sporto renginį, privalo gauti savivaldybės vykdomosios institucijos arba jos įgaliotos savivaldybės administracijos leidimą (vietoje pritarimo).

Atsižvelgiant į vietos savivaldoje įvykusius pasikeitimus, įtvirtinta savivaldybės atstovaujamosios institucijos funkcija, nurodant, kad tvirtina programas ar projektus, skatinančius savivaldybės teritorijoje sporto srityje veikiančių fizinių ir juridinių asmenų veiklas (*Sporto įstatymo projekto 8 straipsnio 1 dalies 3 punktas*), taip pat nurodytos savivaldybės vykdomosios institucijos funkcijos (*Sporto įstatymo projekto 8 straipsnio 2 dalies 1–3 punktai*). Atsižvelgiant į savivaldybės vykdomajai institucijai Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu priskirtą kompetenciją, funkcija vykdyti šviečiamąją veiklą, formuoti savivaldybės teritorijoje gyvenančių žmonių pozityvų požiūrį į sporto reikšmę sveikatai performuluota į organizuoti vietos bendruomenės šviečiamąją veiklą apie fizinio aktyvumo naudą sveikatai, socialinių įgūdžių ugdymui (*Sporto įstatymo projekto 8 straipsnio 2 dalies 3 punktas*).

11.2. Dėl pakeitimų, susijusių su nauja Asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymo naują redakcija, įsigaliojusia nuo 2024 m. sausio 1 d.:

Žodis „neįgalieji“ pakeisti atitinkamai žodžiais „asmenys su negalia“, „sportininkai su negalia“).

11.3. patikslinti nuostatą dėl stebėsenos, įtraukiant ir statistinius fizinio aktyvumo ir aukšto meistriškumo sporto tyrimus, taip pat pagal Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo redakciją, įsigaliojusią nuo 2024 m. sausio 1 d.:

Siūloma vykdyti ne tik stebėseną, bet įtraukti ir *statistinius fizinio aktyvumo ir aukšto meistriškumo sporto tyrimus (Sporto įstatymo projekto 5 straipsnio 2 dalis)*.

Sporto įstatymo projekto 5 straipsnio 1 dalyje įrašyta, kad stebėseną vykdo Vyriausybės įgaliota įstaiga (kadangi viešajai įstaigai įgaliojimus gali būti suteikti tik Vyriausybė – šiuo metu tokia įstaiga yra Lietuvos antidopingo agentūra), kitas biudžetines įstaigas, pavaldžias Švieitmo, mokslo ir sporto ministerijai, kaip ir iki šiol įgalios švietimo, mokslo ir sporto ministras.

Sporto įstatymo projekte nurodyta formuluotė „valstybės informacinių išteklių“ (vietoje formuluotės „valstybės registru“) (*Sporto įstatymo projekto 6 straipsnio 6 dalis, 9 straipsnio 8 dalis*), sporto registro informacinė sistema (*Sporto įstatymo projekto 5 straipsnio 1 ir 3 dalys, 22 straipsnio 1 dalies 11 punktas*), taip pat siūloma nustatyti, kad sporto registro informacinėje sistemoje registruojami duomenys apie sporto organizacijas, sportininkus, aukšto meistriškumo sporto trenerius, fizinio aktyvumo trenerius, aukšto meistriškumo sporto instruktorius, fizinio aktyvumo instruktorius, teisėjus ir sporto bazes (*Sporto įstatymo projekto 5 straipsnio 3 dalis*).

11.4. patikslinti reikalavimą dėl sporto organizacijų, siekiančių gauti valstybės biudžeto lėšas, valdymo organų narių rotacijos;

Siekiant užtikrinti veiklos tęstinumą ir kad sporto organizacijų, siekiančių gauti valstybės biudžeto lėšų (nurodytų Sporto įstatymo projekto 19 straipsnio 3 dalyje), valdymo organų nariai nepasikeistų vienu metu, siūloma patikslinti kolegialiam valdymo organui taikytiną rotaciją – siūloma nustatyti, kad kolegialus valdymo organas, pasibaigus 4 kadencijoms po 2 metus arba 2 kadencijoms po 4 metus, būtų atnaujinamas ne mažiau kaip puse narių, o vienasmeniam valdymo organui – ir toliau tam pačiam asmeniui palikti ir šiuo metu taikomą rotaciją 4 kadencijas po 2 metus arba 2 kadencijas po 4 metus ir 4 metų pertrauka šioms kadencijoms pasibaigus (*Įstatymo projekto Nr. 1 2 straipsnio 10 dalis*). Tokia nuostata įsigaliojotų nuo 2027 m. sausio 1 d. Taip pat atsižvelgiant į tai,

kad toks Sporto įstatymo pakeitimas dėl reikalavimo kadencijoms įsigaliojo tik 2023 m. sausio 1 d. ir kad sporto organizacijoms pakeitus savo įstatus valdymo organų kadencijos nebūtų vėl skaičiuojamos iš naujo, siūloma nustatyti, kad asmuo, nuo 2023 m. sausio 1 d. ėjęs iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos galiojusio Sporto įstatymo 18 straipsnio 3 dalyje nurodyto subjekto vienasmenio valdymo organo nario pareigas ne mažiau kaip 4 metus iš eilės, laikomas ėjusių šio įstatymo 1 straipsnyje keičiamo Sporto įstatymo 19 straipsnio 3 dalyje nurodyto subjekto vienasmenio valdymo nario pareigas vieną kadenciją iš eilės, ir nuo 2027 m. sausio 1 d. tas pats asmuo gali eiti tik vieną 4 metų kadenciją, kuriai pasibaigus tam asmeniui yra taikoma 4 metų pertrauka vienasmeniam valdymo organe (*Istatymo projekto Nr. 1 2 straipsnio 11 dalis*).

Taip pat siūloma nustatyti išimtį Lietuvos tautiniam olimpiniam komitetui netaikyti reikalavimo Tarptautinio olimpinio komiteto narių kadencijoms, atsižvelgiant į Tarptautinio olimpinio komiteto (toliau – TOK) Olimpinėje chartijoje nustatytą reguliavimą (*Sporto įstatymo projekto 21 straipsnio 3 dalis*). TOK priimtos Olimpinės chartijos 28 taisyklės 1 dalies 1.1 papunktyje nustatyta, kad: į nacionalinių olimpinių komitetų (NOK) sudėtį turi būti įtraukti Tarptautinio olimpinio komiteto (TOK) nariai jų šalyje, TOK nariai turi balsavimo teisę NOK'o generalinėje asamblėjoje. Be to, TOK'o nariai yra NOK'o vykdomosios valdžios, kurioje jie turi balsavimo teisę, nariai *ex officio*. Olimpinės chartijos 28 taisyklės 1 dalies 1.7 papunktyje nustatyta, kad TOK'o narys renkamas 8 metų laikotarpiui su galimybe būti perrinktam vienam ar keliems laikotarpiams ateityje. Perrinkimo procedūrą nustato TOK'o Vykdomasis komitetas. Atsižvelgiant į tai, atitinkamai siūloma nustatyti išimtį, kad Lietuvos tautiniam olimpiniam komitetui nebūtų taikomas Sporto įstatymo projekto 21 straipsnio 1 dalies 10 punkte nustatytas reikalavimas steigimo dokumente įtvirtinti valdymo organų nariui (nariams), kuris (kurie) yra Tarptautinio olimpinio komiteto narys (nariai), rotaciją. Tokiu būdu būtų užtikrintas tinkamas Lietuvos olimpinio judėjimo atstovavimas tarptautiniu lygiu, atsižvelgiant TOK Olimpinėje chartijoje keliamus reikalavimus.

11.5. patikslinti ir aiškiai įvardyti sąlygas valstybės stipendijai 4 metams skirti:

Siekiant aiškumo bei užkirsti kelią galimoms interpretacijoms, siūloma patikslinti *Sporto įstatymo 24 straipsnio 5 dalies nuostatą*, išbraukiant žodžius „arba iki kitų tos pačios kategorijos tarptautinių aukšto meistriškumo sporto varžybų, kurios vyksta po tų tarptautinių aukšto meistriškumo sporto varžybų, kuriose buvo pasiektas tam tikras laimėjimas, paskutinės dienos“ (*Sporto įstatymo projekto 26 straipsnio 4 dalis*). Kadangi olimpinės, paralimpinės, kurčiųjų žaidynės yra vykdomos kas 4 metus, o kai kurių sporto šakų (irklavimas, baidarių ir kanojų irklavimas, šiuolaikinė penkiakovė, krepšinis 3x3, imtynės) pasaulio, Europos čempionatai vykdomi kiekvienais metais, kitose sporto šakose kas 2 metai (lengvoji atletika) arba kas 4 metai (krepšinis 5x5), todėl siūloma visiems sportininkams už pasiekimus išvardytose aukšto meistriškumo sporto varžybose valstybės stipendiją skirti ir mokėti 4 metus. Įstatymo projekto Nr. 1 išdėstytas įsigaliojimo, įgyvendinimo ir taikymo nuostatas siūloma atitinkamai papildyti ir numatyti, kad sportininkams, kuriems iki šio Įstatymo projekto Nr. 1 įsigaliojimo paskirtos valstybės stipendijos pagal Sporto įstatymo 24 straipsnio 5 dalį, toliau mokamos pagal 1 straipsnyje keičiamo Sporto įstatymo 26 straipsnio 4 dalį (*Istatymo projekto Nr. 1 2 straipsnio 8 dalis*).

11.6. Vienoje straipsnio dalyje nustatyti visas valstybės stipendijos neskyrimo ir nemokėjimo aplinkybes:

Visas valstybės stipendijos sportininkui neskyrimo, o jai esant paskirtai – nemokėjimo aplinkybes siūloma nurodyti vienoje *Sporto įstatymo projekto 26 straipsnio 7 dalyje*, todėl Sporto įstatymo 24 straipsnio 5 dalies nuostatą „valstybės stipendijos mokėjimas nutraukiamas, jeigu sportininkas per 2 metus nuo tam tikro laimėjimo pasiekimo dienos nedalyvavo bent vienoje iš šio straipsnio 1 dalyje nurodytų tarptautinių aukšto meistriškumo sporto varžybų (išskyrus atvejus, kai jis šiose sporto varžybose nedalyvavo dėl aplinkybių, nustatytų šio straipsnio 9 dalyje nurodyta švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka)“ nurodytina *Sporto įstatymo projekto 26 straipsnio 7 dalyje* : „10) jis per 2 metus nuo tam tikro laimėjimo pasiekimo dienos nedalyvavo bent vienoje iš šio straipsnio 1 dalyje nurodytų tarptautinių aukšto meistriškumo sporto varžybų (išskyrus atvejus, kai jis tarptautinėse aukšto meistriškumo sporto varžybose nedalyvavo dėl

aplinkybių, nustatytų šio straipsnio 8 dalyje nurodyta švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka);“.

Taip pat siūloma nustatyti pareigą sportininkui ir (ar) sporto šakos federacijai pranešti švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliotai institucijai apie *Sporto įstatymo projekto 26 straipsnio 7 dalies 10 punkte* nurodytą aplinkybę, jai paaiškėjus: „Sportininkas ir (ar) sporto šakos federacija privalo pranešti valstybės stipendiją mokančiai švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliotai institucijai apie šias nurodytas aplinkybes per 5 darbo dienas nuo jų atsiradimo dienos. Jeigu apie šias aplinkybes laiku nepranešama ir dėl to valstybės stipendija permokama, permokėtos valstybės stipendijos sumą sportininkas privalo grąžinti švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka valstybės stipendiją mokančiai institucijai, o jos negrąžinus, permokėtos valstybės stipendijos suma išieškoma iš valstybės stipendijos gavėjo įstatymų nustatyta tvarka.“ Atitinkami būtų taikoma *Sporto įstatymo projekto 26 straipsnio 9 dalyje* nurodyta permokėtos valstybės stipendijos išieškojimo tvarka.

11.7. Užtikrinti tinkamą ir savalaikį informacijos apie aplinkybes, susijusias su sportininkų ligos išmokomis, keitimąsi tarp valstybės institucijų:

Siekiant užtikrinti tinkamą ir savalaikį informacijos apie aplinkybes, susijusias su sportininkų ligos išmokomis, gavimą, operatyvų valstybės biudžeto lėšų administravimą, siūloma nustatyti, kad apie sportininko gaunamą valstybinę pensiją (nuo sprendimo skirti valstybinę pensiją dienos) arba vieną iš Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatyme numatytų išmokų (ligos, profesinės reabilitacijos, motinystės, tėvystės, vaiko priežiūros) švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliotą instituciją informuotų ne sportininkas, o Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigos, kurios tvarko šią informaciją (*Sporto įstatymo projekto 26 straipsnio 9 dalis*). Taip pat aiškumo dėlei siūloma nurodyti, kad valstybės stipendija nemokama už visą išmokos (ligos, profesinės reabilitacijos, motinystės, tėvystės, vaiko priežiūros) mokėjimo laikotarpį, kuriam priimtas sprendimas skirti atitinkamą išmoką). Profesinės reabilitacijos išmoka įtraukiama sistemškai siejant su ligos išmoka.

11.8. Patikslinti Sporto įstatymo 2 straipsnyje apibrėžtas sąvokas (aukšto meistriškumo sporto, aukšto meistriškumo sporto varžybas, fizinio aktyvumo):

Aukšto meistriškumo sporto (Sporto įstatymo projekto 2 straipsnio 2 dalis) ir aukšto meistriškumo sporto varžybas (Sporto įstatymo projekto 2 straipsnio 7 dalis) sąvokų apibrėžtyse išbraukta jaunučių amžiaus grupė ir tokio amžiaus vaikai nepriskirtini sportininkams. Fizinio aktyvumo sąvokos apibrėžtyje įtrauktas ir socialinių įgūdžių ugdymas (Sporto įstatymo projekto 2 straipsnio 13 dalis).

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Numatomos teigiamos Sporto įstatymo projekto siūlomo teisinio reguliavimo pasekmės aptartos šio aiškinamojo rašto 4 dalyje. Priėmus Įstatymų projektus neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Galima priimto įstatymo įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Priimtas Sporto įstatymo projektas neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Galima priimto įstatymo įgyvendinimo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Priimtas Sporto įstatymo projektas neigiamos įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

Parengus ir švietimo, mokslo ir sporto ministrui patvirtinus sporto veiklos sutarties formą, kurią turės pasirašyti sporto šakos federacijos, paralimpiniam, regos, klausos, judėjimo ar intelekto negalią turinčių asmenų sporto judėjimams Lietuvoje vadovaujančios nevyriausybinės organizacijos ir sportininkai, minėtoms sporto organizacijoms sumažės administracinė našta, teisminių ginčų tikimybė.

8. Įstatymų projektų atitiktis strateginio lygmens planavimo dokumentams.

Sporto įstatymo projektu yra įgyvendinamas 2021–2030 metų Nacionalinio pažangos plano 4 strateginio tikslo „Stiprinti tautinį ir pilietinį tapatumą, didinti kultūros skvarbą ir visuomenės kūrybingumą“ pažangos uždavinys „Siekiant sudaryti sąlygas garsinti Lietuvos vardą pasaulyje ir stiprinti pasididžiavimą savo tapatybe ir Lietuvos valstybe, daug dėmesio skiriama talentų ir gebėjimų puoselėjimui per tolygią ne tik kultūros, bet ir sporto sektoriaus plėtrą, gerinant sportininkų rengimo kokybę, prisidedant prie talentingų sportininkų pasirengimo ir aukščiausiojo lygio sportinių pasiekimų gausinimo“.

2021–2030 metų Nacionalinio pažangos plano 4.4 uždavinio „Siekti gausinti aukščiausius Lietuvos sporto pasiekimus“ poveikio rodikliai: 4.4.1 „Olimpinėse žaidynėse, olimpinio sporto šakų pasaulio ir Europos suaugusiųjų čempionatuose iškovotų medalių skaičius olimpinėse rungtyse“, 4.4.2 „Paralimpinėse ir Kurčiųjų žaidynėse, pasaulio ir Europos neįgaliųjų čempionatuose iškovotų medalių skaičius“.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Siekiant Įstatymų projektuose siūlomus pakeitimus inkorporuoti į teisinę sistemą, priimti naujų, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios kitų galiojančių įstatymų nereikės.

10. Įstatymų projektų atitiktis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams, įstatymų projektų sąvokų ir jas įvardijančių terminų įvertinimas Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Įstatymų projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

11. Įstatymų projektų atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei.

Sporto įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Įstatymų įgyvendinimui reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, juos priimti turintys subjektai.

Priėmus Įstatymų projektus, reikės:

1. Pakeisti šiuos teisės aktus:

1.1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. rugpjūčio 16 d. nutarimą Nr. 927 „Dėl valstybės premijų už pasiektus aukšto meistriskumo sporto laimėjimus sportininkams ir jų treneriams dydžių nustatymo ir Valstybės premijų už pasiektus aukšto meistriskumo sporto laimėjimus sportininkams ir jų treneriams skyrimo ir mokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

1.2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. birželio 14 d. nutarimą Nr. 647 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“;

1.3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gegužės 13 d. nutarimą Nr. 666 „Dėl Kūno kultūros ir sporto komisijos sudarymo ir jos nuostatų patvirtinimo“;

1.4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. spalio 25 d. nutarimą Nr. 821 „Dėl Sporto registro įsteigimo, Sporto registro nuostatų patvirtinimo ir Sporto registro veiklos pradžios nustatymo“;

1.5. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. sausio 15 d. nutarimą Nr. 33 „Dėl viešųjų įstaigų savininko ir dalininko teisių ir pareigų įgyvendinimo“;

1.6. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. balandžio 5 d. nutarimą Nr. 253 „Dėl Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo įgyvendinimo“;

1.7. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. birželio 28 d. įsakymą Nr. V-759 „Dėl Nacionalinės sporto tarybos sudarymo ir jos darbo reglamento patvirtinimo“;

1.8. Nacionalinės sporto agentūros prie Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. birželio 22 d. įsakymu Nr. V-1019 „Dėl Nacionalinės sporto agentūros prie Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos nuostatų patvirtinimo“;

1.9. Viešosios įstaigos LIETUVOS ANTIDOPINGO AGENTŪROS įstatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2020 m. balandžio 23 d. Nr. V-606 „Dėl Viešosios įstaigos LIETUVOS ANTIDOPINGO AGENTŪROS įstatų patvirtinimo“;

1.10. Lietuvos antidopingo agentūros Lietuvos antidopingo taisyklės, patvirtintas viešosios įstaigos LIETUVOS ANTIDOPINGO AGENTŪROS direktoriaus 2020 m. spalio 6 d. įsakymu Nr. V20-4 „Dėl Lietuvos antidopingo agentūros Antidopingo taisyklių patvirtinimo“;

1.11. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos 2023 m. vasario 8 d. įsakymą Nr. V-146 „Dėl Nacionalinės antidopingo programos įgyvendinimo finansavimo valstybės biudžeto lėšomis ir valstybės biudžeto lėšų naudojimo sutarties keitimo komisijos sudarymo ir jos darbo reglamento patvirtinimo“;

1.12. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. kovo 7 d. įsakymą Nr. V-267 „Dėl Tarptautinių aukšto meistriškumo sporto varžybų finansavimo konkurso būdu tvarkos aprašo patvirtinimo“;

1.13. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. kovo 14 d. įsakymą Nr. V-327 „Dėl Sporto rėmimo fondo lėšomis finansuojamų nacionalinių ir regioninių projektų finansavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

1.14. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. birželio 15 d. įsakymą Nr. V-838 „Dėl Nacionalinių fizinio aktyvumo programų sąrašo ir Nacionalinėms fizinio aktyvumo programoms keliamų reikalavimų patvirtinimo“;

1.15. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. birželio 15 d. įsakymą Nr. V-824 „Dėl Nacionalinių fizinio aktyvumo programų finansavimo valstybės biudžeto lėšomis tvarkos aprašo patvirtinimo“;

1.16. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. sausio 30 d. įsakymo Nr. V-102 „Dėl fizinio aktyvumo ir sporto bazių pagerinimo finansavimo valstybės biudžeto lėšomis proporcijų nustatymo“;

1.17. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. lapkričio 28 d. įsakymą Nr. V-1871 „Dėl Aukšto meistriškumo sporto programų finansavimo sąlygų aprašo patvirtinimo“;

1.18. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. spalio 3 d. įsakymą Nr. V-1569 „Dėl Aukšto meistriškumo studentų sporto programos finansavimo sąlygų aprašo patvirtinimo“;

1.19. Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2014 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. V-774 „Dėl Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašo patvirtinimo“ (suderinant reikalavimus neformaliojo švietimo mokytojams su naujais Sporto įstatymo reikalavimais dėl aukšto meistriškumo sporto ar fizinio aktyvumo trenerių ir instruktorių, apimant naujų reikalavimų įsigaliojimą nuo 2029 m. rugsėjo 1 d.);

1.20. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. rugsėjo 4 d. įsakymą Nr. V-976 „Dėl Sportinio ugdymo organizavimo rekomendacijų tvirtinimo“.

2. Priimti šiuos švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymais patvirtintus:

2.1. Olimpinio, paralimpinio sporto judėjimams Lietuvoje vadovaujančių nevyriausybinių organizacijų sporto programos finansavimo valstybės biudžeto lėšomis tvarkos aprašą;

2.2. Nacionalinių skėtinių nevyriausybinių organizacijų institucinio stiprinimo programos finansavimo valstybės biudžeto lėšomis tvarkos aprašą;

2.3. Sporto veiklos sutarties formą;

2.4. Sportininkų teisių atstovui keliamų reikalavimų, konkurso organizavimo ir vykdymo, ekspertų grupės sudarymo tvarkos aprašą;

2.5. Ekspertų grupės sudarymo ir veiklos tvarkos aprašą;

2.6. Profesinės kvalifikacijos pripažinimo, norint dirbti ar laikinai ir kartais teikti paslaugas Lietuvos Respublikoje pagal reglamentuojamą fizinio aktyvumo ar aukšto meistriskumo sporto trenerio arba instruktoriaus profesinę kvalifikaciją, tvarkos aprašą;

2.7. Valstybių narių ir trečiųjų valstybių piliečių profesinės kvalifikacijos, įgytos trečiojoje valstybėje, pripažinimo, norint dirbti Lietuvos Respublikoje pagal reglamentuojamą fizinio aktyvumo ar aukšto meistriskumo sporto trenerio arba instruktoriaus profesinę kvalifikaciją, tvarkos aprašą;

2.8. Sporto registro informacinės sistemos nuostatus.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti.

Sporto įstatymo 12 straipsnio pakeitimai gali būti aktualūs iki 1 000 asmenų, kurie iki 2029 m. rugsėjo 1 d. turėtų įgyti tinkamą kvalifikaciją. Dalis jų kvalifikaciją įgis studijuodami universitetuose arba mokydami universitetų organizuojamuose mokymuose, arba atlikę kompetencijų pripažinimo procedūras.

Įstatymo projektu nebūtų sukurtas papildomas valstybės biudžeto lėšų poreikis vykdomoms aukštojo mokslo studijų, neformaliojo mokymo programoms finansuoti.

Naujos sporto programos daliai – sporto šakų plėtojimo ir populiarinimui per fizinį aktyvumą – poreikis yra apie 2 mln. Eur valstybės biudžeto lėšų per metus, kurios bus skirtos iš Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai kasmet skiriamų asignavimų, skirtų fiziniam aktyvumui (t. y. mažinant per Sporto rėmimo fondą finansuojamiems nacionaliniams ir regioniniams fizinio aktyvumo bei sporto bazių pagerinimo projektams skiriamą valstybės biudžeto lėšų dalį).

Olimpinio, paralimpinio sporto judėjimo Lietuvoje vadovaujančių nevyriausybinių organizacijų (Lietuvos tautinio olimpinio komiteto ir Lietuvos paralimpinio komiteto) parengtoms sporto programoms įgyvendinti papildomai neolimpiniais metais reikės 600 tūkst. Eur valstybės biudžeto lėšų, olimpiniais metais, kai reikia sportininkus vežti į olimpines ir paralimpines žaidynes – 1 mln. Eur valstybės biudžeto lėšų. Olimpiniam, paralimpiniam sporto judėjimams Lietuvoje vadovaujančių nevyriausybinių organizacijų (Lietuvos tautinio olimpinio komiteto ir Lietuvos paralimpinio komiteto) parengtoms sporto programoms įgyvendinti papildomai neolimpiniais metais reikės 600 tūkst. Eur valstybės biudžeto lėšų. Šios lėšos būtų skiriamos šių judėjimų organizuojamoms fizinio aktyvumo, sportinio švietimo veikloms vykdyti, metų sportininkų ir jų trenerių apdovanojimams, Lietuvos mažųjų žaidynėms organizuoti, kvalifikacijos tobulinimo renginiams organizuoti ir pan. Olimpinio sporto judėjimo programai įgyvendinti būtų skiriama iki 400 tūkst. Eur, o paralimpinio judėjimo sporto – iki 200 tūkst. Eur. Olimpiniais ir paralimpiniais metais, kai reikia sportininkus vežti į olimpines ir paralimpines žaidynes poreikis išauga iki 1 mln. Eur. Papildomi 400 tūkst. Eur olimpiniam, paralimpiniam sporto judėjimams Lietuvoje vadovaujančioms nevyriausybiniams organizacijoms būtų skiriami sportininkų ir jų trenerių bei kito aptarnaujančio personalo vežimui į olimpines, paralimpines žaidynes ir kitas aukšto meistriskumo sporto varžybas, kurias organizuoja tarptautinis olimpinis komitetas, t. y. būtų apmokamos kelionės išlaidos, draudimai, perkamos aprangos ir t. t.

Lietuvos tautiniam olimpiniam komitetui nepakanka lėšų išvežti sportininkus ir specialistus į olimpines žaidynes. Tarptautinis olimpinis komitetas skiria kvotą vietų Olimpiname kaimelyje nemokamai kiekvienam nacionaliniam olimpiniam komitetui, tačiau tų vietų nepakanka, nes kiekvienam sportininkui reikia didelio skaičiaus aptarnaujančio personalo. Siekiant užtikrinti kuo geresnį rezultatą, specialistai ir dalis trenerių apgyvendinami atskirai. Žinant, jog kainos yra labai aukštos, Lietuvos tautinis olimpinis komitetas 2022–2023 m. prašė skirti 800 tūkst. Eur tokios išlaidoms padengti: kelionės, bagažo, draudimo ir pan. išlaidos dalyviams; transporto, inventoriaus gabenimo išlaidos, konteineriai ir kt. sportinė įranga (skraidinama); apgyvendinimo išlaidos; maitinimo, maistpinigių išlaidos; medicinos, psichologų, mechanikų, vairuotojų ir kt. būtinų specialistų samdymas, darbo užmokestis; komandos apranga ir ekipiruotė; inventoriaus įsigijimas.

Lietuvos tautinis olimpinis komitetas skaičiavimus atlieka manydami, kad į Paryžiuje vyksiančias olimpines žaidynes atsirinks 55 sportininkus ir kartu su specialistais bendras skaičius sieks apie 125 asmenis delegacijoje. Jaunimo olimpinėse žaidynėse dalyvių skaičius – 40 asmenų.

Taip pat papildomai reikės 2 mln. Eur valstybės biudžeto lėšų per metus jaunučių, jaunių, jaunimo amžiaus grupių asmenų atrankai ir rengimui per sporto programas. 65 sporto šakų federacijoms turi olimpinę pamainą, t. y. ieško jaunų talentų, kurie pakeis suaugusiuosius sportininkus. Rengiant Sporto plėtros programą yra paskaičiuota, kad vieno sportininko rengimas metams, sporto šakai mažiausiai kainuoja 20 tūkst. Eur. Darant prielaidą, kad į valstybės finansavimą pretenduos 65 sporto šakų federacijos, kiekviena jų galės per metus skirti finansavimą keliems talentingiems sportininkams rengti (maždaug po 30 tūkst. Eur per metus).

Nacionalinių skėtinių nevyriausybinių organizacijų institucinio stiprinimo programai poreikis – 200 tūkst. Eur valstybės biudžeto lėšų per metus. 200 tūkst. Eur kasmet būtų skiriama Nacionalinių skėtinių nevyriausybinių organizacijų institucinio stiprinimo programos konkursui organizuoti. Planuojama, kad šiame konkurse dalyvauti apie 5 nevyriausybinių organizacijų, kurios atitiktų Sporto įstatyme keliamus reikalavimus, ir kurių institucinio stiprinimo programoms įgyvendinti būtų skiriama iki 40 tūkst. Eur.

Sportininkų teisių atstovo funkcijoms vykdyti papildomai reikės 110 tūkst. Eur valstybės biudžeto lėšų per metus (darbo užmokesčiui, šviečiamajai veiklai vykdyti, ekspertams, komandiruotėms ir pan.).

Darbo užmokestis ir (sportininkų teisių atstovas ir ekspertai)	85 tūkst. Eur
Komandiruotės	5 tūkst. Eur
Veiklos išlaidos (mokymai, švietimas ir kt.)	20 tūkst. Eur
Iš viso:	110 tūkst. Eur

2025–2027 metų biudžeto projektui reikalingas šis papildomų lėšų poreikis: 2025 metams – 2,91 mln. Eur, 2026 metams – 3,31 mln. Eur ir 2027 metams – 2,91 mln. Eur.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Konsultacijos vykdytos su šio aiškinamojo rašto 2 dalyje nurodytomis suinteresuotomis institucijomis ir organizacijomis.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

Reikšminiai Sporto įstatymo projekto žodžiai, kuriuos reikia jam įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, yra „aukšto meistriško sporto treneris“, „aukšto meistriško sporto instruktorius“, „fizinio aktyvumo treneris“, „fizinio aktyvumo instruktorius“, „sporto profesinės kvalifikacijos pripažinimas“, „kova su dopingo vartojimu“, „antidopingas“, „neformaliojo vaikų švietimo programos“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.